ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΙ ΙΕ.

Ολωθιακοὶ. γ.
Κατὰ Φίλιππον. δ.
Περὶ εἰρήνης.
Περὶ τῆς ἐν Χερρονήσῳ.
Ἐπιστολὴ Φιλίππου.
Πρὸς τὰς Φιλίππου ἐπιστολάς.
Περὶ Συντάξεων.
Περὶ συμμοριῶν.
Περὶ Rodίων ἐλευθερίας.
Τπὲρ Μεγαλοπολιτῶν.

OXONIÆ,

Ex officina Typographica JOSEPHI BARNESII, & veneunt Londini in Cœmiterio D. Pauli, ad insigne Bibliæ.

M. D. XCVII.

MVSEVM
BRITAN
NICVM
1931
DUPLICATE
FOR SALE

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΟΛΥΝΘΟΣ ἰῶ πόλις ὀπὶ θρᾴκης· ἑλλωικὸν ᾗ ταύτῃ τῆδ ἐνοικούντων τὸ γένος ὀπὸ χαλκίδος τ ἐν εὐβοίᾳ· ἡ ᾗ χαλκὶς ἀθηναίων ἄποικος· πολλοὶ ᾗ πόλεμοι ἢ ἐνδοξοι τ ὀλωὐθου· ἀθωαίοις τε γδ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τ ἑλλήνων τὸ παλαιὸν, ἢ αὖθις λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τε εἰς δωάμιν ἀφῆλθε μεγάλιω, ἢ τῆδ συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν· ἰῶ ἐρ ὀπὶ θρᾴκης πολύ τι χρύος χαλκιδικὸν. φιλίππῳ ᾗ τῷ μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ ὀλωὐθιοι ποιησάμβοι, ἢ πολεμιώντες μετ' αὐτῶ ἀφῆς ἀθωαίους τινὰ ταρχὰς, ἢ τοῦτο μᾶ ἀνθεμαιῶτα παρὰ τ μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον μακεδόσι ἢ ὀλωὐθίοις· τοῦτο ᾗ ποτ' ἔδοσαν, ἰῶ ἀθωαίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ φίλιππος, ὀλωὐθίοις παρέδωκεν· ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξατο τ βασιλέα, ὁρῶντες αὐτῶ ταχεῖαν ἢ πολλὴν τ αὔξησιν, ὁ πιστὴν ᾗ τ γνώμιν. ἀποδημιοῦντα τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς ἀθωαίους, κατελύσαντο τ πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς σωθήκας τὰς πρὸς φίλιππον· συνετίθεντο ἐρ ἢ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς ἀθωαίους, κἂν ἄλλό τι δόξῃ, κοινῇ αμύνασθαι. ὁ ᾗ φίλιππος, πάλαι μᾶ πρόφασιν ἐπ' αὐτοὺς ζητοῦντος, τότε ᾗ ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς σωθήκας παραβεβηκόσι, ἢ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτῶ φίλους ἀφεστηκότας, πόλεμον ἐπήγειρεν. οἱ ᾗ πεμφθέντες πρέσβεις εἰς ἀθήνας πρῶτ μᾶν ἐβουλεύσαντο· ὅτι ὁ δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς ὀλωὐθίοις· ἢ φησὶ τ ὀλωὐθίων σωτηρίαν, ἀσφάλειαν τῆδ ἀθωαίων εἶ). σωζομένων ἐρ τ ὀλωὐθίων, ἐδέποτε ἥξειν εἰς τ ἀπίκιαν φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς ἀθωαίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ὀπὶ τ μακεδονίαν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι τ πόλεμον. εἰ ᾗ ὑπὸ φιλίππῳ γένοιτο ἡ πόλις αὕτη, ἀκεῖσθαι τ ὀπὶ τῶν ἀθωαίους ἐδὲν τῷ βασιλεῖ. φησὶ ᾗ δύσμαχον εἶ) τ φίλιππον· ἅτως ὑπερῆρθαι· θαρσοῦντα ἐπ' αὐτὸν τῶν ἀθωαίους. διεῖλεκτο ᾗ ἢ ἀκεῖ τ δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. ἢ τὸ ἔθος ἐ φέρηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ ἀθωαῖοι, ἀνάγκη σαφωίσαι. ἐκ ὄντος τὸ παλαιὸν διαζυγίου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἐκείνων· ἢ πάντων καταλαμβάνειν τ τόπον ἀπευδόντων, πλῆναί τ ἐγένοντο, ἢ ἐκ ἢ βαύματος. τοῦτο κωλύσαι βουληθέντες οἱ ῥητορεύοντες τ ἀθωαίων ὠμποὺς ἐποιήσαντο τῶν τόκους· ἢ ἔκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολὸς, ἢ καταβαλόντα, θέαν ἔχειν. ἵνα ᾗ μὴ δόκῶσιν οἱ πένητες τῇ ἀνάγκῃ λυπεῖσθαι, ἐκ τ δημόσιν λαμβάνειν ἔκαστον ἐτάχθη τῶν δύο ὀβολός. ἐντεῦθεν μᾶν τὸ ἔθος ἤρξατο· ῥοπὴν ᾗ εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο· ὅθεν ἢ κἀκεῖ τὰς στρατείας ὑπερῆρ κατέσηφ· πάλαι μᾶ γδ στρατευόμβοι μισθὸν παρὰ τ πόλεως ἐλάμβανον· τότ ᾗ, ἐν τ θεωρείοις ἢ τ ἑορταῖς ἐκεῖσε μόνοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα. ἐκ ἔτι ἦν ἄδηλον ἐξεῖναι ἢ κινδυνεύειν· ἀλλὰ ἢ τόμον ἔθεντο ἀκεῖ τῆδ θεωρικῶν τούτων χρημάτων θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μεταθεῖναι ταῦτα εἰς τ ἀρχαίαν τάξιν, ἢ χρείαδ στρατιωτικά. διὸ ὁ δημοσθένης ὅλαβῶς ἀπεῖ τ ἀκεῖ τούτῳ συμβουλῆς, ἢ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν ὅτι σὺ χρᾴφεις ταῦτα εἶ) στρατιωτικὰ ; ὅπιφέρει, μᾶ δι' ἐκ ἔγωγε. τοσαῦτα μᾶ ἀκεῖ τ θεωρικῶν. διεῖλεκτο ᾗ ὁ ῥήτωρ ἢ ἀκεῖ πολιτικῆς δυνάμεως ἀξιῶν αὐτὸν στρατεύεσθαι, ἢ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τ βοήθειαν· τοῦτο γδ αἴτιον εἶ) φησι τῶ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΛΟΓ. Α.

ΑΝΤΙ πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν ἦν ὁτιοῦτο τὸ μέλλον σωιοίσειν τῇ πόλει, πρὸ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτι πίνω τοῦθ' ὅτως ἔχει, πρόσεστιν μοι εὐθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· ἃ γὰρ μόνον εἰ τι χρήσιμον ἐσκεμμένῳ ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τὴν ὑμετέραν τύχην ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἅμα τοῦτο χρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπιδεῖξαι εἰπεῖν, ὥστε ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. ὃ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅτι πρός μοι δοκεῖμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἔστι δὴ, τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν πρῶτα τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνδέκα δοκῆτε, καὶ μὴ πάντ' ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσβεῖαι δ' πέμψειν, ἅττα ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δίκαιος, μὴ παντελῶς ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκὼν, πρίνικα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν, ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο· τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, πρέψεται καὶ πράσσοντα τι τῶν ὄντων πραγμάτων. ἃ μὲν οὖν ἀλλ' ὑπόπτως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἐστὶν ὃ συμπαρόντων ὅτι τῶν φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ ἐξ ἁπάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα κύριον καὶ ῥᾳθυμῆσαι καὶ ἀπορρῆξαι, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττειν, πολλῷ προέχει· πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσηται ἄρχοντος πρὸς ὀλυνθίους, εὐμαρέστερον ἔχει· δῆλον γὰρ ὅτι τοῖς ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν μὲ δόξῃς, μᾶλλον μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀνδραποδισμοῦ τοῦ παντός· καὶ ἴσασιν ἅτε ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς πρώην ὄντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπορον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ πυρομανὶς, ἄλλως τε καὶ ὅμορον χώραν ἔχουσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ πάλαι ἃ προσήκει πάντα ἐνδυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐξελθεῖν καὶ παρασκευασθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν

ἐλλεί-

ἐλλείποντας· οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔτ' ὑμῖν ἔσθ' μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλειν· ὑπολείπεται· νυνὶ γὰρ ὁ πάντες ἐξαρυλλεῖτε, ὡς ὀλιγωρίοις ἐκπολεμῶσαι δεῖ φιλίππῳ, λέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦτα ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ἡμῶν πειθένλες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλερὸν σύμμαχοι, καὶ μέχρί τε ταῦτ' ἂν ἐμμακότες ἦτε ἴσως. ἐπειδὴ δ' ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς, ὑφ' ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν. ὃ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἅπαντα κακὸν ἀφεῖναι, ὃ δὲ παθεῖν τοὐτο, ὅταν ἤδη πολλάκις φεύτερον πεπόνθατε· εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν εὐβοεῦσι βοηθήκότες, καὶ παρῆσαν ἀμφίπολιν ἱέμενοι, καὶ σφαλοχλῆς ὁπὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρεικόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑφ' ἡμῶν αὐτῆς προθυμίαν, ἣν περ ὑφ' ἑαυτῶν εὐβοέων ζωπειρᾶς, εἶχεν ἂν ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῆς μὲν ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἤνικα πύδνα, πολίσματα, μεθῶνη, παγασαὶ, τἄλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατείνω, πολιορκούμενα ἀπῆγγελλετο, εἰ τότε τύπων ἐνὶ τῷ προτέρῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήκαμεν αὐτοῖς, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προτίμηκοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι χήσειν καλῶς, καὶ ἠυξήκαμεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεσκήκαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκον οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε μακεδονίας. νυνὶ δὲ χαιρὸς ἥκει· τίς; ὅτ' ὀλωλέναι αὐτόματον τὴν πόλιν, ὃς οὐδενὸς ἔστιν ἐλάττων τῶν πρόσθεν ἐκείνων. καὶ ἐμοιγε δοκεῖ τις ἄν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δίκαιον λογιεῖσθαι τῶν θεῶν ἃ ἡμῖν ὑπάρχοντα καλὰ, καὶ ὥρα οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλων ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν. εἰκότως· τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι φασὶ τὸν πόλεμον, τὰ δ' ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, σωθῆναί τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας ἐνεργούσης ἂν ἔγωγε θείλω. ἀλλ' οἶμαι παρόμοιόν ἐστιν, ὥσπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ ὅτα ἄν τις λάβῃ καὶ σώσῃ, μεγάλων ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, σύνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν, καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὲν χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐ δ' εἰ σωθεῖη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν, μεμνημένοισι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβαῖνον, ἕκαστον τῶν προϋπαρχόντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φρονίσαι ἵνα τοῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτειλώμεθα. οἱ δὲ πρεσβεύσομεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ' ἔλαττον ἐκείνου κολακεύσεται, φράσάτω τις ἐμοὶ, τὸ

τὸ κωλύων ἔτ' αὐτὸν ἔσαι βαδίζειν ὅποι βούλεται. ἆρά γε λογίζεται τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σκοπεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν, ἀθενὴς ὢν τὸ καταρχὰς Φίλιππος; τὸ τοὺς ἀμφίπολιν λαβὼν, μὴ ταῦτα πύθεσθαι, πάλιν πολίσαι αὖθις, εἶτα δεπαλίας ἐπίθη· μὴ ταῦτα φεραὺς, παγασὰς, μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον, ὥχλ' εἰς θράκην· εἶτ' ἐκεῖ, τοὺ μὲ ἐκβαλὼν, τοὺ δὲ καταστήσας τ' βασιλέων, ἠθένησε. πάλιν βαίσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς ὁλωθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ παίονας αὖτε καὶ τροὺς ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, πολεμεῖ πω στρατείας. τί δῶν, ἄν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νυνῶ; ἵνα γνῶτ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀισθησθε ἀμφότερα, καὶ τὸ πρᾶγμα καθ' ἕκασον ἀιεί τι τ πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς, καὶ τ φιλοπραγμοσύνην ἣ πρὸς ἅπαντας ἔχεται καὶ συζῇ φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις, ἡσυχίαν ἄξει. εἰ δὲ μὴ, ὡς ἀεί τι μεῖζον τῆς ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσαι· ὑμεῖς δ' ὡς ἀδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῆς πραγμάτων, σκοπεῖτε, εἰς τί ποτε ἡμῖς ταῦτα τελευτήσαι. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῖν, ὅστις ἀγνοεῖ τ ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν. ἀλλὰ μὰ οὐ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τ αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ πλανιζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις πόνοις, μικρὸν ἐκπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῆς ἀρχαίων ἀπέσηκε· οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ὀπὶ πολλῷ φανερῶμεν ἐρρᾳθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἐλθόντας πιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῆς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. τὸ μὲ οὖν ὀπλίσασθαι, ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἶναι. τὸ δ' ὅσῳ τ παρόντων ὅ, τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνειν, τοῦτ' ἔστι συμβουλεύειν· ἐγὼ μὲν οὐκ ἀγνοῶ μὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς, οὐ τοὺ αἰτίους, ἀλλὰ τοὺ ὑστάτους περὶ τῆς πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ. οὐ μὴν οἶμαί γε δεῖν τ ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοπουμένους, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ, διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τ τὰς πόλεις τοῖς ὁλωθίοις ζώζειν, καὶ τοὺ τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τ ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τειχίζεσι, καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετ, ὀκνῶ μὴ μάταιον ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἶτ γὰρ ὑμῖν τ ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ἐκκομιεῖσθαι τοῦτο, ὅλωθρον ποιήσεται, ῥᾳδίως ὀπὶ τ οἰκείαν ἥξων ἀμύνεσθαι· εἶτ βοηθησάντων μόνον ὑμῖν εἰς ὅλωθρον, ἀκινδύνως ὀψὲ ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλῷ καὶ διχῇ τ βοήθειαν εἶναι. καὶ περὶ μὲ τ βοηθείας ταῦτα γνώσκω. περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων

πρα-

στραλιωλικὰ. ταῦτα ἢ ὑμεῖς, ὅπως ὡς βέλεδε λαμβάνετ. εἰ μὲ ὄω ταῦτα τοῖς στραλευομένοις ἀποδώσετ, ὅδενὸς ὑμῖν ωεσσδεῖ πόρυ· εἰ ἢ μὴ, ωεσσδεῖ· μᾶλλον δ' ἅπανλ@ ἐνδεῖ τ πόρυ. τί ὄω ἄν τις ἔιποι, σὺ γράφεις ταῦτ' ἐῖ) στραλιωλικὰ; μὰ δι', ὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲ γδ ἡγοῦμαι στραπώτας δεῖν καλασκδαδῶαι, κὴ ταῦτ' ἐῖ) στραλιωλικὰ, κὴ μίαν συνταξιν ἐῖ) τ αὐτῶ, τ τ λαμβάνειν, κὴ τ ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς ἢ ὅτω πως ἀνὰ ωεαγμάτων λαμβάνετ εἰς τὰς ἑορτὰς. ἔστ δὴ λοιπὸν οἶμαι πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δεῖ, πολλά· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ ἢ χρημάτων, κὴ ἀνὰ τούτων ὅδεν ὅτι ἡγεῖδαι τ δεόντων. λέγουσι ἢ καὶ ἄλλοις πινὰς ἄλλοι πόδεις, ὧν ἔλεδε, ὅς τις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ· κὴ ἕως ὅτι καιρὸς, ἀντιλάβεδε τ ωεαγμάτων. ἄξιον ἢ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσαδαι τὰ ωεάγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ τῦ φιλίππου. ὅτε γδ ὡς δοκεῖ, κὴ φήσιέ τις ἄν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, ἐυπρεπῶς, ὅδ' ὡς ἂν κάλλισα αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχῃ· ὅτ' ἂν ἐξιώεσκε τὸν πόλεμόν ποτε τῦτον ἐκεῖν@, εἰ πολεμεῖν φήδη δεῆσειν αὐτὸν, ἀλλ' ὡς ὀπιὼν, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ ωεάγματα ἀναιρήσεδαι, κἄτα διέφευγεν. τῦτο δὴ ωερῶτον αὐτὸν παράπτ ὧδε γνώμην γεγονὸς, κὴ πολλὴν ἀδυμίαν αὐτῷ παρέχει· εἶτα; τὰ τῆς διπλαλῶν. ταῦτα γδ ἅπσα μὲ ἴσ δήπου φύσει, κὴ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώπις· κομιδῇ δ' ὡς ωρόσ ἴσ, κὴ ἔστ νυνὶ ἴδτο· κὴ γδ παγασὰς ἅπαντεῖν αὐλὸν εἰσὶν ἐφηρισμένοι, κὴ μαγηδίαν κεκωλύκασι ωοιεῖδαι. ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς ὅδὲ τὸν λιμένας, κὴ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσουσιν αὐτῷ καρπῦδαι· τὰ γδ κοινὰ τὰ διεπλεῶν, ἀπὸ ἴδτων δεῖ δοικεῖν, ὅ φίλιωπον λαμβάνειν. ἂν ἢ ἴδτων ἀποσερηδῇ τ χρημάτων, εἰς σενὸν κομιδῇ τὰ τ ξυρῆς ἴοῖς ξένοις αὐτῷ καταδήσετ. ἀλλὰ μὴν τόν γε παίονα, κὴ τ ἰλλυριὸν, κὴ ἁπλῶς ἴδτοις ἅπαντας, ἡγεῖδαι χρὴ αὐλονόμους ἤδιον ἂν κὴ ἐλαδέρους, ἢ δήλους ἐῖ). κὴ γδ ἀήδεις τῦ καλακούειν τινός εἰσι, κὴ ἄνθρωπος ὑβριςὴς, ὡς φασι. κὴ μὰ δι' ὅδὲν ἄπσον ἴσως· τὸ γδ δι' ωεάπειν παρὰ τ ἀξίαν, ἀφορμὴ τῦ κακῶς φρονεῖν ἴοῖς ἀνοήτοις γίνετ. διόωρ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαδὰ, τῦ κτήσαδαι χαλεπώτερον ἐῖ), δεῖ ἴοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀδηναῖοι, πρὸ ἀκαιρείας τ ἐκείνου, καιρὸν ἡμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρδαι τὰ ωεάγματα, κὴ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, κὴ στρατευομένους αὐτοὺ, κὴ ωαροξύνοντας τοὺ ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους ὡς εἰ φίλιωπος λάβοι καθ' ἡμᾶς τοιῦτον καιρὸν, κὴ πόλεμος γένοιτο ωρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτ οἴεδε ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλδεῖν. εἶτ' ὐκ αἰσχύνεδε, εἰ μηδ' ἃ πάδοιτ ἂν, εἰ δύναιτ ἐκεῖν@, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες, ἃ τολμήσετε; ἐπ τίνων, ὦ ἄνδρες ἀδηναῖοι, μηδὲ τῦδ' ὑμᾶς λανδανέτω, ὅπ νυνὶ αἵρεσίς ὅδιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον· ἐὰν μὲ γδ ἀντέχῃ τὰ τῆς ἐλλωδίας, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, κὴ τ ἐκείνυ κακῶς ποιήσετε, πολὺ ὑ-

πάρχουσ᾽ καὶ τὴν οἰκείαν, ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ᾽ ἐκεῖνα φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὴν ἐπικωλύσει δεῦρο βαδίζειν; δικαίοις; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεξοβελῶσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ φωκεῖς; οἱ γὰρ οἰκείαν οὐχ᾽ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσητ᾽ ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἀλλ᾽ ὦ τᾶν οὐχὶ ἕκαστος; τὰ πορθούμενα μέντ᾽ ἂν εἴη, εἰ ἅπαντες, ἄνοιαν ὀφλισκάνων, ὅμως ἐκλήξει. τὰ δὲ πορθούμενα μὴ περιόψῃ. ἀλλὰ μὰ τὴν ἀλήθειαν γ᾽ ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, ἢ δὲ λόγῳ περιδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοῦ τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ λαμβάνειν, μισθοῦ ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίᾳ λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ μὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι, καὶ πρόσθεν ἢ ὕβρις· καὶ ἔτι ἢ τῶν πρηγμάτων αἱ χυδαί, ἃ δειμαίνειν ἐλάττων ζημία, τοῖς γε ζώφρεσι. πάντα δὴ ταῦτα δεῖ σωισθέντας ἅπαντας, βοηθεῖν καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον· τοὺς μὲν εὐπόροις, ἵν᾽ ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ κερδῶσιν ἀδεῶς· τοὺς δ᾽ ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὸν πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ φιλίππου χώρᾳ λαμβάνωσι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίας γένωνται· τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν᾽ οἱ πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐδύναι μᾶλλον γένωνται. ὡς ὅσοι ἅπ᾽ ἂν ὑμᾶς πεισθῶσι τὰ πρόσφορα, πλούσιοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρησταὶ δ᾽ εἶναι πολλὰς εἴνεκα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.

ΠΡΟΣΗΚΑΝΤΟ μὲν πάλαι προσβεβλῆσθαι τὴν ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δ᾽ ἔτι τὴν ἔξοδον, καὶ διδόασιν ὡς διαπολεμοῦντες τὸν φιλίππου παρελθὼν ὁ δημοσθένης, πειρᾶται παρασκευάζειν τὸν δῆμον, ὑπολειπομένους ὡς ἀθλητὰς τοὺς μακεδόνος πρόσθεν καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναι φησὶ, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν ἰσχυρὸν· τοὺς γὰρ μακεδόνας, ἀθλητὰς εἶναι καθ᾽ ἑαυτούς.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ. Β.

ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι, τὴν παρὰ τῶν θεῶν δύναμιν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δ᾽ ἐν τοῖς παρόσι πρήγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρός

πρὸς ἐκεῖνον διαγαλᾶς, πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τ' ἑαυτῷ παιδίσκον νομίζειν ἀνάσχεσιν ἔχει), δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν ἀνεργασίᾳ. δεῖ πίνειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτόν, ὅπως μὴ χείρους φανεῖ ἡμᾶς αὐτοῦ ἔχει) δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἔστι τοῦ αἰσχρῶν μᾶλλον ἢ τ' αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων ὧν ἡμέν πολεμοῦσι, φαίνεσθαι πεφευγέναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ τὸ τύχης ἄδικα δεινὰ ἀνθρώπων συμμάχων ἢ καιρῶν. τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ φιλίππου ῥώμῃ διεξιέναι, καὶ δι' ὅπλων πόνων τοὺς λόγους ποιεῖσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐκ ἐμοὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί. ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσα ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά, ἡμῖν δ' οὐκ καλῶς πεφῆχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεπίπτηκε τοῦ αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χείρους ἢ προσῆκε κέκτησθε τῆς φήμης, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὀφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν φθονεῖν· καὶ γάρ εἰμι τοιοῦτος ἀνθρώπων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σκοπεῖτε, ἐνθένδε ἂν αὐλὸν ἴδοι μέσαν γεγυμνωμένον, οὐκ παρ' αὐτοῦ. ὧν δ' ὦν, ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν τούτων, οὐκ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μᾶλλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνα φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη, βαλλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. τὸ μὲν οὖν ὀπίσχον καὶ ἄπιστον καλεῖν, ἀλλὰ τὰ πεφασμένα διεκνυέναι, λοιδορίαν ἔχει) τις ἂν φήσειε κενῶν, δικαίως. τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέα λόγου συμβαίνῃ δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἥδομαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦτ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ δηλοῖς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· καὶ τυπτοῦ ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τῶν φιλίππων, ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξήλυθεν, ὃς πρότερον πραγμάτιον, μέγας νῦν ἠύξηται, καὶ πρὸς αὐτὸν ἥκει τὸν τελευτῶν τὰ πράγματα αὐτῷ. ἐγὼ μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγοῦμαι καὶ αὐλὸς φοβερὸν εἶ) τὸ φίλιππον καὶ θαυμαστὸν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐλὸν νυξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν, εὑρίσκω, τὸν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τοῦ παρόντος, ὅτε ὀλυνθίοις ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένοις ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὸν ἀμφίπολιν φάσκειν πράξειν, καὶ τῷ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόῤῥητον ἐκεῖνο κατασκάψαι, τοῦτῳ πεφασμένον· τὸν δ' ὀλυνθίων φιλίαν μὲν ταῦτα, τῷ πιθανὰν ἔσαν ἡμετέραν ἐξηγεῖν· καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικῆσαι, πράξειν δὲ ἐκείνοις· δεινοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ μαγνησίαν πράξειν ὑποχείριος, καὶ τ' φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ ἁπλοῦς ἐστιν ὅλην ἃ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῇ αὐτῷ χρησαμένων· τὸν γὰρ ἐκόντων ἄνοιαν ἀεὶ τῇ ἀγνοουμένῃ αὐλὸν ἐξαπατᾶν, καὶ προσλαμβάνων, ὅτως νυξήδη. ὥστε δὲ νῦν διὰ τούτων ἦρξε μέγας, ἵνικα ἕκαστοι συμφέρον αὐλὸν ἑαυτοῖς ᾠοντό τι

πρόξειν· ὅπως ὀφείλῃ διὰ τὴν αὐτὴν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάντ' ἔνεκα ἑαυτῶν ποιῶν ἐξηπάτηκεν. καιρὸς μοι δή, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τοῦ πάντα φιλίππου τὰ πράγματα· ἢν παρῇ τις ἐμοὶ, μᾶλλον ἢ ὑμῖν, δεικνύτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν αὐτῷ· ἢ ὡς οἱ τὴν ἀξίαν δεδουλωμένοι δεσπόται, νῦν οὐκ ἀνέλεύθεροι γίγνονται ἄσμενοι. καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν, ἄνδρες, μὴ οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, ὅτε καὶ βία κατέχειν αὐτοῦ τὰ πράγματα, καὶ τὰ χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τὰ τριήρη προσεληφέναι, ἀνορθῶς οἴεται· ὅταν μὴν καὶ εὐνοίας τὰ πράγματα συνῇ, καὶ πάντα ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ ἕξις ἰσχύσῃ, ἡ πρόσθε πρόφασις καὶ μικρὸν πρόσχημα, ἅπαντα ἀνεκαίνισε καὶ διέλυσεν· ἃ γὰρ ὄντ', οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀδικουῦντα, καὶ ἐπορκουῦντα, καὶ ψεύδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, εἰς μὲ ἅπαξ καὶ ἐγκαιρὸν χρόνον ἀντέχει· καὶ ζαφορά γε λιῶδησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ· τῷ χρόνῳ δ' φωρᾶται, καὶ πρὸς αὐτὰ καταῤῥεῖ· ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τῆς ἄλλων τῆς τοιούτων, τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῆς πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δ' οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις φιλίππῳ. φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα, τοῖς μὲν ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει καλλίστα καὶ τἀληθῆ ὅτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δ' Ἀθηναίους πρεσβείαν πέμπειν, ἥτις, τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δ' παροξυνεῖ· καὶ δοκοῦσι μοι ἐληλυθέναι πρᾶγμα ἀπιστεῖν, καὶ περὶ μαλακίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖτε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγοις ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξηλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις· ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πεπραγμένα, μάταιον φαίνεται καὶ κενὸν, μάλιστα δ' ὁ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν λέγειν, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴ δὴ τῆς μεταστάσεως καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολὴν, εἰσφορὰς, ἐξιόντας, ἅπαντα πειθομένους ἑτοίμως, εἴ πέρ τις ὑμῖν πρόσεισι τοῦ νοῦ. κἂν ταῦτα ἐθελήσητε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, φαίνειν, ἃ μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀδεκῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξεγερθήσεται· ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ, ἐν μὲ πεφθήκησι μέρει ἐστί τις ἐμικρὰ, οἷς ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ὀλίγα πρὸς ὀλυνθίους· πάλιν αὖ, πρὸς ποτίδαιαν ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοσοῦτον· νυνὶ δὲ πεπαλοῖς νοσοῦσι καὶ σπασάζουσι, καὶ τεθραυσμένοις, ὀλίγα τις συμμαχικὰ οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅτοι τις ἂν οἶμαι πρεσβῆ, κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ, αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴ ἀδε-

νὴς

γῆς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή· καὶ γὰρ δὴ ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ τῇ φαλείαις, ἔτ' ὀπισθαλεστέραν αὐτῶν ἡ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ· μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀφικνουμένους· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ὀπιδυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε καὶ θεοῖς ἦν θεοῖς πᾶσιν καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τῇ διαθέξαιτ' ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν αὐτὶ τῆς ζωῆς ἀσφαλῶς ἠρημένος· τοῖς δὲ, τὴν φιλοτιμίας τὴν ἀπὸ τούτων ἡμέτεροι· κοπτόμενοι δ' ἀεὶ τῇ τραπείαις ταύταις τὴν ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦσί τε καὶ συνεχῶς τηλαυγεῖς εἰσιν, ἔτ' ὀπὶ τοῖς ἔργοις, ἔτ' ὀπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὐθ' ὅσ' ἂν πείσωσιν ὅπως ὅπως ἂν δοκῶσιν, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσεις, κεκλεισμένων σφῶν ἐμπορείων σφῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ μακεδόνων πῶς ἔχουσι φιλίππου, ἐκ τούτων ἔστιν σκέψασθε ῥᾳδίως. οἱ δὲ δὴ ἐνθάδε αὐλοὶ, ὄντες ξένοι, καὶ πεζαίτεροι δόξαν μὲν ἔχουσιν ὡς εἰσὶ θαυμασοὶ καὶ συγκεχρωτισμένοι τὰ τοῦ πολέμου· ὡς δ' ἐγὼ σφῶν ἐν αὐλῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς ἀδαμῶς οἴου τ' ψεύδεσθαι, ἀδένων εἰσὶ σχολίως. οἱ μὲν γὰρ πάντων ὅσιν ἐν αὐλοῖς οἷον ἔμπειρον πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτοις μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐλὸν ἔφη, βελόμενον πάντα αὐτὸν δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τὴν ἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι). εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιον ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς ἀδυνάμενον φέρειν, παρεωρᾶσθαι καὶ ἐν ἀδένος εἶναι) μέρει τὴν πιοῦσιν, λοιπὸν δὴ πρεῖ αὐλὸν εἶναι λησὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώποις οἷοις μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα οἷα ἐγὼ νυνὶ ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὐδένδε πάντες ἀπέλαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυμαλοποιῶν ἀστειοτέρους ὄντας, κωμῳδίαν ἐκεῖνον τὴν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ῥημάτων, ὧν εἰς πρὸ συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτοις ἀγαπᾷ, καὶ φιλοῦσιν αὐλὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν· ἀλλ' οἶμαι, νυνὶ μὲν ὀκνήσει τούτοις τὸ καλὸν δουῶναι καὶ γὰρ ἐν πρεπαξίαι δεινὰ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· εἰ δέ τι παίσεις, τότ' ἀκριβῶς ἅπαντ' ἐξελαθήσεται. δοκεῖ δ' ἐμοιγε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δίκην εἰς μακρὰν, ἂν οἷς θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμῖν ξυμβαλεῖν· ὡς πρὸ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένον ᾖ τὶς, οὐδὲν ἐπιφθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δ' ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλό τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ· οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν· ἐπειδὰν δ' ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐπίπτειν ἔοικεν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν φίλιππον εὐπι-

χρωῦτα ὁρῶν, ταύτην φοβερὸν τοῖς πολεμεῖν νομίζει, σώφρονα δ' ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆσθαι μεγάλην δρομὴν, μᾶλλον ἢ ὅλον, ἢ τύχην τοῖς πάντα ὅσα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. ὑμεῖς δ' ἐγώγε, εἴ τις αἴρεσιν μοι δοίη, τὴν μὲν ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων αὐτοῖς ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου πολὺ δὲ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ἡμῖν ἐνέσας, ἢ ἐκείνῳ. δι' οἶμαι καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὖ τὴν ἀρχοῦσαν, οὐδὲ τοῖς φίλοις ὑπηρετεῖν ὑφ' αὑτῶν ἅπαντι ποιεῖν, μή πῃ δὴ τοῖς θεοῖς. οὐδὲν θαυμαστὸν ὄντιν εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μηδ' ὥραν ἀφιεὶς, ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων σκοπεῖν. οὐδὲν θαυμάζω τοῦτο ἐγώ· τἀναντίον δ' ἂν ἴσως θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι σκοπεῖν, πάντα ποιοῦντος ἃ δεῖ σκοπεῖν. δι' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ λακεδαιμονίοις μέν ποτ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑφ' ἡμῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀντεποιήθη, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε. δι' ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολίσκητε εἰσφέροντες, καὶ προκινδυνεύητε στρατεύόμενοι· νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑφ' ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει· τὰ δ' ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω· καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδεὶς εἰς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεινὰ διαλογίσαιτο, πόσον πολεμεῖτε χρόνον φιλίππῳ, καὶ τί τοιοῦτον ὑμῶν, ὁ χρόνος ἅπας διῄλυθεν ἂν· ἴσως δὲ δόξει τοῦτ', ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους πρὸς ὑπερόντων πράξειν, αἰτιωμένων δημόλους, χρηόντων, πάλιν ὑπερόντων, ῥᾴδιον ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιοῦντων, ὁ χρόνος ἅπας διῄλυθεν· εἶτ' ἴσως ἀγνωμόνως ἔχει, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν οὐκ χρηστῶν φαύλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τούτων ὑπερέχεσθαι πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γιγνέσθαι; δεῖ γ' ἔτι εὔλογον, ἔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κεκτῆσθαι πάλιν πέφυκε. νυνὶ δ' ὅ, τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ὄντιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν προτέρων· κεκτῆσθαι δ' ἃ δεῖ. αὐτοῦ δῶν ὑμῶν ἔργον τοῦτ' ἐστίν. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδένα αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε· πῶς γὰρ οὐ τὰ μὲν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφεῖναι, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐδὲ γὰρ ὅτι πικρῶς ἐξετάσαι τις πέφυκεν τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρότερον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα· τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζετε, τὸν μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσοις ἂν ἐμπέμψητε στρατιὰς ἰδίοις δ' εὐεισκήτους πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ χρὴ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν. ὅπερ ἐνταῦθα μέν ὅτι τὰ ἄθλα ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, ἅπαξ χρῆμα αὐτὴ ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι, τῆς ἐφεσιμότητος ἴδιοι· μισθὸς δ' οὐκ ἐστὶν· ἐκεῖ δὲ, κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῆς ἐφεσιμότητος καὶ τῆς στρατιᾶς,

λάμψακος, σίγλον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ὅτι ἦν τὸ λοιπὸν ἀυτῖς ἔκαστοι χωρῆσιν· ὑμεῖς δ', ὅταν μὲ εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δ' ὁρῶντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε, τύτους ἀφίετε. πρέπει τοίνυν ἡμῖν ἀλλήλοις εἰκάζειν, καὶ διεσκέφθαι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπραγμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα· τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσφέρειν ἐχρῆν συμμορίας· νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε χρῆν συμμορίας ῥήτορας ἡγεμόνων ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ οἱ ἑξηκοσιομέδιμνοι οἱ τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι πρόσοδον ἐμισθοῦτε, οἱ μὲν ὡς τύχοις, οἱ δ' ὡς ἐκείνοις. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἔτι καὶ νῦν ἡγουμένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πρᾶξιν ποιῆσαι· εἰ δὲ, τοῖς μὲν ὡς ἔτυχεν ἐκ τυραννίδος ὑμῖν ὀπτὰ πράξιν ἀποδώσετε· τοῖς δ' ἀναλίσκεσθαι τιμῆσαι χρεών, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι· τίς δ', ψηφίζεσθαι καὶ τούτων μόνον, ἄλλο δ' μηδὲν ποιῶν συμπονεῖν, καὶ χαλεπήνῃ τις δίκην ὑμῖν ἢ δίκην ἐπιχωρῶ· τὸ γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείπει· εἶτα ὑμῖν τούτοις κολάζειν ἀντὶ τοῦ ἐχθρῶν πρέπει. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι καὶ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παρισῶσι λόγον δοῦναι, καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἄν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ κἂν ταῦτα ποιῆτε, ἃ τις εἰπὼν μόνον ἥδιστ' ἂν χρῆμα ἐπαινέσαιτε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ἡμῖν ἐχόντων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΤΡΙΤΟΥ.

ΕΠΕΜΨΑΝ βοήθειαν τοῖς ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι· καὶ πρεσβευταὶ ἔδοξαν δι' αὐτὸ· καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος πρόθυμος, οἱ δὲ ῥήτορες παρεκαλοῦντες ὑπὲρ τιμωρίας φιλίππου. ὁ δὲ δημοσθένης δεδοικὼς μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἐκφοβῆσαι βουλόμενος πεποιημένους τοῖς ὀλυνθίοις, τὴν λοιπὴν ὀλιγωρήσωσι, διὰ τοῦτο παρελθὼν, ἐπισκώπτει τὴν διαζευξίαν αὐτῶν. καὶ πρὸς βούλεσθαι σώφρονα, τὴν γνώμην μεθίεσθαι, λέγων ὑπὲρ τῆς φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι λόγον, ἀλλὰ πρὸ τῆς συμμάχων σωτηρίας· οἶδα γὰρ ὅτι καὶ ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πολλοί τινες, τῶν μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι, τὴν δὲ φιλίππου τιμωρίαν ποιεῖσθαι φρονοῦσιν· πρὸ δὲ τοῦ τιμωρήσασθαι τοῦτον ἐνδοιάζειν ἄτοπον καταγιγνώσκουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τὰ πρὸ τῶν διαφερόντων χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γραφὴν στρατιωτικὴν, ἵνα λειχθῇ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὴν παρούσαν ζῆλον ἀναζῆναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις· καὶ ἐπιτιμᾷ πολλῇ κέχρηται τῷ δήμου τοῖς ἐκλελυμένοις, καὶ τῇ δημαγωγίᾳ, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τὴν πόλεως.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΤΑΥΤΑ παίσας μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέπω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τιμωρήσασθαι φίλιππον ὁρῶ γινομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. ἐξὸν οὖν ἄλλό μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοι-

αὖτα λέγοντες, ἢ τ' ἐπόθεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τ' ἅπαντες παρεσκευάσθε ὑμῖν, ἁμαρτάνειν, ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πολὲ ἐξίων τῇ πόλει, καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γὰρ οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφότερα· νυνὶ μέν τοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν εἶναι ἡμῖν τ' προφάσιν, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν· ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν. πρὶν δ' τ' ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τ' τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ πολε, καὶ νυνὶ πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖ· ἐγὼ δ', ἔχ' ὅ,τι χρὴ περὶ τ' παρόντων συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν κἀκούων συνοίδα, τὰ πλείω τ' προγεγραμμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ἂν μὴ παῤῥησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, συγγνώμην, τοῦτο θεωροῦντας εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο ἵνα τὰ λοιπὰ ζημιῶσθαι ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐν τῷ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίοις, εἰς πᾶν τοῦτο μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα. ἀναγκαῖον δ' ὑπολαμβάνω, μικρὰ τ' γεγραμμένων πρότερον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτε ἀπηγγέλθη φίλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ, τείχη δ' ἢ τέταρτον ἔτος τελεῖ, ῥᾴδιον τεῖχος πολιορκῶν, τότε τοίνυν, μὰ μὰ τοὺς μακαρίους. πολλὰ δ' λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν, αὐλοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλαντα ἐξήκοντα εἰσφέρειν· καὶ μὴ ταῦτα μόνον τοῦ ἐνιαυτοῦ τότε, ἐκκλησιῶν, μεταγιγνίων, βουδρομιῶν· τότε τοῦ μηνὸς μόνης μὴ τὰ μυστήρια, δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα χαρίδημον καινὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου· ὡς δ' ἠγγέλθη φίλιππος ἀδενῶν ἢ τεθνειώς· ἦλθε γὰρ ἀμφότερα· ἔτι καιρὸν ἕλεσθαι τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τ' ἀπόστολον. νῦν δ' ἔστιν ὁ καιρὸς αὐτὸς· εἰ δ' τότε σωθεῖσι βοηθήσαμεν, ὡς ὑπὲρ ἐψηφισάμεθα προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νυνὶ ἡμῖν ὁ φίλιππος τότε σωθείς. τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νυνὶ δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. πῶς; ἐρεῖ, δι' ὃν κἀγὼ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. τί δῆτα χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ δέοντι καὶ τὸ δυνατὸν, σκέψασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐσταπηγηκότες ἔσεσθε πάντα ὑπὲρ φιλίππου. ὑπῆρχον ὁλωσί τινες δυνάσται ἡμῖν ἵνα κεκτημένοι, καὶ δέκεται δ' ὅτω τὰ πράγματα· ὅτε φίλιππος ἐκάρρει τούτοις, ἄθ' ὅτοι φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· νῦν τοῦτο ὡς ἐμπόδισμά τι τῷ φιλίππῳ καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διαλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν φόμεθα τοὺς ἀνθρώποις ἐκ παντὸς τρόπου. καὶ πάντες ἐθρύλλουν

τέως,

τέως, τοῦτο πέπεισθαι νυνὶ ὅπως δήποτε. τί οὖν ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν οὐκ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς πρεσβείας ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καταφευσόμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸ φόβον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὴν πόλιν τοῦτο, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι φωκέων· μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος φιλίππῳ τὰ παρόντα καλῶς χρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα ὁπλίζεσθαι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ λεηνά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα. καὶ βοηθοὺς ἕκαστος ζητεῖν, ἐξὸν τῶν ἑτέρους αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο πεισθήσεσθαι τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα πρόωμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ' ὅτι μὲν δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἄν, πάντες ἐγνωκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δ' ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν πρόεδρον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς, νομοθέτας καθίστατε. ἐν δὴ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆτε νόμον μηδένα· εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί· ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω δὴ τοὺς περὶ τῆς θεωρικῶν σαφῶς ὄντας, καὶ τοὺς περὶ τῆς στρατευομένων ἐνίους· ὧν οἱ μέν, τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ δέ, τοὺς ἀταλλοῦντας ἀθρόους καθίστασιν· εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τῷ τὰ βέλτιστα λέγειν ὅλον παρέχητε ἀσφαλῆ, πλεῖ ταῦτα τὰ χρήματα ἅπαντες ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑφ' ὑμῶν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βεβούλευται· ἃ γὰρ εὑρήσετε ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου φειδόμενοι μέλλοντες, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακόν, ταῦτ' εἰπόντα καὶ πράξαντα μηδὲν δεῖ φοβηθῆναι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν θαρραλεώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτοις οὐτινοῦν ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν· ὃ γάρ ἐστι δίκαιον, τοῦτ' οὐ χαίρειν, ἢ πᾶσ' ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν· τοῦτ' δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα εὐπρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε πολιτικὸν εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτοις προσβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' ὅτου ἀνόητον, ὥστε εἰς πρᾶγμα κακὸν αὐτὸν ἐμβῆναι· ἃ μὲν γὰρ ἐκεῖνός γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα ἀδένδρος ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τἀγαθὰ προθύμως ὑμᾶς· εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν, ἃ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ πρὸ ὧν κρέφει διαπράξασθαι, ἴσμεν ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι μικρῷ, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπιτελοῦντες τούτων, ὅτε φίλιππος τοσοῦτον ὑπερῆκεν χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν ἔγωγέ γε ψηφισμάτων ἐλελοίπει λίμνη. ἀλλ' οὐκ ἔστω ταῦτ' ἐκεῖ· τὸ γὰρ πράττειν τῷ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ

δυνάμει καὶ χρεῖπόν ὄξι. τοῦτ' οὖν δεῖ ποιεῖναι, τἀλλ' ἄλλα ὑπάρχειν· καὶ γὰρ εἰ πᾶν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν, εἰσὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα· καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νυνὶ, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε· τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος ζητοῦντες ζητεῖτε· ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νυνί· ὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δ' καὶ ταύτης κύριος τὴν χώραν γνώσεσθε, πάντων ἄμεινον βουλευσόμεθα, ὐχ ὅπως εἰ πολεμήσουσιν, ἐπίμως σώσειν ὑπομενοῦμεν, ἔτι νυνὶ πολεμοῦσιν; ὐκ ἐχθρός; ὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; ὐ βάρβαρος; ὐχ ὅ, τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μονονουχὶ συγκαταπροδόντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους οἵ τινές εἰσι τούτων ζητήσομεν; ὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ· ὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις, τὴν φυγόντων ὐδεὶς ἑαυτὸν καταγνοεῖ· ἀλλὰ καὶ τὸν τραπόν, καὶ τὴν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. ἥττηται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φεύγοντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξὸν τῇ καταγνώσει τὴν ἄλλων. εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νυνὶ ὅ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰ πάτω· μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖ τε ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' ὐχ ἥδεα ταῦτα; ὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι παρῆλθε· εὔξασθαι μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεταί τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἡγέσθαι δὲ ὅταν περὶ πραγμάτων προβουλεύσασθαι, ὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῆς ἡδέως, ἂν μὴ σωφρονῶμεν, λαμβάνειν. εἰ δέ τις ὑμῶν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, ὐχ οὗτος χρείττων εἶπόι τις ἄν, φημὶ ἔγωγε, εἰ μὴ τῷ ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναγώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῆς ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις. διὸ μὴ ῥᾴδιον ἁπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἑαυτῷ πεῖσαι ὃ δεῖ βέλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται· τὰ δὲ πράγματα πολλάκις ὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' ὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ μισθὸν ἕξετε. ὅ τοι σωφρόνων, ὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείπουτάς τι δὲ ἔνδειαν χρημάτων τοῦ πολέμου, ἐυχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν· ὐδὲ ἐπὶ μοῦ κορινθίους, καὶ μεγαρέας, ἀπράσσοντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. καὶ ταῦτ' ὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῖν, πλὴ ἄλλως προῄρημαι λέγειν· ὐ γὰρ οὕτω ἄφρων ὐδὲ ἀτυχής εἰμι ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βέλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων. ἀλλὰ δικαίᾳ πολίτᾳ κρίνω τὴν τῆς πράγματων σωτηρίαν, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι· καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῆς πρόνων ἡμῖν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παρόντες ἅπαντες,

τες, μιμοῦνται δ' ἐπάνω, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τ' πολιτείας χρῆσθαι, καὶ ἀειτείδλω ἐκεῖνον, καὶ νικίαν, καὶ ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, καὶ ἀλκιβιάδην. ἐξ ἧς ὅτι δικαίως ὑμᾶς ἔστι πεφιλοσοφήκοτες, εἰ βούλεσθε, εἰ χρή φημι, εἰ ὑμῖν χαρίσομαι, μετὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριν τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. καί τοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἃ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῆς τ' ὀπὶ τῆς προγόνων ἔργων, καὶ τῆς ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ μακρὸς καὶ γνώσιμος ὑμῖν ὁ λόγος· ἐγὼ δ' ἀμοιρείοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀπὸ οἰκείοις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐνδαίμοσιν ἔξεσι χρῆσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν οἷς ἐκ ἐχαρίζοντ' οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς ἔστι νυν, πάντες μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῆς ἑλλάδος ἦρξαν ἑκόντων. πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον. ἐπῆκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, ὥσπερ ὅτι πρόσπολον βάρβαρον ἕλληνες. πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ μεγάλα καὶ ναυμαχοῦντες ἔσησαν πρόπαλα αὐτοὶ στρατοπέδοις. μόνοι δ' ἀνδρῶν κρείττω τ' ὀπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῆς φθονούντων κατέλιπον. ὅτι μὲν τῆς ἑλλάνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς καθ' ἑαυτοὺς ἐθάσαντε οἵοι, ἔν τ' τοῖς κοινοῖς καὶ τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῆς ἐν τέχνῃ ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῆς ὑστερογενῶν ὑπερβολὴ λειφθῆναι· ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τ' πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν ἀειτείδου, καὶ τ' μιλτιάδου, καὶ τῆς τότε λαμπρᾶς οἰκίαν εἶπε ἄρα εἶδεν ὑμῶν ὅπποιά ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τ' τοῦ γείτονος ὑψηλὴν σεμνοτέραν οὖσαν· ἢ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπεφέροντο αὐλοῖς τὰ τ' πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ἐφέλεσθαι. ἐκ δὲ τοῦ, τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τ' τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις οἷς εἶπον παραδείγμασιν· νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῆς χρησῶν τῆς νῦν τὰ πράγματα ἔχει· ἆρ' ὁμοίως καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πολλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσοις ἅπαντες ὀργὴ τε ἐρημίας ἐπειλημμένοι· καὶ λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, ἀνδρῶν δὲ ἀγαθῶν ὄντων, τῆς δ' ἄλλων ὑπερὸς ὄντος ἀξιόχρεως ἐστὶ τῆς παρουσίαν ὑμῖν ἀνθιστάσασθαι. ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τ' ἄλλων δίκαια βασιλεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας· πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πενταχόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς ὑδὲν δέον. οἷς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχοις ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης, ἀπολωλέκασιν ἕτοι. ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν, ὃ φέροι τις ἐμοὶ παρεγγυῶν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γένοιτ', ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν φίλιππος. δὴ ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νυνὶ ἄμεινον ἔχει; καὶ τί ἂν εἴποι τις ἔχοι λαὶς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν; καὶ λαὶς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν; καὶ προῖκας; καὶ λῃτουργίας; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένους,

ὧν οἱ μὲν ἐκ πλουσίων πένητες γεγόνασιν· οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔνδοξοι· ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων αὔξηται. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δήποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν ἐκ ὀρθῶς· ὅτι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν ἀυλὸς ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν, καὶ κύριος ἀυλὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν· καὶ ἀγαπητὸν ἦν τοῖς τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαβεῖν· νυνὶ δὲ τἀναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τέτων ἅπαντα πράττουσιν· ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκπεπολεμισμένοι, καὶ πεπιεσμένοι χρήμασι, συμμάχοις, ἐν ὑπηρέτου καὶ πεποιθήκατε μέρει ζῆν δεῦρο, ἀγαπῶντες ἐάν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοῦς δια πέμψωσιν ἔνιοι· καὶ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν πεφροντίκατε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ἐπάγουσιν ὅπλα, καὶ τιθασεύουσι χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ὅτι δ' ἔδεσπόζοντο ὑμεῖς μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαύλα πράττοντας· ὅποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ὑπὸ τῶν δεσπευόμενα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὲν οὖν δημηγορῶν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γένεσθαι· ἔστι γὰρ παρρησία πρὸς πάντων αἰεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν, ὃ μὴ ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω. ἐὰν δ' ὑμεῖς ἃ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγῆτε τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ τὰς πρεσβείας τὰς οἴκοι ταύτας ἀφορμὰς ὅπως τὰ ἔξω τῆς ἀγαθῶν χρήσασθε, ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσασθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἀπαλλαγήσεσθε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ γὰρ ἐκεῖνα ὅτε ἰσχυὰ ἐγκίδνησιν, ὅτ' ἀποδυήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νυνὶ ὑμεῖς, ὅτε τοσαῦτ' ἀπόδειν ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, ὅτ' ἀπογόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα ἐκάστου ῥαδιουργίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. ἔχουσι δὲ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. καὶ δικαίως γε· ἀντὶ γὰρ τῆς ὅλων ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτι λοιπὸν ἡ πόλις, εἰς τοῦτ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. ἔξεστιν ἄρα ἡσυχίαν; οἴκοι μένοντα εἰ βούλοιτο, τοῦτ' ἀναίσχυντον ἅπαντα ποιεῖν καὶ αἰσχρὸν ἀπολαγμένος. συμβαίνει δὲ τοιοῦτον οἷόν καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐλὸς ὢν δέχων ἀπὸ τῆς αὐτῆς τέτων λημμάτων, ὥσπερ ὅτι δίκαιον ἦν τοῦ παιδικοῦ, ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅπα οὐκ ἀτάκτως νυνὶ λαμβάνων ἐκ ὠφέλει, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω. πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ χρὴ πράττειν, ὅλως δὲ ὅτ' ἀφεὶς ἅττα μὴ δεῖ πολὺ μικρὸν πρὸ ἀταξίαν ἀνεγὼν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν τοῦτο, τὸ λαβεῖν, τὸ στρατεύεσθαι, τὸ διδόναι, τὸ ποιεῖν τἄθ' ὅ, τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. ἐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιούντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν· ἐπ' αὐτοῦ μὲν ἀργεῖν καὶ χολα-

ζειν

ζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι οἱ τὴν Ἑλλάδα νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ γιγνόμενα. καὶ οὐκ εἰμέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑμῶν· ἐμὲ δὲ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ σκοπεῖν ταῦτα ἐφ' οἷς ἑτέρους ποιεῖτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τὴν ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κατέλιπον. σχεδὸν εἰρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμῖν δ' ἔλοιδε ὅ, τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΚΑΚΩΣ ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φρόνιμοι, συνειλλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τὴν τε ἀθυμίαν αὐτῶν παύειν, λέγων ὡδὶ ἔφη θαυμαστὸν, εἰ ἀθυμοῦντες κακρατήσω καὶ εἰσηγοῦμαι, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μήθ' μὲ μείζω, πολιτικὴν, ἣν τις οἶκοι μένοντα, πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει· ἑτέραν δὲ ἰλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παρεμμιγνυμένων δέ· καὶ κελεύει τὴν δύναμιν μὴ ἀθλίως μένειν, μηδὲ ἐν τῇ πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ Μακεδονίαν ἀναχωρεῖσθαι, πολεμοῦσαν διαλείποντας, ἵνα μὴ τὸν ἐτησίας ἀνίοντας ὀπτηρήσας ὁ Φίλιππος, ἢ καὶ χειμῶνα, νίκην ἀθλίως εἰς Μακεδονίαν πλεῖν ἀδύνατον, ἐπιχειρῇ τοῖς πρόσω, καὶ παρὰ μὲν Ἀπουσίᾳ τῶν Ἀθηναίων, ἁπάντων κρατεῖν· ἀλλ' ἰσχὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις πρὸς αὐτὸν ὑπάρχει.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. Α.

ΕΙ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προυτίθετο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ὁπηχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμων ἀπεφαίνοντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μή, τότ' ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν· ἐπεὶδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς, εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν· εἰ γὰρ ἐκ τῶν παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα οὗτοι συνεβούλευσε, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν δεῖ βουλεύσασθαι. πρῶτον μὲν οὖν, οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ· ὃ γὰρ δεῖ χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί δ' ἐστὶ τοῦτο. ὅτι οὐδέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων τοιούτων ὑμῶν, καθ' ὡς τὰ πράγματα ἔχει, ἐπεί τοι γε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πράττοντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον,

μητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοισι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐλοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡ-
λίκην πολ' ἐχόντων δύναμιν λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος ὁ πολὺς, ὡς καλῶς
καὶ σωφρονόντως ὑμῖν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐποιήσατε τῆς πόλεως, μὴ ὑπομείναντες
ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. πάντων δ' ἕνεκα ταῦτα
λέγω· ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν κακὸν φυλαττομένοις
ὑμῖν ὄντι φοβερὸν, ὅτ' ἂν ὀλιγωρῆτε τινὸς ὧν ἂν ὑμεῖς βούλησθε, ἀλλ' ἁλίσ-
κεσθαι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν λακεδαιμονίων, ἧς ἐκράτει τὸν πρόσθεν
χρόνον τοῖς πράγμασι τῶν νῦν, καὶ τῇ νῦν οὔσῃ τύχῃ, δι' ἣν ταραττόμεθα, ἐκ τοῦ
μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον
οἴεται τὸν φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τὸ, τὴν πληθὺν τῶν νῦν ὑπαρχόντων αὐτῷ δυνά-
μεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται· λογισά-
σθω μέντοι τοῦτο, ὅτι εἴποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πύδναν, καὶ πο-
τίδαιαν, καὶ μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ'
ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε· καὶ μᾶλλον ἡ-
μῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ φίλιππος τότε ταύτην ἔχε
τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν ἀθηναίοις, ἐρρωσθαι τοιαῦτα ὁπλίτου χίσ-
ματα, τὴν αὐτοῦ χώραν, ἔρημον ὢν συμμάχων, ἢ δὶς ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἐ-
ποιήσατο· ἢ δὲ τοσαύτην ἐκτήσατο δύναμιν· μὴ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ-
το καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ὄντων ἅπαντα τὰ χωρία, ἄθλα τοῦ πολέμου
κείμενα ἐν μέσῳ· φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέ-
λουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων· καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος
τῇ γνώμῃ. πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μέν, ὡς ἂν ἕλῃ τις ἔχοι πολέμῳ·
τὰ δ', σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ δὴ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν
τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οἷς ἂν ἐρῶσι παρεσκευασμένοις καὶ προθύμως ἐθέ-
λοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἐθε-
λήσητε γνώμης νῦν, ἐπειδὴ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν ἃ δεῖ καὶ
δύναιτ' ἂν προσέχειν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν,
ἕτοιμος προθύμως ὑπάρξῃ· ὁ μὲν χρήματα ἔχων, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρα-
τεύεσθαι· συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι καὶ
παύσησθε, αὐτὸς μὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, ἢ δι' πλησίον πάντ' ὑπὲρ
αὐτοῦ προθύμως, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν χωρεῖσθε ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερραθυ-
μημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, καὶ κείνου τιμωρήσεσθε· μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ'
ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐ-
κεῖνον καὶ φθονεῖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τὴν πάνυ νῦν δοκούν-
των οἰκείως ἔχειν αὐτῷ. καὶ ἅπαντ' ὅσα γὰρ καὶ ἐν ἄλλοις πω ἀνθρώποις
ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπηχε μέντοι
ταῦτα πάντα νῦν ἐκ ἔχοντα ἀποστροφὴν, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ
ῥαθυμίαν, ἣν ἀποδέδεται φημὶ δεῖν ἤδη· δέχεσθε δή, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
τὸ πρᾶγμα οἱ προθύμως ἀπολογίας ἄνθρωπος, ὃς ἂν αἰσθησιν ὑμῶν δί-

δω-

δωσι τὸν πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀφανιεῖ, καὶ λόγοις ἐναντίοις ὃς φασι λέγει· καὶ οὐκ ἔδιός τέ ἐστιν ἐλθὼν ἃ κατέσφαπται, μένειν ἐπὶ τούτων· ἀλλ' ἀεί τι προσαπειλεῖται, καὶ κύκλῳ πάντα καὶ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους προσοιχίζεται. πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν νὴ Δία ἀνάγκη τις ᾖ; νυνὶ μὲν γὰρ τὰ μυρίαι ἡγεῖσθαι ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὸ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἴ τί μοι δοκεῖ περὶ τούτων αὐτῶν πυνθάνεσθαι καὶ τὴν ἀγορὰν, λέγεταί τι καινόν; τί οὖν ἂν τι καινότερον, ἢ ἀνὴρ Ἀθηναῖος κατὰ Μακεδόνας, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δί'· ἀλλ' ἀσθενεῖ; τί δ' ὑμῖν διαφέρει· καὶ γὰρ ἂν οὗτ' τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἂν ὧδε ἄπτω προσέχητε τοῖς πράγμασι καὶ νοῦν· καὶ γὰρ οὗτος περὶ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο εἴ τι πάσχει, καὶ τὰ τῆς τύχης ὑμῶν ὑπάρξει, ἢ ὧδε αἰεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτο ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βέλεσθε διοικήσεσθε· ὡς ἢ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν ἀμφίπολιν, λέξασθαι δυνατὸν ἂν, ἀπειρημένοι καὶ τὰ παρασκευαῖς καὶ τὰ χρώμασι. ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμους, ὡς ἐγνωκόσιν ὑμῖν καὶ πεπεισμένοις, παύομαι λέγων. ἢ ἦ πόθεν τὸ Θρασυβούλῃ, ἵνα ἀπαλλάξαι ἂν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόσους ὅσους τινὰς χρημάτων, καὶ τἆλλα ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ Θρασυβουλῆσαι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, ληθεὶς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδὲ ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τισὶ καινὰ παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγεῖσθε· ἃ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τιμωρεῖν δόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν. ἃ γὰρ ἂν τάχιστα γένηται γεγραμμένα, τῇ νυνὶ βουλεύσει κωλύσαι δυνατὸν εἶναι· ἀλλ' ὡς ἂν δείξῃ, πῶς ἢ περιοπτέον Θρασυβούλῃ, καὶ πόσα, καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· ὅταν γὰρ ἐκεῖνα τοῦτο πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴτις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἢ μὰ δία ὑποθέσεις, ὅταν μεγάλη· τὸ δὲ πεῖσμα, ἢ δεῖ τὸν ἔλεγχον δώσει. κρίνατε δ' ὑμεῖς ἐσόμενοι. πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεντήκοντα Θρασυβούλους φημὶ δεῖν· εἶτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς ἐάν τι δέῃ, πλοῦτον εἰς ταὐτὰς αὐτοῖς ἐμβάσι. πρὸς δὲ τούτοις, τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς πρίασθαι καὶ πλοῖα ἱκανὰ συρρέπτειν κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν, ἐπὶ δὲ ἐξαίφνης ταῦτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτῆς στρατείας, εἰς πύλας, καὶ Χερρόνησον, καὶ Ὄλυνθον, καὶ ὅποι βούλεσθε· δεῖ δὲ ἐκείνῳ τῷ ἐν τῇ γνώμῃ παρεῖναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τὴν ἄγαν, ὡς ἔστιν εἰς Εὔβοιαν καὶ πρὸ-

μητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοισι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐλοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡ-
λίκην πολ' ἐχόντων δύναμιν λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος ὁ πολὺς, ὡς καλῶς
καὶ σωφρονόντως ὑδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐπεμείνατε
ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων τοῖς πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα
λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι ὐδὲν ἄτε φυλαττομένοις
ὑμῖν ὄντι φοβερὸν, ἀλλ' ἂν ὀλιγωρῆτε τινὸς τῶν οἷ ἂν ὑμεῖς βούλησθε, θαρρήσ-
μασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν λακεδαιμονίων, ἧς ἐκράτει ἐκ τοῦ πρόσ-
χειν τοῖς πράγμασι νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ὃν ταραττόμεθα, ἐκ τοῦ
μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον
οἴεται φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τὸ, πλῆθος τῶν νῦν ὑπαρχόντων αὐτῷ δυνά-
μεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲ οἴεται· λογισά-
σθω μέντοι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πύδναν, καὶ πο-
τίδαιαν, καὶ μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον χώραν, καὶ πολλὰ τῶν μετ'
ἐκείνους νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε· καὶ μᾶλλον ἡ-
μῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε
τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν ἀθηναίοις, ἐχόντοιν τοιαῦτα ὁπλιτικὰ σώ-
ματα, καὶ αὐτοῦ χώρας, ἔρημον ὢν συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔ-
πραξεν· οὐδὲ τοσαύτην ἐπήσατο δύναμιν· μὴ οἶδεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ-
το καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἃ πάντα τὰ χωρία, ἆθλα τοῦ πολέμου
κείμενα ἐν μέσῳ· φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέ-
λουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων· καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος
τῇ γνώμῃ. πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μέν, ὡς ἂν ἕλῃ τις ἔχοι πολέμῳ·
τὰ δ', σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ δὴ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τοῦ νοῦν
τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οἷς ἂν ἐρῶσι παρεσκευασμένοις καὶ προσέχειν ἐθέ-
λοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τοιαύτης ἐθε-
λήσητε γνώμης νῦν, ἐπειδὴ ῥᾴστερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν ἃ δεῖ καὶ
δύναται ἂν προσέχειν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν,
ἕτοιμος προσέσται ὑπάρξει· ὁ μὲν χρήματα ἔχων, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρα-
τεύεσθαι· συμβούλοις δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἣν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γνώμην καὶ
πάσησθε, αὐτὸς μὲν ὐδεὶς ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, ἢ τῷ πλησίον πάντ' ὑπὲρ
αὐτοῦ προσέξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν χρεῖ ταῦτα ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερραθυ-
μημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε· μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ'
ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐ-
κεῖνον καὶ φθονεῖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούν-
των οἰκείως ἔχειν αὐτῷ. καὶ ἅπαντ' ὄντα γὰρ καὶ ἐν ἄλλοις ποτὲ ἀνθρώποις
ἐστὶ, ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκεῖνον χρὴ νομίζειν εἶναι. κατέπηχε μέντοι
ταῦτα πάντα νῦν ἐκ ἔχοντα ἀποστροφὴν, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ
ῥᾳθυμίαν, ἣν ἀποδέδεται φημὶ δεῖν ἤδη· ὅρᾶτε γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
τὸ πρᾶγμα οἵ προῆλυθεν ἀσυλγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδὲ αἰσχύνην ὑμῶν δη-

δυ-

δωσι τὸ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λόγοις ἐφημέροις ὡς φασι λέγει· καὶ οὐκ οἶδ' ὅτι ἔστιν ἔχων ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων· ἀλλ' ἀεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύκλῳ περιτάττεται μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους προσοιχίζεται. πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἄρχῃ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν νὴ Δία ἀνάγκη τις ᾖ; νυνὶ δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν προσηκόντων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἴ τί μοι. προσιόντες αὐτοῦ πυνθάνεσθαι καὶ τὴν ἀγορὰν, λέγεταί τι καινόν; τί γὰρ ἂν καινότερον, ἢ ἀνὴρ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθηναίους κατὰ πολεμοῦ, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δί'· ἀλλ' ἀσθενεῖ; τί δ' ὑμῖν διαφέρει· καὶ γὰρ ἂν οὗτ' τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἂν δ' ὅτῳ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ περὶ τὸν αὐτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηυξηκέναι, ὅσον παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῶν ἐπάρξει, ἢ δ' ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελώμεθα, καὶ τοῦτο ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βέλεσθε διοικήσεσθε· ὡς δ' νυνὶ ἔχετε, κἂν διδῶτον ὑμῖν τὴν χεῖρα ἀμφίπολιν, δέξασθαι οὐκ ἂν, ἀπιστημένοι καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα. ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμους, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων. ἢν δέ ποτε τὸ θέλειν τοῦτο παρῇ, ἴσως ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρρω οὗ τινας χρημάτων, καὶ τἄλλα ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ θεσμοθετῆσαι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τισὶ καινὰ παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγεῖσθε· ἃ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τιμωρεῖν εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν. ἃ γὰρ ἂν τελεσθῇ χρησμῳδηθέντα, τῇ γυναικὶ συνθεῖα κωλύσαι δυνατὸν εἶναι· ἀλλ' ὡς ἂν δείξῃ, τίς ἡ περιοῦσα θρασυδειλία, καὶ πόση, καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· ὅταν γὰρ ἐκεῖνο τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴτις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἢ μὰ δι' οὐκ ἔστιν, ἵνα τοῦτο μεγάλη· τὸ δὲ πρᾶγμα, ἢν τις ἔλεγχον δώσει. χρῆται δ' ὑμεῖς ἐσθε. πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεῖρες πεντήκοντα θρασυδαστὰς φημὶ δεῖν· εἶτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς ἐάν τι δέῃ, πλοῦτον εἰς ταὐτὰς αὐτοῖς ἐμβάσει. πρὸς δὲ τούτοις, τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς πεῖρες καὶ πλοῖα ἱκανὰ συρρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν, ἐπὶ δὲ ἐξαίφνης ταῦτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτῆς στρατείας, εἰς πύλας, καὶ Χέρρονησον, καὶ Ὄλυνθον, καὶ ὅποι βέλεσθε· δεῖ δὲ ἐκείνῳ τῷ ἐν τῇ γναμπτῇ παρεῖναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τὴν ἄγαν, ὡς πρὸς εἰς Εὔβοιαν καὶ πρὸ-

τερὸν ποτέ φασιν εἰς ἀλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. ὅτι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιθ' ἅν τοῦτο, ὡς ἐγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν· ἵν' ἢ διὰ τὸ φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς εἶσειμι δι' ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ εἰσιν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος· ἡσυχίαν ἔχῃ· ἢ παριδὼν ταῦτα, ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ καιρός. ταῦτα μέν ἐστιν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, καὶ παρασκευάσασθαι προσήκειν οἶμαι. πρὸς δὲ τούτοις, δυνάμιν πινα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. μή μοι μυρίους, μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ὀπισολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσω. κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν πλείους, κἂν τὴν δεῖνα, κἂν ὀνπινοῦν χειροτονήσητε στρατηγὸν, τούτῳ πείθεσθαι καὶ ἀκολουθήσειν. καὶ ὅπλων ταύτην πομπὴν κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν τινὰ ὅπλων ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσετε ποιεῖν· ἐγὼ φράσω καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς· ξένους μὲν λέγω, καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε τοῦθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι, ὅπως τῷ φράσαι μὲν τὰ μικρὰ ποιεῖτε μηδὲ τὰ μικρὰ ποιήσαντες, καὶ πορίσαντες, τοῖς πράγμασιν ἐπιδεεῖς, ἀνελάττω φαίνησθε. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους· τούτων δέ, Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τιν' ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, μηδ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν ἐπὶ διαδοχῆς μηδέποτε· τοὺς δ' ἄλλους, ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μὴν τούτων, ἱππέας διακοσίους· καὶ τούτων πεντήκοντα Ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζούς, ἐπ' αὐλὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις εἶεν. πρὸς τούτοις ἔπ. ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γὰρ ἔχοντα ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχεῖαν τριήρη ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ δοφὴ χορηγήσει; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω. ἐπειδὰν, δι' ὁπηλικαύτην ἀποχρῶν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. τοσαύτην μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι πω ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν ἐπ' ἐκείνῳ παρατασσομένην, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. ὃ τί νῦν, ὃθ' ὑπάρχουσιν αὐτὴν· ὃ γὰρ ὄχλος μισθοῦ, ὃ δὲ δοφὴ· ὃ δὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν στρατὸν ἐν χερσὶν αὐτῷ τὴν πόλιν, ὃ πολυστρατος ἠγεῖτο, καὶ Ἰφικράτης, καὶ Χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινές· καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύειν. καὶ δίδα ἀκούων ὅτι Λακεδαιμονίοις βοηθοῦντες μετ' ὑμῶν, ἐνίκων ὅτι οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ ὧν δ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύειν, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους· οἱ δ' ἐχθροὶ, μείζοις τοῦ δέοντος γεγόνασι. καὶ βοηθοῦντα ὑμῖν ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς ἀρταβάζον, καὶ παντάχοθ' μᾶλλον οἴχεσθαι πλέοντα. ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖν εἰκότως· ὃ γὰρ ὄχλον ἄρχειν, μὴ διδόντα μισθόν.

μιδὸν. πῶς δῶν κελεύω· τὰς μὲν φάσεις ἀφελεῖν καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῆς στρατιᾶς μιδὸν ποιήσαντας, καὶ στρατώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῆς στρατευομένων ἁπάντων καταστήσαντας. ἐπεὶ νῶν γε, γέλως ἐσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς μὲν γὰρ ἐροιλό πες ὑμᾶς, εἰρωνεύεται, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ δι' οὐκ ἐμοῖς γε, εἴποιτ' ἄν, ἀλλὰ φιλίππῳ πολεμῶ μὴν. οὐκ ἐκλέγονταί τε ἢ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς, καὶ φυλάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί δῶν ἔτοι πείθεσι, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον· οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμποισιν ὑμῖν μὴ τὰ ἱερὰ πτιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν κλέγονταί τε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον· οὐ γὰρ ἐκλῶ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ἡμῶν, ἱππάρχους παρ' ἡμῶν ἀρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦς ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως· ἀλλ' εἰς μὲν λήμνον τὸν παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον δεῖ πλεῖν· τὸν δὲ ὧδε τῆς πόλεως κλημάτων ἀγωνιζόμενον μὴ ἐλάσσον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεκλεισμένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ἦ. ἴσως δὴ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγειν· τὸ δὲ τῶν χρημάτων πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μᾶλλον ποθεῖτε ἀκοῦσαι; τοῦτο δὴ καὶ περαιῶ. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ θεωρικὸν, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐννενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός. δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις, τεσσαράκοντα τάλαντα· εἴκοσι εἰς τὴν ναῦν μναῖ, τοῦ μηνὸς ἑκάστου· στρατιώτας δὲ διχιλίους τοσαῦτα ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὀκτακοσίας δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ. τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις ἔστιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι τοῦτ' ἂν γένηται, παρασκευὴ τὰ λοιπὰ αὐλὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τὴν ἑλλήνων ἀδικοῦν, οὐδὲ τὴν συμμαχὶν, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐπιτελῆ. ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς, πάρχειν ὅτι οὖν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦτ' ὕπως ἔχῃ. πόθεν δῶν ἡ πόρος τῆς χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω, γένηται, τοῦτ' ἤδη λέξω.

Πόρου ἀπόδειξις.

Ἀλλ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτα ὄντα. ἐπιδὰν δ' ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειροτονήσαντες, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. δοκεῖ τε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν εἶναι τοῦ πολέμου, καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν χώραν, ἐν ᾗ πολεμήσετε, ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται φίλιππος· καὶ φυλάξας τὴν ἐπιοῦσαν, ἣ τὴν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, πρίν' ἂν ἡμεῖς μὴ δυνώμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν· ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων· ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει· ὑπάρχει δ' ὑμῖν, χειμασίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, λήμνῳ, καὶ θάσῳ, καὶ σκιάθῳ, καὶ

ἅ δ' ἄλλαις τ' ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι, πάνθ' ὑπάρχει. τὴ δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ σοὶ ῥᾴδιον τῇ γῇ γενέσθαι, καὶ τὸ τοὺς πνεύματα ἀσφαλὲς, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τοὺ ἐμπορίων σώμασι, ῥᾳδίως ἔσται. ἃ μὲν οὖν χρήσεσθαι καὶ ποτε τῇ δυνάμει δεῖ καὶ καιρὸν, ὁ τούτων κύριος καλῶς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἐγὼ γέγραφα. ἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον μὲν λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα πάντα παρασκευάσαντες, τοὺ στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺ ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴ δύναμιν νόμῳ καταλείσητε ὅτι τῷ πολέμῳ μένειν, τοῖς μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τοῖς δ' ἀπεξέων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸ λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τοῖς αὐτοῖς βουλόμενοι, καὶ πλέον ἢ δεῖν ποιοῦντες. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ μέγιστον τοῖς ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὕτω τις ἀπὸ τοῦ ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ Κυμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺ πλέοντας τὴ θάλατταν. ἔπειτα πρὸς τούτῳ τοῦ πάσχειν αὐτὸ κακῶς ἔξω γενήσεσθε. ἐκ ὧν ποτ' τὴ παρεληλυθότα χρόνον εἰς λῆμνον καὶ ἴμβρον ἐμβαλὼν, αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἄγων· καὶ πρὸς τοῖς Μεσσηνίοις τὰ πλοῖα Κυλλαβὼν, ἀμύθητα χρήματα ἐξέλεξε. τὰ τελευταῖα δ' εἰς μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴ ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη. ὑμεῖς δ' ὅτε ταῦτα ἠδυνάσθε κωλύειν, ἦτ' εἰς τοὺ χρόνους οὓς ἂν προέλησθε Κοσμεῖν. καί τοι πῶ ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τὴ μὲν τῶν παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴ τῶν Διονυσίων, ἀεὶ τοὺ καθήκοντας χρόνους γίνεσθαι, ἂν τοῖς δεινοὶ λάχωσιν, ἂν τοῖς ἰδιώταις οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμεληταί, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκετε χρήματα ὅσα οὐδὲ εἰς ἕνα δῆμον ἀποδόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ τοσαύτην παρασκευὴν ὅσην οὐκ οἶδ' εἴπως τὴν ἁπάντων ἔχει· τοὺ δὲ ἀποδόλους πάντας ὑμῶν ὑστερίζειν τοὺ καιρῶν, καὶ εἰς μεθώνην, καὶ εἰς παγασὰς, καὶ εἰς ποτίδαιαν. ὅπου ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ προεῖδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τὴ φυλῆς, πότε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέτασον οὐδ' ἀδιεινὸν ἐν τούτοις ἐμέλησεν· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τὴ τούτου παρασκευὴς, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκοόαμέν τι, καὶ προπέμψοις καθίσαμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν. καὶ μὴ ταῦτα, ἐμβαίνειν τοὺ μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺ χωρὶς οἰκοῦντας· εἶτ' αὐτοὺ πάλιν ἀντεμβιβάζειν. εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλετε, περιαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐκπλέωμεν· καὶ τοῦ περιπλεῖν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ, ἃ μένουσι τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν. ἃς δ' εἰς τὴν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ὑμῖν ὑπάρχειν, ἃς ἂν οἷαί τε ὦσι ποιεῖν, ἐπ' αὐτῇ τῇ καιρῶν ἐξηγέσχρονται. ὃ δ' εἰς τὸν ὕστερον ἐλήλυθεν, ὡς ἐπιστέλλειν ἐυσόδου σπουδὴν τοιαύτας ἐπιστολάς.

Ἐπιστολή.

Επιτολή.

Τέτων δὴ ὧν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων, ἀληθῆ μὲν ἔστι τὰ πολλὰ, ὡς ἐγὼ ἔλπω· ἃ μὲν οὖν ἴσως οὐχ ἥδέα ἀκούειν· δεῖ δὲ ὅσα ἂν τις ὠφελῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὠφελήσει, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ πρόσκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων· καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους, μὴ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς ἐν βουλευομένους ἡγεῖσθαι χρὴ, ἵν' ἃ ἂν ἐκείνοις δόκῃ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δυνάμιν ἁπάντων ἐχόντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων περίουσαν, τούτων μὲν μέχρι τοῦ τίμερον ἡμέρας, οὐδενὶ πώποτε ἐν δίκῃ πέρᾳ πάντε, οὐδενὸς δ' ἀπολείπεσθε. ὥσπερ δ' οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε φιλίππῳ· καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγὶς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται· κἂν ἑτέρωσε πατάξῃ τις, ἐκεῖσε εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δὲ, ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτε οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει· καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν χερρονήσῳ πύθησθε φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε· ἐὰν ἐν πύλαις, ἐκεῖσε· ἐὰν ἀλλοθί που, συμβοηθεῖτε ἄνω καὶ κάτω. καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δὲ οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον πρὸς τοῦ πολέμου· οὐδὲ πρὸς τῶν χρημάτων προσοδᾶτε οὐδέν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον, ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δὲ ἴσως, πρόσθεν μὲν ἐνίοις ποιεῖν· νυνὶ δ' ἐπ' αὐτοὺς ἥκει τοὺς ἀκμὴν, ὡς ἐγὼ κρίνω, ἐγχωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τοῦ φιλοπραγμοσύνου τούτου ἐμβαλεῖν φιλίππῳ· εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέσχηται καὶ προσείληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἐπράττεν ἔτι, ἀποχρῶν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκῇ, ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ ἀναιδείαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ· νυνὶ δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι, καὶ τοῦ πλείονος ἐρέσσομενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιτ' ὑμᾶς, εἰ μὴ πάντα πᾶσιν ἑαυτῷ ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτε λογίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου λαβόντα τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιππον, τὸν δὲ πολὺ πλείω ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς ὑπὸ τοῦ φιλίππου. ἀλλά μοι ὅτι γε οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἶτα τοῦτο ἀναμιμνήσκω, καὶ παρήνεις κενὰς, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ὑποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἀνιησόμεθα; οὐκ ἐξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νυνὶ, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ὅπλα τοῖς ἐκείνου πολιτευόμεθα; πῦ δὴ προσορμιούμεθα, ἤρετό τις. εὑρήσει τὰ σαθρὰ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς

ὁ πόλεμος, ἂν ὅπη χειρῶμεν ἂν μέντοι καθήμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκόντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων· ὅποι μὲν γὰρ ἂν δόξαι μέρος τι τῆς πόλεως σῶναι σωθῆναι, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν συμβαίνει, καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν σωτηρίζεται. ὅσοι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται· ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῇ δέει, τοῦ τοιούτοις ἀποστόλοις· οὐ γάρ ὄζιν οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα ἂν δυνηθεῖ αἱ πόλεται δὲ ὑμῖν πρᾶξαι ἅπαντ' ὄντα βέλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὰ δεῖνα αἱ πάσαις, καὶ τὰ δεῖνα, ἐστί. τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν· ὅταν γὰρ ἡτῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ὑπομένων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι, ῥᾳδίως ἐνδάδε ὦσιν· ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅτι ἂν τύχῃ ῥᾳδίως ψηφίσησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν. πῶς οὖν ταῦτα παύσει; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ὑποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατευομένων, καὶ δικασὰς οἵους δεῖ ἐλθόντας τῶν ξυμβάντων· ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται περὶ θανάτου. πρὸς μὲν τοὺς ἐχθροὺς, οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται τοῦ πολεμικοῦ· κακέργου μὲν γάρ ὄζει, κριθέντα ἀποθανεῖν· στρατηγοῦ δὲ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ὑμῶν δὲ, οἱ μὲν, πειθόμενοι, μετὰ λακεδαιμονίων φασὶ φίλιππον πρᾶξαι τὴν Ἀθηναίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διαφθεῖραι· οἱ δ', ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα· οἱ δ', ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν· οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες, ἕκαστος πρὸς χόμβα. ἐγὼ δ' οἶμαι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὴ τοὺς θεοὺς, ἐκεῖνον μισεῖν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀργίζεσθαι ἐν τῇ γνώμῃ, πλὴν τὴν ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα, καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπιμένον· ἃ μέντοι γε μὰ Δία οὕτω προαιρεῖσθαι πρᾶξαι, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτα, ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολλὸν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα ὅσα πώποτε ἐλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὑρηκεν· καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ὄζει, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνδάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· ἃ γὰρ ἅπαξ ποτ' ἔστιν δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι. ἐγὼ μὲν οὖν, ὅτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην λέγειν, οὕτω καὶ σωφρονοῦσιν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τ' ἂν γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς, ὡς ἔνεστι παρρησιάσομαι, ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὸ τὰ

βέλτι-

βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, ὅτως εἰδέναι σύνοισον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νυνὶ δ' ἐπ' ἀδήλοις ἐσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ὅτι τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἐὰν πράξητε, ταῦτα, πειθὼς λέγειν αἱροῦμαι. νικᾷη δ' ὅ, τι ποτ' ἂν ὑμῖν μέλλῃ σύνοισειν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

Παραπεῖσθαι διὰ τοῦτο τὸν λόγον τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν φίλιππον, καὶ ἐν εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν, ἀλλὰ ἐγρήγορσιν καὶ παρασκευὴν τοῖς πράγμασι, καὶ ὀλιγωρεῖσθαι εἰς πόλεμον· ὀκνηρὸν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις τὸν φίλιππον. καὶ τοῦτο αὐτοῖς καταμαρτυρῶν τοῦτο, παρέξειν φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρὸς τινας πρέσβεις ἥκοντας, ἀπορρήτων τῶν ἀθηναίων ὁπότε ἀποκρίνασθαι δεῖ, πόθεν δὲ οὗτοι, καὶ παρὰ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν· καὶ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν πρότερον πρὸς τοὺς ἕλληνας, ὡς ἐπαγγελλόμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευδόμενον δέ· οὐδὲν γὰρ ὑπισχνεῖσθαί φησιν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι, καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ καὶ φιλίππου καὶ ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι λακεδαιμονίοις καταδουλεύουσι καὶ πελοποννήσου, ἔνους τέ ἐσι, καὶ συγκρούει αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν, ἐναντιοῦται). διαπορεῖται οὖν οἱ ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν φίλιππον ἀποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις, ὅτι εὔνοι μὲν εἰσι λακεδαιμονίοις, καὶ τῶν τῆς ἀργείων καὶ μεσσηνίων μὲν φιλίππου σύγασιν, καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν, ἐμοὶ δὲ δοκοφήνασθαι δίκαια πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ τὸν φίλιππον, δικαιοτάτην μὲν οὐκ ἔλπιζε· ἐμοὶ δὲ ὑπ' ἐκείνου γε αὐτὸ δοκοῦσιν ἐξαπατῆσθαι· ἔτι γὰρ τὴν ὑπεροψίαν ἐπέγραψεν ὁ φίλιππος ἐπαγγελίαν ἐθέμιζεν, ὅτι διὰ τὴν ἰδίαν πρεσβείαν ἐποιήσατό τινα ὑποσχέσιν, ἀλλ' ἀθηναῖοι τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ὡς φίλιππος φωκέας σώσει, καὶ τὴν Βοιωτῶν ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ δημοσθένης τὴν ἀποκρίσεων μηνοειδεῖς, ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν φησὶ δέ, ὅτι δίκαιον ἐστὶν, τοὺς μὲν συμφέροντα πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς δὲ ἀπατήσαντας φησὶ τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντας φιλίππῳ πύλας, παῦται δὲ εἰς τὸν αἰσχίνου ἀρίστην). πρὸς κατασκευαζόμενος ὡς φασὶ τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ὧν ὕστερον ἐνεκάλουν, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀθηναίους.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓ. Β.

Ταν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται πᾶσαν τὴν εἰρήνην ἀεί, τοὺν ὑπὲρ ἡμῶν λόγοις, καὶ δικαίοις καὶ φιλανθρώποις ὀρθῶς φαινομένοις· καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ βέλτιστα δοκοῦντας τοὺν καλῶς ἔχοντας φιλίππου, γιγνώσκειν δὲ οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτα ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη περιῳμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥστε ὅσῳ μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ φίλιππον, καὶ τοὺν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παρακαίοντα, καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ πιστὸν

ποιεῖν συμβυλεύσαι, χαλεπώτερον ἦν). αἴτιον δ' τάπων, ὅτι πάντας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας, ἔργῳ κωλύειν καὶ φέξειν, καὶ λόγοις δεῖν, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παρόντες, τάπων μὲν ἀφέσαμαι καὶ χαίρειν καὶ συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες. δια ποιεῖ δ', ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ παντα διεξερχόμεθα· ἔπειτ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλε σωπᾶτε, ἄμεινον φιλίππου παρεσκεύασθε· ὡς δ' κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πρᾶττειν ταῦτα, ἐφ' ὧν ὅτι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκὸς, ἐν οἷς ἑκάτεροι διατείβετε, καὶ πρὸς ἀπαλλάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχειν· ἐκείνῳ μὲ αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲ οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιότερα ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον καὶ πόνον ἄλλοις πρόσεσι τῷ πράγματι· εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντα ἐπανορθώσετε δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ πρόσθεν ἕπ πορρωτέρω λήσει πάντα ἡμᾶς, μηδ' ὁπισήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν ἂν' ἀνταῖραι δυνησόμεθα, ἀλλ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τὰ βυλεύσασθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν, τὰ δέλτα καὶ τὰ σώσοντ' ἀντὶ τῶν ῥάσων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον. πρῶτον μὲ οὖν εἴ τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δαρρεῖ ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσον κύκλος ὅτι φίλιππος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα βαδιεῖται, θαυμάζω. καὶ δεινῶναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' ὧς τὰ ἐναντία μοι παρέσκευε πρᾶξαι, καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι φίλιππον· ἵν', ἐὰν μὲ ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προρᾶν, ἐμοὶ πιθῆτε· ἐὰν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπεικότες αὐτῷ, τούτοις πρόσθησθε. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λογίζομαι, τίναν ὁ φίλιππος κύκλος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέσχε, πύλων, καὶ τῶν ἐν φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν· πῶς τούτοις ἐχρήσατο. ἃ θηβαίοις συμφέρει, καὶ ἐκ τῆς πόλεως, πράττειν προείλετο. τί δήποτε· ὅτι πρὸς πλεονεξίαν οἶμαι, καὶ τὸ πάντ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ ὁ πρὸς εἰρήνην ὁρῶν ἢ ἡσυχίαν ὁρᾷ δίκαιον ὁρᾷν. διὰ τοῦτο ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲ ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν ὁρᾷν ἂν ἐνδείξαιτο, τοιοῦτον, ὁρᾷ ποιήσειν, ὑφ' ὃ πειθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκα ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόεισθε, ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν πρόσουσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάντ' ἃ προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. τοὺς δ' θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐάσειν, ὅπως βούλεται πράττειν ἑαυτῷ, καὶ ὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, δηλὰ καὶ συμβαλεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς μεταπέμπεις καὶ τοὺς ἀργείους, ταῦτα ἐναντιωθῆναι, ἵν' ποιεῖ, ὃ καὶ μέγιστον ὅτι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὦ

ἄνδρες

ἄνδρες ἀθηναῖοι· κἐκριδε γδ ἐκ τύτων τ ἔργων μόνοι τ πάντων, μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τ ἑλλήνων προέσθαι, μηδὲ ἀνδραποδίσασθαι μηδεμιᾶς ζημίας μηδ' ὠφελείας τ εἰς τοὺ ἕλληνας εὐνοιαν. κ) ταῦτ' εἰκότως κ) φύσει ὑμῖν ἔστως ὑπῆρξε, κ) καθ' ἡμέραν κ) δικαίων ὡς ἑτέρους, ἃ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ κ) τὰ πρὸ τύτων λογιζόμενος εὑρίσκε γδ οἶμαι κ) ἀκούσ, τοὺ μὴ ὑμῖν ἔρους προσήκοντας, ἐξὸν αὐτοῖς τ λοιπῶν ἄρχειν ἑλλήνων, ὡς αὐτοὺ ὑπακούειν βασιλεῖ, ἃ μόνον οὐκ ἀναχομένους τ λόγον τῦτον, πῖνα ἦλθεν ἀλέξανδρος ὁ ἸΑττυ πρόγονος φὴ τύτων κήρυξ, δικαὶ κ) τ πόλιν ἐκλιπεῖν προῃρημένους, κ) παθεῖν ὁτιῦν ὑπομείναντας, κ) μὴ ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντες μὲ ἀεὶ γλίχομ) λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δυνατὸς ἂν) διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως· ἔστι γδ μείζω τὰ ἐκείνων ἔργα, ἢ ὡς τῳ λόγῳ εἰς ἂν εἴποι. τοὺ μὲ θηβαίων κ) ἀργείων προγόνους, τοὺ μὲ συστρατεύσαντας τῷ Ξέρξῃ, τοὺ δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. διὸ δὴν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λιπαρέλουῶ ἀξιαπόνους, οὐχ ἕν, ἀλλὰ σωτῆσι κοινῇ τοῖς ἕλλησι σκεψομένους. ἡγεῖτο οὖν, εἰ μὲ ὑμᾶς ἔλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθ· εἰ δ' ἐκείνοις προσθήσο, σὺν ἐρῖς ἕξειν τ ἀπῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν κ) τότ κ) νῦν αἱρεῖ) ἃ γδ δὴ πεύσεσθε ὁρᾷ πλείους ἀνοίας ἢ ὑμῖν ἐνέσας· ἃ δ' ἐν μέσῃ πίστεία τινὰ ἀρχὴν ἔυρηκε, τ δ' ὀπὶ θῃ θαλάττῃ κ) τ ἐμπορίων ἀφέστηκεν· ἃ δ' ἀμνημονεῖ τοὺ λόγους ἃ δὴ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τ εἰρήνης ἔτυχεν. ζημία γὴ δία, εἴποι τις ἄν, ὡς πάντα ταῦτα εἰδὼς, ἃ πλεονεξίας ἕνεκεν, ἃ δ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ, τότ ταῦτ' ἔπραξεν, ζημία τῷ δικαιοτέρους ἀξιῦν τοὺ θηβαίους ἢ ὑμᾶς; ζημία δ' ἕν τον κ) μόνον τ λόγων πάντων, ὑκ ἔνες αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γδ μεγακλῆς λακεδαιμονίοις ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν ὀρχομενὸν κ) χορώνειαν τότ θηβαίοις ἔδωκεν, τῷ δίκαια νομίζων ταῦτ' εἶ) πεποιηκέναι, σκόπει. ζημία δ' ἐβιάσθη γὴ δία· ἔστω γάρ· ἐδ' ὑπόλοιπον, κ) ἔδωκ γράμμην τ θετταλῶν ἱππέων, ἡ κ) τ θηβαίων ὁπλιτ ἐν μέσῳ ληφθεὶς, σωθήσεται ταῦτα; καλῶς· ὑκοῦν, φασὶ μὲ μέλλειν πρὸς τοὺ θηβαίους αὐλὸν ὑπόπλως ἔχειν, κ) λοιπιῦσί τινες ἔτι ὄντες ὡς ἐλάττειαν ἴσχει· ὁ δ', ταῦτα μὲ μέλει, κ) μᾶλλόν γε ὡς ἐγὼ κρίνω τοῖς μεγακλέους κ) τοῖς ἀργείοις ὀπὶ τοὺ λακεδαιμονίους σωθῆναι ἢ μέλλει, ζημία κ) ξένους εἰσπέμπει, κ) χρήματ' ἀποστέλλει, κ) δυνάμιν μεγάλην ἔχων αὐλός ὅτι προσδόκιμος. τοὺ μὲ οὖν ὅλως ἐχθροὺς θηβαίους, λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ· ὡς δ' ἀπόλεσιν αὐλὸς πρότερον φωκέας, νῦν σώζει. κ) τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν. ἐγὼ μὲ γδ οὐδ' ἂν ὑθῆναι φίλιππον, ἔτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, ἔτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγνωκε θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιώσε. ζημία ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ὅτι ποιήσας. ἐκ πάντων δ' ἄντις ὀρθῶς θεωρεῖν, ὅτι πάντα πραγμαλεύε) κτ τ πόλεως σωτήρων. κ) τ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ ζημία γὴ συμβαίνει· λογίζεσθε γάρ· ἀρχὴν βύλε) λύτρα δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὠφείληφεν ὑμᾶς. ἀλλιεῖ πολὺ ἤδη χρόνον. κ) τ' ἄλλο αὖ τὸ, ἄκουσα σύνοιδεν ἑαυτῷ ὅτι γδ ἔστιν ἡμεῖς ἔχει χρῆσ, λύτρις πάντα τὰ' ζημ

ἀσφαλῶς κεκλῆσθαι· εἰ γὰρ ἀμφότερα ὧν δεῖ, καὶ πόλιν καὶ πατρίδα ἔχειν, βεβαίως ἡγοῦντο. ἀμφότερα οὖν ὁρῶν, καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ὑποβαλλόμενον, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· ἐν φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως ἂν αὐτὸν μισεῖν νομίζοι, καὶ παρώξωνται, πίσεταί τι κακὸν προσδοκῶν, ἐὰν καιρὸν λάβητε, ἐὰν μὴ πρότερον φθάσῃ ποιήσας. διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν ὅστις τῇ πόλει, θεραπεύει πρὸς ἅπαντας, καὶ πελοποννησίων τοὺς ταῦτα βέλομένους τούτῳ· οἷς διὰ μὲν πλεονεξίαν, τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων, τὰ μὴ ταῦτα ἅδεν προσόψεσθε. καίτοι σωφρονεῖσί γε καὶ μετρίως, ἐναργῆ παρασκευάσασθαι ὄντ' ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς μεσσηνίους καὶ πρὸς ἀργείους ἔμοιγ' εἰπεῖν σωέβη. βέλτιον δ' ἴσως ὅτι καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι. πῶς γὰρ οἴεσθε, ἔφην, ὦ ἄνδρες μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν ὀλωθίους, εἴτις λέσβῳ καὶ φιλίππῳ καὶ ἐκείνοις τοὺς χρόνοις, ὅτ' ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἐφᾶτε, ἅπαντες οἱ πρότερον μακεδονίας βασιλεῖς ἀνελοῦντο. πολίσσαν ἢ ἐλάττω, τοὺς ἀθηναίων ἀποίκους ἀνέβαλον· καὶ ἅμα ἔχθραν πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρπώσασθαι. ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθε; ἢ λέγοντος ἄντικρυς πεῖσθαι, ἐκ οἴεσθέ γε; ἀλλ' ὅμως, ἔφην ἐγὼ, μικρὸν χρόνον ἀθυμίαν καρπωσάμενοι, πολὺ ἑαυτοὺς ὑπ' ἐκείνου στέργουσι, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες. ἐκράτησάν τε μόνον, ἀλλὰ καὶ προσδοκήσαντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· ἐγγὺς ἀσφαλείας τῆς πολιτείας αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὖθις ὁμιλίαι. τί δ' οἱ θετταλοί; ἆρ' οἴεσθε, ἔφην, ὅτ' αὐτοὺς τοὺς τυράννους ἐξέβαλε, καὶ πάλιν νίκαιαν καὶ μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτοῦ προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα, καὶ πᾶσίν ἐστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ', ἔφην ἐγὼ, διδόντα μὲν καὶ ὑποκρινόμενον, θεωρεῖτε φίλιππον· ἐξηπατημότα δ' ἤδη καὶ φθεγκεκρυσμένον, ἀπεύχεσθε, ἂν σωφρονῆτ', ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ δί', ἔφην ἐγὼ, πάντα πᾶσι εὑρημένα τὰ πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷς χαρακώματα, καὶ τείχη, καὶ τάφροι, καὶ τἄλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χρηστοίπλα, καὶ δαπάνης πολλῆς προσδεῖται. ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τοῖς ἐν φρονοῦσιν ἐν ἑαυτῇ κεκλῆσθαι φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτῃ φυλάττεται. ταύτης ἀντέχεσθε. ἐὰν ταύτῃ σώζησθε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. τί οὖν ζητεῖτε, ἔφην· ἐλευθερίαν; εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε φίλιππον ἀπολειωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθε ὅπως, ἔφην, μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὑρήσεσθε; ταῦτα ἀκούσαντες ἐκεῖνοι καὶ θορυβηθέντες ὡς ὀρθῶς λέγω, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους προσῆκε τῆς ἑσπέρας, καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποχήσουσι τοῦ φιλίππου φιλίας, οὐδ' ὧν ἐπαλλέλεται. καὶ οὐ τοῦτό ἐστιν ἄλοπον, εἰ μεσσήνιοι καὶ πελοποννησίων τινὲς, παρ' ἃ τοῖς λογισμοῖς βέλτιον ἔρωσι, τί προέξουσιν, ἢ ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ, καὶ τοῦ λεγόντων ἀκούον-

πε

τες ἡμῶν, ὡς ὀπιβελέυεδε, ὡς δει πειχίζεδε, ὡς ὀκ τᾶ μηδὲν ἤδη ποιῆσαι, λήσετε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάντα ταῦτα ὑπομείναντες. οὕτως ἡ ῥᾳθυμία καὶ ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον ἰσχύει τᾶ πόθ' ὕστερον σωθῆναι μέλλοντος. δεῖ μὲν δὴ τᾶν ὑμῶν θεραπευτέων, καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βελεύεδε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δ' ἐγὼ ἀποκρινάμενος, τὰ δέοντ' ἂν εἶντ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω. διὸ μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ὀργιζομένους τοῖς ὑποχέσεις, ἐφ' οἷς ἐπείσθητε ποιήσασδαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν· ὅτι γὰρ αὐτὸς ἂν ποτ' ὑπέμεινα πρεσβεύειν, ὅτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι ἐπαύσασδε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα θεωρεῖν τυχόντα εἰρήνης φίλιππον ᾤεσδε. ἀλλ' ἐγὼ πολὺ τῶν ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ' ἑτέροις καλεῖν. πῶς; τοῦτ', ὅτ' ἐγὼ, γεγονυίας ἤδη τᾶς εἰρήνης, ἀπὸ τᾶς ὑστεραίας ἧκον πρεσβείας τᾶς ὅτι τοὺς ὅρκους, αἰδόμενος φενακιζομένην τᾶ πόλιν, θεσπέσιον καὶ δεινὸν ῥήτορα ἐνόμιζον, καὶ ἦκ εἴων θεσπεσίας πύλας, ἀδὲ φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων, εὐκόπως δύσκολος καὶ δυσχερὴς εἰμί πως ἄνθρωπος. φίλιππος δ' ὅστις ἂν εὔξαιδε ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, θεσπέσιος. καὶ θεσπιὰς μὲν καὶ πλαταιὰς τειχεῖ· δηβαίοις δὲ παύσει τᾶς ὕβρεως, χερρόνησον δ' τοῖς ἀμφὶ τέλεσπ διορύξει, εὐβοιαν δ' καὶ τᾶ ὠρεωπὸν ἀντ' ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντα ὀπὶ τᾶς βήματος ἐνταυδοῖ μνημονεύετ' οἶδ' ὅπ ῥηθέντα, καίτοι ὄντες δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνῆδαι· καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐξόγοις θεὸς τὰς ἐλπίδας τῶν αὐτῶν εἰρήνην δὴ ταύτην θεσεψηφίσαδε. οὕτω τελέως ὑπῆχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω, καὶ καλεῖν φημὶ δεῖν τούτους· ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς ἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας ἐρῶ θεὸς ὑμᾶς καὶ ὀκ ἀποκρύψομαι· ὄχ ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπέσω, ἐμαυτῷ μὲν ἐξίσου λόγον παῤ ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ θεσκρούσασιν ἐξαρχῆς, ἀλλ' ἄχω θεόφασιν κενὴν τᾶ πάλιν λέπλαβεῖν παρὰ φιλίππου· ἀδ' ἵνα τι νάλλως ἀδολεσχῶ. δεῖ οἶμαί ποδ' ὑμᾶς λυπῆσειν ἃ φίλιππος θεάπει μᾶλλον, ἢ τὰ νυνί· τὰ γὰρ θεάγματα ὁρῶ θεσβαίνοντα, καὶ οὐχὶ βελοίμαν μὲν ἀνεικάζειν ὀρδῶς· φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέτ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηδ' τᾶν συμβαινόντων, μηδὲ ἀκούητε ὅπ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστὶν, ἐμοὶ μὴδὲ τοῦ δεῖνος, δεῖ αὐτοὶ πάντα ὁρᾶτε, καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλοις καὶ πεαχεῖς ὑμᾶς ἔσεσδε νομίζω. φοβοῦμαι δὲ μὴ τᾶν πρέσβεων σεσωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς σωίσασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορδοῦν τί θεισχυμένοις τ διὰ τούτους ἀπολωλότων, τᾶ παρ' ὑμῶν ὀργᾶ πεισεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὥσταπολλὰ ἐνίοις, ὄκ εἰς τοὺς αἰτίους, δεῖ εἰς τοὺς ἐγγὺς χεῖρα, μάλισα τ ὀργᾶν ἀφιέντας. ἕως οὖν ἔτ μέλλει καὶ σωίσα ται τὰ θεάγματα, καὶ κατακούομεν δηλῶν, ἕκασον ὑμῶν, καίτοι ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βέλομαι· τίς ὁ φωκέας καὶ πύλας πείσας ὑμᾶς θεέδαι· ὃν καλασκὰς ἐκεῖνος κύειος, τ ὀπὶ τ ἀπλικὴν ὅλου καὶ τ εἰς πελοπόνησον πύρι ος γέγονε, καὶ πεποίηκεν ὑμῖν, μήτε θεὶ τ δικαίων, μήθ' ὑπὲρ τ ἔξω θεαγμάτων εἶναι τᾶν βελᾶν, δεῖ ὑπὲρ τᾶν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τᾶν θεὸς τᾶν

ἀπίκην πολέμου· ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὰν παρῇ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· οἱ γὰρ μὴ παρεκρούσαντο τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν νῦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρατήσας, εἰς τὴν ἀπίκην ἦλθεν ἂν ποτε σόλων φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ἐπὶ τὰς πύλας καὶ φωκέας· δηλαδὴ τὰ δίκαια ἂν ἐποίει, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ πρᾶγμα ἂν νῦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε πρότερον τὴν εἰρήνης ἐπεδύμησε. ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, ναὶ ἱκανῶς εἴρηται· ὡς δ' ἂν ἐξελαδεῖν μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο ὦ πάντες θεοί· ἐγὼ μὲν ἐλέγχειν καὶ κωλύειν ἂν ἔγωγε, εἰ δ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μὴ τῶν πάντων κινδύνων, καὶ τὴν ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΑΠΑΝΤΑ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ὑπόθεσις φιλίππου ἐστὶν, λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναρρήγνυναι καὶ ἀμύνασθαι τὴν βασιλέα, ὡς κοινοῦ μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικειμένου, καὶ πᾶσι κοινὴν τοῖς ἕλλησι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΠΟλλῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων, ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, ἐφ' οἷς ὁ φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἀδικεῖ, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἂν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πρᾶττειν ἅπασι προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦτο ὑπομένα πάντα τὰ πρᾶγματα καὶ πρόθυμα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα μὴ ὀλάσφημον μ' εἰπεῖν, δημόσιος ᾖ, εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παρόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγματ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δυνάσθαι χεῖρον ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια τοῦ ταῦθ' ὅπως ἔχειν, καὶ οὐ παρ' ἓν οὐδὲ δύο εἰς τοῦτο τὰ πράγματα ἀφῖχθ'· μάλιστα δ', ἂν ὧν ἐξετάζητε ὀρθῶς, διὰ τοῦτο χαρίζεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προαιρουμένους· ὧν, πρὸς μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δυνάσθαι ταῦτα φυλάττοντες, οὐδεμίαν πρὸς τὴν μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν. ἐγὼ δ' ὑμᾶς οἶον δεῖν ἔχειν ἕτεροι δή, τοῦ δὴ τοῖς πράγμασιν ὄντας αὐτοῦ μόνοι καὶ διαβάλλοντες, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ ὅπως, ἢ μὲν πόλις αὐτὴ παρ' αὑτῆς δίκην λήψεται, καὶ πρὸς τοῦτ' ἔσται· φιλίππῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ, τι βούλεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι, συνήθεις μὲν εἰσὶν ὑμῖν, αἴτιαι δὲ τοῦ ταραχῆς καὶ τῆς ἀναρτημάτων. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν δηλωθέντων μὴ παρ-

ρησίας

ῥησίας λέγω, μισθαρνίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῖν ὀργιῶ γενέσθαι· σκοπεῖτε γὰρ ἅ δεῖ· ὑμεῖς τὴν παῤῥησίαν, ὅτι μὲν τῶν ἄλλων, ἔστω κοινὴ οἷς ἔξεστι λέγειν ἐθέλοντι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐλοῖς μεταδεδώκατε. καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μᾶλλον ἢ πλείονος ἐξουσίας ὅ,τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων. ἐκ ἧς τοῦτο συμβουλεύειν παντὶ πᾶσιν ἐξηπλάκατε. εἶτ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν τοῦτο ἐκκλησίαις, ψευδῆ καὶ κολακευόντως πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοισιν· ἐν ᾗ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, δεινῶν ἐμοὶ δοκεῖν ἐκ πάνυ πολλοῦ κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν κἀγὼ οὕτω διάκειμαι, ἐκ ἔχω τί λέγω· εἰ δ' ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν· καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει, κἀγὼ πολλὰ πρᾶται, ὅμως ἐστὶν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθ' ἔτι, πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. κἀγὼ δέδοξέ μοι ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ· τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιόν ὑπάρχει. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο· ὅτι ἔστε μικρὸν ἔστε μέγα ἁδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει· ἐπεί τοι γε εἰ πάντ' ἃ προσῆκεν πρᾶττόντων ὑμῶν, ἔστω διέκειτο, ἁδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βέλτια. νυνὶ δ', ἡ μὲν ῥᾳθυμίας τῆς ὑστέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε φίλιππος, τῆς πόλεως δ' ἃ κεκράτηκεν· ἁδ' ἤπιστε ὑμεῖς, ἀλλ' ἁδὲ κεκίνησθε. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὁμολογοῦμεν φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, ἁδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἔστιν ἃ τοῖς μὲν ἁπλῶς ἁπασι δοκεῖ, τοῖς δὲ τισὶν οὐ δοκεῖ, ὡς ἐστὶ πόλεις καταλαμβάνοντα ἐκείνου, καὶ πολλὰ τῆς ὑμετέρων ἔχοντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν τῇ ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῖν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι πρὸς τοῦτο· ἔστι γὰρ λέος μὴ πρὸ ὡς ἀμυνούμεθα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ ποιῆσαι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ, τοῦτο τὸν ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι, εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ βουλεύεσθαι πρὸς τοῦ, πότερον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ. εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τοῦτο, ἐν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὰ πάντα λέγοντα γράφειν καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ· εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν τοῖς χερσὶν ἔχων καὶ δυνάμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν, τύραννος μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλεται, τοῖς δ' ἔργοις ἀνδρὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο πλὴν ἀμύνεσθαι. φαίην δὲ εἰρήνην ἄγειν, εἰ βούλεσθε ὥσπερ ἐκεῖνος, ἃ διαφέρομαι· εἰ δέ τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰ ἄλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῖν, ἀλλ' οὐκ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην ἄδειαν λέξει. τοῦτο δ' ἐστὶν, ὃ τῶν ἀνθρωπικῶν πραγμάτων ἁπάντων φίλιππος ὠνεῖται, ἀνδρὶ μὲν πολεμεῖν ὑμῖν,

ὑφ' ὑμῶν ἢ μὴ πολεμεῖν· καὶ μὲν εἰ μέχρι τούτου φανερός ἐστιν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁ-
λογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐπορέστατοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ὅτι τὴν ἀπλουστάτην αὐτῷ
βασίζῃ καὶ τὴν πειρατικήν, τοῦτ' ἐρεῖ, εἰ μὴ ὅσοις πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ
τειχομαίρειν· τοῦτο μὲν γὰρ ὀλιγωθίοις τεπαράκοντ' ἀπέχων τὴν πόλεως κάλλιστα,
εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θατέρου, ἢ ἐκείνοις ἐν ὀλιγωθρῳ μὴ οἰκεῖν, ἢ αὐτὸν ἐν μα-
κεδονίᾳ, πάντα τὴν ἄλλον χρόνον, εἴτις αὐλὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀ-
γανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους τοῦτο δ' εἰς φωκέας, ὡς
πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο καὶ φίλους· καὶ πρέσβεις φωκέων ἦσαν, οἱ παρεκα-
λέσθησαν αὐτῷ πορευομένῳ· καὶ παρ' ἡμῶν ἦλθον πολλοὶ, δικαίοις ἀναστεῖλαι
τοῦ ἐκείνου πάροδον. καὶ μὲν καὶ φεραὶς πρώην ὡς φίλος καὶ σύμμαχος
εἰς θετταλίαν ἐλθὼν, ἔχει καταλαβών· καὶ τὰ πελασταῖα τοῖς ταλαιπώροις ὠ-
ρείταις τοῦτοισὶ, ἐπισκευαζομένους ἐφ' οὓς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὔ-
νοιαν· πῦρ δάνειος γὰρ αὐτοῦ, ὡς νοσοῦσι καὶ σπανίζουσιν ἐν αὐτοῖς· συμμάχων
δ' εὖ καὶ φίλων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἶτ' οἴεσθε, οἱ
μὲν ἂν ἦλθεν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακὸν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν
ἴσως, τούτοις μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθε μᾶλλον ἢ τοὐναντίον βιάζεσθαι· ὑμῖν
δ' ἐκ τοῦ ῥᾴστου πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἐθέλητε ἐξαπατᾶσθε; ἆρ' ἔστι
ταῦτα· καὶ γὰρ ἂν ἀβλητερώτατον εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τοὺς ἀδικουμένων
ὑμῶν, μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινας αἰτιωμένων καὶ
κρίνειν βουλομένων, ἐκεῖνον λυσάμενος τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἦεν ὑμῶν καὶ φιλονει-
κίαν, ἐφ' ἑαυτὸν τρέποιτο τὸν πόλεμον, καὶ τὰ παρέαν τῶν μαθοφορουμένων τοὺς λό-
γους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνός γε ὁ πολεμεῖ
τὴν πόλει. ἀλλ' ἔστιν, ὦ πρὸς τῆς Διός, ὅστις εὖ φρονῶν, ἐν τῷ ὀνομάτων μᾶλ-
λον ἢ τοῖς πράγμασιν, τὸ ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολεμοῦντ' ἑαυτῷ σκέψαιτ' ἂν;
ἀλλὰ πῶς. ὁ τοίνυν φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἅμα τὴν εἰρήνης γεγονυίας, ὅπως Διο-
πείθους στρατηγοῦντος, ἀλλὰ τὴν ἐν χερρονήσῳ νῦν ὄντων ἀποσταλμένων, σέρριον
καὶ δορίσκον κατελάμβανε, καὶ τοὺς ἐν σέρρίῳ τείχους καὶ ἱερὸν ὄρους στρατιώ-
τας ἐξέβαλεν, ὃς ὁ ἡμέτερος στρατηγὸς κατέστησε. καίτοι ταῦτα πρὸ πάντων, τί
ἐστιν εἰρήνην μὲν γὰρ ὠμωμόκει. καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δ' ταῦτ' ἐστὶν, ἢ τί τούτων
μέλει τῇ πόλει· εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτά ἐστιν, ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελλεν,
ἄλλο ἂν εἶπε λόγον· νῦν δ' ἐυσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον, ἀντὶ σπουδαίας, ἀντὶ μικρᾶς,
ἀντὶ μείζονος πραγματείας, τὴν αὐτῷ ἔχει δωρεάν. φέρε δὴ νῦν, πρὸς
εἰς χερρόνησον, ἵν' βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶ-
ξένους ἐπαίρεσθαι καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ στέλλει ταῦτα. τί ποιεῖ φησὶ μὲ
γὰρ ὑπολεμεῖν, ἐγὼ δ' τοσούτου δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄγειν
τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην. ὥστε καὶ μισάρων ἀπόλωλον, καὶ ἐν ευβοίᾳ τυραννίδα
κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ θρᾴκην παρόντα, καὶ τὰ ἐν πελοποννήσῳ σκευω-
ρούμενον, καὶ πάνθ' ὅτα πράττει μὴ τὰ δυνάμενος ποιοῦντα, λύειν φημὶ τὴν εἰρή-
νην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν· εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματα ἐφισάντας, εἰρήνην ἄγειν

φήσετε,

φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ πῖς πείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' ἃ φήσετε· ὃ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ λοιδοροῦμαι ταῦτα πράττων καὶ κατασκευάζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μή πω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἂν, εἴ τι γένοιτο· τῷ, τὴν ἐλλείπουσαν τὴν ὑμῖν ἀναλίσκεσθαι· τῷ, μεγάλων καὶ τῶν ἐυδοίας τῶν πολεμοῦντων ὑμῖν ἡγεμόνας κύριον· τῷ, πελοποννησίους τὰκείνου φρονῆσαι· εἶτα τοῦτο τὸ μηχάνημα ὅπως τὴν πόλιν ἐφιστάντα καὶ κατασκάλζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε φωκέας ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὑμῖν ὁρίζομαι· ὑμᾶς δὲ, ἐὰν μὲν ἀμύνηται ἤδη, σωφρονίσαι φημί· ἐὰν δ' ἀναβάλληται, ἀλλὰ τοῦτο ὅταν βάληται, δηλώσεται ποιῆσαι. καὶ πολλοῦ γε ἀφέστηκα τοῦ ἄλλων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ συμβουλεύοντων, ὥστε μοι δοκεῖ περὶ χερρονήσου νῦν σκοπεῖν, ἀλλὰ ζυζαντίου· ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διασῶσαι μή ποτε πάθωσι, καὶ τοῖς ἔσω ἐκεῖνων στρατηγοῖς πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι· βουλεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τοῦ ἑλλήνων, ὡς ἐν κινδύνῳ μεγίστῳ καθεστηκότων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐξ ὧν ἐγὼ εἰς τὰ πράγματα οὕτω φοβοῦμαι, ἵν' εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι μετάσχητε τοῦ λογισμῶν, καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γε αὐτοῦ, εἰ καὶ μή, τοῦ ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσασθε· ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τεφυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑμαίνουσί μοι φροσέχητε. ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τοκαταρχὰς ὁ φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺ οἱ ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ βελτίω τὰ δεξόμενον ἰὼν τοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου ηὑρέθη, ἃ νῦν ὅδ' ὕστερον πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἐγὼ διεξελθεῖν, βραδυλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους, αὐτῷ, ὑφ' ὃν τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον, ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ ἑλληνικοί. τί οὖν δεῖ τοῦτο· τὸ ποιεῖν ὅ,τι βούλεται, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον ὕστερον προκόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τὰ τῶν ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἑστῶντα. καίτοι πρώτην μὲν ὑμεῖς ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ πλείω τῶν ἑλλήνων ἐκράτησε· πρώτην δ', τριάκοντα ἔτη ὅδε ἦρχε, λακεδαιμόνιοι ἴσχυσαν δέ τι καὶ θηβαῖοι τοῦ τελευταίους τούτους χρόνους, μετὰ τὴν ἐν λεύκτροις μάχην· ἀλλ' ὅμως οὐθ' ὑμῖν ὅτε θηβαίοις ὅτε λακεδαιμονίοις οὐδεπώποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, συνεχώρησε τοῦτο ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ,τι βούλεσθε· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον ἢ τοῖς τότ' οὖσιν ἀθηναίοις, ἐπιθυμοῦσιν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν πολεμεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες ἀυτοῖς, τῶν ἠδικημένων· καὶ πάλιν λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παραδοῦσιν εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην ὑμῶν, ἐπιθυμοῦσι πλεονάζειν ἐπιχείρουσιν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺ ἄλλους λέγειν· ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες

ἐξαρχῆς ὅτι ἠδικήμεθ' ὑπ' ἀνήλων, ὅμως ὑφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους
ἑωρῶμεν, πολεμεῖν οὐ ῥᾴδιον ἦν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται, καὶ λακε-
δαιμονίοις ἐν τοῖς πεντήκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ὑμετέροις πατράσιν ἐν
τοῖς ἑβδομήκοντα, ἔλαττόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν δεκα
καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ὅπου πολάζει, ἠδίκηκε τοὺς Ἕλληνας· μᾶλλον δὲ,
οὐδὲ πολλοστὸν πέμπτον μέρος τούτων ἐκεῖνα. καὶ τοῦτο ἐκ βραχέος λόγου ῥᾴ-
διον δεῖξαι. ὅλυνθον μὲν γὰρ, καὶ Μεθώνην, καὶ Ἀπολλωνίαν, καὶ δύο καὶ τεσσαράκοντα
πόλεις ὅλας Θρᾴκης ἐῶ, ἃς ἁπάσας ὅτων ὑμῶν ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδένα μηδ'
εἰ πώποτ' ὠκίσθησαν, εἶναι ῥᾴδιον πυθέσθαι τοῦτον· καὶ τὸ φωκέων ἔθ-
νος τοσοῦτον ἀνῃρημένον, σιωπῶ. ἀγορὰ θετταλίκ πῶς ἔχει· οὐχὶ τὰς πό-
λεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν παῄρηται, καὶ τετραδαρχίας κατέστησε παρ' αὐ-
τοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀγορᾷ καὶ κατ' ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ δ' ἐν εὐβοίᾳ
πόλεις οὐχ ἥδε τυγχάνουσιν, καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον θηβῶν καὶ ἀθηνῶν;
ἃ διαῤῥήδην ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφει, ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρωνεία πρὸς τοὺς
ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους; καὶ ἃ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς ἔργοις δ' ἃ ποι-
εῖ· ἀγορᾷ ἐφ' ἑλλήσποντον οἴχεται. πρότερον ἦλθεν ἐπ' ἀμβρακίαν· ἦλιν
ἔχει, πλησιαίτατα πόλιν ἐν πελοποννήσῳ· μεγάροις ἐπιβάλλουσι πρώ-
τοις· ἔπειτ' ἢ ἑλλὰς ἔπειτ' ἢ βαρβαρία τῷ πλεονεξίαν χωρεῖ τὰνθρώπου. καὶ
ταῦτ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες, ἃ πέμπομεν πρέσβεις
πρὸς τούτων πρὸς Ἀθηναίους καὶ ἀγανακτοῦμεν. ἕως δὲ κακῶς διακείμε-
θα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὡς ἄρχει τῆς τμετέρων ἡμέρας, οὐ-
δὲν ὄντε τῆς συμφερόντων ὄντε τῆς δεόντων προέξαι δυνάμεθα· οὐδὲ συ-
ξῆναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι, ἀγορᾷ
μείζω κηρύγμιον τ' ἄνθρωπον προσοῤῥῶμεν, τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν
ἅπαντες ἀπόλλυται, ἔκας ἐγνωκὼς ὡς γέ μοι δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσε-
ται τὰ τῶν ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ προϊδών· ἐπεὶ ὅπ γε ὥσπερ προίδοι τις
καταβολὴ πυρετοῦ ἢ πνεύ ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ πάνυ πόῤῥω δοκοῦντι νοῦν
ἀφεστάναι προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. κἀμοὶ καὶ ἐκεῖνό γε ἴσε, ὅπ,
ὅσα μὲν ὑπὸ λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπαθον οἱ ἕλληνες, ἀγορᾷ οὖν ὑπὸ
νησίων γε ὄντων τ' ἑλλάδος, ἠδικοῦντο· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπο-
λάβοι τοῦτο, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰδὼν ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος, δι' ὀλίγου τὰ
μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο, ἄξιος μέμψεως εἶναι καὶ κατη-
γορίας· ὡς δ' ὁ προσήκων, ἢ ὡς ὁ κληρονόμος τούτων ὢν ταῦτα ἐπαίει, οὐκ
ἂν εἶναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλυε
καὶ ἐλυμαίνετο, ἠράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάν-
τες ἂν ἔφασαν εἶναι. ἀγορᾷ οὐχ ὑπὲρ φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ ὅτ-
πως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ ἕλλησιος ὄντ' οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς ἕλ-
λησιν, ἀγορᾷ οὐδὲ βαρβάρου ἐπιδεῖξαι ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου μακε-
δόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἰδεῖν πώποτε προῆλθεν. καί-

πε

τοι τί τ' ἐχάτης ὕβρεως ἀπολείπει· ὑ γὰρ τὰς πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι μὲ τὰ πύθια, τ' κοινὸν τῆς ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺ δούλοις ἀγωνοθετήσοντας πέμπει; κύειος ἢ πυλῶν κ' τῆς ὅτι τοὺ ἕλλησας παρόδων ὄζι, κ' φρουραῖς κ' ξένοις τοὺ τόποις τέτοις κατέχει; ἔχει δὲ κ' τ' θεσμαντείαν τ' θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς κ' θετταλοὺς κ' δωρεὰς κ' τοὺ ἄλλους ἀμφικτύονας, ἧς ἐδὲ τοῖς ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; χράει ἢ θετταλοῖς, ὅν τινα χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι; πέμπει ἢ ξένους, τοὺ μὴ, εἰς πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τ' ἐρετρικέων· τοὺ δ', ἐπ' ὠρεδν, τύραννον φιλιστίδην καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες ἀνέχονται· κ' τ' αὐτὸν τρόπον ὃν τὸν οἱ τ' χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺ ἕκαστοι χωρέειν, κωλύειν ἢ ἐδεὶς ὁπιχειρῶν. ἀ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ ἑλλὰς ὑβρίζε· ἀπ' αὐτῆς, ἐδεὶς ἀμύνε·, ἀλλ' ἑκὰς ὢν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται· τοῦτο γὰρ ἤδη τέχα τόν ὄζιν. ἀ κοεινθίων ἐπ' ἀμβρακίαν ἐλήλυθε κ' λακεδαίδα; ἢ κ ἀχαιῶν ναύπακτον ἀφυόμενος, ὁμῶμοκεν αἰ πολοῖς ὠφελήσειν; ἀχὶ θηβαίων ἐκεῖνον ἀφῃρῆσθαι; κ' νυῦ ὅτι βυζαντίοις πορεύε·, συμμάχοις ὄντας οὐχ ἡμῖν; ἐῶ τἄλλα. ἀλλὰ χερρονήσου τ' μεγίστην ἔχει πόλιν, καρδίαν. ἅδε ταῦτα ἰόντων πάσχοντες ἅπαντες, μέλλομεν κ' μαλακιζόμεθα, κ' πρὸς τοὺ πλησίον ἀποβλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, ὅτῳ φανερῶς πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντος· καίτοι τ' ἅ πᾶσιν ἀσελγῶς ὅτῳ χρώμενον, τί οἴεσθε, ἐπειδὰν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένη·, τί ποιήσειν· τί οὖν αἴτιον τέτων; ἀ γὰρ ἄλλου κ' δικαίας αἰτίας οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἐτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ ἕλληνες, ὅτε νυῦ πρὸς τὸ δουλεύειν. ἰοῦ τί τότ' ἰοῦ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐν τ' τ' πολλῶν διανοίαις, ὃ νυῦ οὐκ ἔστιν, ὃ κ' τὸ πρόσωπον ἐκεφάτησε πλέτου, κ' ἐλευθέραν ἦγε τ' ἑλλάδα, κ' ὅτε ναυμαχίας ὅτε πεζῆς μάχης ἠδεμιᾶς ἥττατο. νυῦ δ' ἀπόλωλε, πάντα ἀγύμναται, κ' ἄνω κ' κάτω πεπίπτηκε τὰ τ' ἑλλήνων πρᾴγματα. τί οἶν ἰοῦ τ' τὸ ἀδὲν ποικίλον ἀδὲ σοφόν· ἀλλ' ὅτι τοὺ παρὰ τ' ἀρχειν ἀεὶ βυλομένων ἢ κ' διαφθείρειν τὴν ἑλλάδα, χρήματα λαμβάνοντας, ἅπαντες ἐμίσουν· κ' χαλεπώτατον ἰοῦ, τὸ δωροδοκεῖν ἅλα ἐξεγεγχθῆναι· κ' τιμωρίᾳ μεγίστῃ τ' τὴν ἐπόλαζον· κ' παραίτησις ἀδεμία ἰοῦ ἀδὲ συγγνώμη. τ' οὖν καιρὸν ἑκάστου τ' πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη κ' τοῖς ἀμελοῦσι κ' τ' προσιόντων, κ' τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν, κ' τ' πάντα ἃ προσήκει πραττόντων πολλάκις ὠφελοῦσιν, οὐκ ἰοῦ σοφίαις ἅλλαις τισὶ τ' λεγόντων, ἀδὲ τ' πραττομένων, ἀδὲ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας, ἀδὲ τῆς πρὸς τοὺ βαρβάροις κ' τοὺ πυθέαννοις ἀπιστίας, οὐδ' ὅλως τ' τοιούτων οὐδέν. νυῦ δ' ἅπαν τ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέφευγε ταῦτα· ἀντεισῆκε δὲ ἀντὶ τούτων, ὑφ' ὧν ἀπόλωλε κ' νενόσηκεν ἡ ἑλλάς. ταῦτα δ' ὅτι τί; ζῆλος, εἴ τις εἰληφέ τι γέλως, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομένοις· μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιμεμᾷ· τἄλλα πάντα ὅσα ἐκ τ' δωροδοκεῖν ἥκει. ἐπεὶ τειήρης γε κ' σωμάτων πλῆθος, κ' χρημάτων περίουσι, κ' τ' ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία, κ' τἄλλα

ὃις ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νυνὶ ἅπαντα καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ τῆς τότε πολλῷ. διὰ ἅπαντα ταῦτα ἀσφαλῶς, ἀνδρικῶς, ἀνόνητα ὑπὸ τῆς παλαιότητος γίνεται. ὅτι δ' ἔτι ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νυνὶ, ὁρᾶτε δήπου καὶ ἀκούετε ἐμοῦ φερόντων δεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις, ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω, ἐκ λόγου ἐμαυτὸν λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῆς φερόντων τῆς ὑμετέρων δεικνύων, ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο, εἰς στήλην χαλκῆν γράψαντες, εἰς ἀκρόπολιν, ἵνα αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα· καὶ δὸς ἄνδρε τούτων τῆς γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφεξῆς. διὰ ἵνα ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα, ὡς χρὴ τῆς τοιούτων ἀπορεῖν πρόσεστι. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα· Ἀρθμιος, φησὶν, ὁ πυθώνακτος ὁ ζελείτης, ἄτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῆς ἀθηναίων καὶ τῆς συμμάχων, αὐτὸς καὶ γένος. εἰ δ' ἡ αἰτία πρὸς γένους εἴη· διὰ τοῦτ' ἐγένετο· ὅτι τὸ χρυσὸν τὸ ἐκ τοῦ μήδου, εἰς πελοπόννησον ἤγαγεν, οὐκ ἀθηναίοις. ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογίζεσθε δὴ πρὸς διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, πότε ἦν ποτὲ ἡ διάνοια τοῦ τότε ἀθηναίων τοῦ ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι ζελείτην μὲν ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως· ἡ γὰρ ζέλεια ἐστὶ τῆς ἀσίας· ὅτι τῶν δεκάτην διακοσίων χρυσίον ἤγαγεν εἰς πελοπόννησον, οὐκ ἀθηναίοις, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τοῦ συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος καὶ ἄτιμον εἶναι). τοῦτο δ' ἐστὶν, οὐκ ἂν εἴποι τις φήσειεν ἀτιμίαν· τί γὰρ τῷ ζελείτῃ τοῦτ' ἔμελεν, εἰ τοῦ ἀθηναίων κοινῶν μὴ μέτεξειν ἔμελλεν· διὰ τοῦτο λέγει· διὰ τῶν φονικοῖς γράφεσθαι νόμοις, ὥσπερ ἂν μὴ δίδῳ δίκας, φόνου δικάσασθαι· διὰ τοῦτο ἐναγὴς ἂν τὸ ἀποκτεῖναι καὶ ἄτιμος, φησὶ, τεθνάτω. τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τοῦ τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι). ἐγὼ οἶμαι ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τοῦ ἁπάντων τῶν ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν πελοποννήσῳ τινὰς οἰκεῖ θ', ἢ διαφθείρῃ, μὴ τῶν λαμβάνοισιν ἐχόλαζον δ' ὅτῳ καὶ ἐπιμορῶντο, οἷς ἂν αἴδοιντο δωροδοκοῦντας, ὡς τε καὶ στήλιτας ποιεῖν. ἐκ δὴ τούτων, εἰκότως τὰ τῶν ἑλλήνων ἐν τῷ βαρβάρῳ φορεῖ, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς ἕλλησιν. διὰ οὐ νυνί· οὐ γὰρ ὅτως ἔχει ὑμεῖς, ὅτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, ὅτε πρὸς τὰ ἄλλα· ἀλλὰ πῶς, ἵστε αὐτοί· τί γὰρ δεῖ πρὸ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν, καὶ παραπλησίως ἢ καὶ οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν, ἅπαντες οἱ λοιποὶ ἕλληνες. διόπερ φημὶ ἔγωγε καὶ ἀπορίας πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι· πῶς εἴ πω χειρόν ἐστε, καὶ οὐκ ὀρθῶς ἔχετε; ἐκ τοῦ γραμματείου ἀναγίνωσκε.

Ἀνάγνωσις γραμματείου.

ἔστι τοίνυν τις ἐνθάδε λόγος παρὰ τοῖς βουλομένοις τὴν πόλιν, ὡς ἄρα ἔστω φίλιππός τις ἐστὶν οὗτος, οἷοί ποτ' ἦσαν οἱ λακεδαιμόνιοι· οἳ θαλάττης μὲν ἦρχον καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον· ὑφίσταλο δὲ οὐδεὶς αὐτούς· διὰ ὅμως ἠμύναλο κἀκείνους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δὲ ἁπάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν, πολλοὺς ἐκληφόλων ὁπλίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τοῖς νυνὶ τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι καὶ ἀποδεδωκέναι·

δωκέναι· περὶ τῶν μὲν γὰρ ἀκόντων λακεδαιμονίοις τότε καὶ πάντας τοὺς ἄλλους
ἕλληνας, τέτταρας μιᾶς ἢ πέντε τὴν ὠφέλειαν αὐτοῖς στρατεύειν, καὶ τοῦτον τὸν
χρόνον ἐμβοηθοῦντας καὶ κακώσαντας τὴν τῶν ἀνιππάλων χώραν ὁπλίταις καὶ πολι-
τικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πάλιν. ἔτι δὲ ἀρχαίως εἶχον,
μᾶλλον ἢ πολιτικῶς, ὥστε ἀεὶ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' ἄλλου ἄλλον, ἀντὶ τοῦ
νόμιμόν τινα καὶ φανερὰν τὴν πόλεμον. νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν ἀπὸ πολλοῦ τοὺς πλείστους τοὺς
προδότας ἀπολωλεκότας, ἄδειαν δ' ἐκ προκαταλύσεως ἀεὶ ἐκ μάχης γινόμενον·
ἀκούετε δὲ Φιλίππου, καὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν, βαδίζοντ' ὅποι βού-
λεται, καὶ τῷ ψιλοὺς, ἱππέας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στράτευμα.
ἐπειδὰν δὲ τύχῃ κρατήσας πρὸς νοσοῦντας ἐν αὐτοῖς καὶ τεταραγμένους
πρᾶγμα, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δίκην ἐξίῃ, μηχανήματ' ἐπιστήσας,
πολιορκεῖ. καὶ σιωπῇ δὲ καὶ χειμῶνα, ὡς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ' ἐστὶν ἐξαίρε-
της ὥρα τοῖς, ἵν' διαλείπῃ. ταῦτα μέν τοι πάντας εἰδότας δεῖ καὶ λογιζομέ-
νους, μὴ πρέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν, μηδ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τότε
πρὸς λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας, ἐπιτραχηλισθῆναι. δεῖ δὲ ὡς ἐκ πλείσ-
του φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ τὴν ἀπάτην, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσει σκοπῶντας, καὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι· πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον, πολ-
λὰ φύσει πλεονεκτήματα ἡμῖν ὑπάρχει, ἄν τε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πιεῖν
ἐθέλωμεν ἃ δεῖ. ἡ φύσις τὴν ἐκείνου χώραν, ἧς ἄγειν καὶ φέρειν ὅτι πολλὰ καὶ
κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ μυρία· εἰς δὲ ἀγῶνα, ἄμεινον ἡμῖν ἐκεῖνος ἥσκηται. ἃ
μόνον δεῖ ταῦτα γινώσκειν, καὶ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πο-
λέμου· μηδὲ καὶ τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας
μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνεστι τὴν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρὸν κρατῆσαι,
πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ· ὁμοίως τε διὰ
καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, ἃ δικαίως ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε· μηδ' εἰς τοῦτο ἀφῖχ-
θαι μωρίας, ἢ περιφροσύνης, ἢ, οὐκ ἔχω τί λέγω· πολλάκις γὰρ ἐμοιγ' ἐπελήλυθε
καὶ τοῦτο θαυμάζειν, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ· ὥστε λοιδορίας ἢ
φθόνου ἢ σκώμματος, οὗ τινος ἂν τύχητε αἰτίας, ἀνθρώπους μισοπονηρους, ὧν
οὐδ' ἂν ἀρνηθείην ἔγωγε ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἄν-
τισι λοιδορηθῶσι καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινὸν, καίτοι ὂν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μὴ πλείο-
νος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι.
καίτοι θεάσασθε ὅσας συμφορὰς πρόφασις διέφθειρε τὸ τοιοῦτον ἐθέλειν ἀκρο-
ᾶσθαι. λέξω δ' ἔργα ἃ πάντες εἴσεσθε· ἧς ἐν ὀλυνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τι-
νὲς μὲν τὰ φιλίππεια φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ· τινὲς δὲ τῶν
ξυνέσεως, καὶ ὅπως μὴ δουλεύσουσιν οἱ πολῖται πρόφασιν ἔχοντες. πότερον δὴ τὴν
παρεῖσαν ἀπώλεσε· ἢ πότερον τοὺς ἱππέας προὔδοσε, ὧν προδεδόντων ὅλυν-
θος ἀπώλετο· οἱ τὰ φιλίππεια φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἐκεῖ ἦν πόλις, τοὺς τὰ βέλ-
τιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες ὅπως, ὥστε τὸν μὲν Ὀλυνθίων
καὶ ἐλθεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων ἐπείσθη. καὶ τοίνυν καὶ τούτοις μό-

νοις τὸ εἶδος τ̃ πράγματος, ἀλλοθι δ' ὑδαμοῦ· ἀλλ' ἐν ἐρετρείᾳ, ἐπειδὴ γε Ἀπελλαγήτου τοῦ Πλουτάρχου καὶ τῆς ξένων ὁ δῆμος εἶχε τ̃ πόλιν καὶ τ̃ πορθμόν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα· οἱ δ', ὅτι φίλιππον. ἀκούοντες δ' τούτων τὰ πολλὰ, μᾶλλον δ' πάντα οἱ παλαίπωροι καὶ δυσχερεῖς ὀρρωδεῖς, τελευτῶντες ἐπειδὴ τοὺς ἀφ' αὐτῶν λέγοντας ἐμβλεῖν· καὶ γάρ τοι πέμψας ἱππόνικον ὁ σύμμαχος καὶ φίλος αὐτοῖς φίλιππος, καὶ ξένους χιλίους, τὰ τείχη ὠκοδόμησε τοῦ πορθμοῦ, καὶ πρεῖς κατέστησε πυράννους, ἵππαρχον, αὐτομίδοντα, κλείταρχον· καὶ μὴ ταῦτ' ἐξέπλαγεν ἐκ τ̃ χώρας δῆτ' ἤδη, βουλομένους σώζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ' εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δ' τοὺς μετὰ παρμενίωνος. καὶ πάντα τὰ πολλὰ λέγειν· ἀλλ' ἐν ὠρεῷ φιλισκίδης μὲν ἔσωσε φιλίππῳ, καὶ μένιππος, καὶ σωκράτης, καὶ θόας, καὶ ἀγαπαῖος, οἱ τὴν νῦν ἔχουσι τ̃ πόλιν. καὶ ταῦτ' ἤδεσαν ἅπαντες. εὐφραῖος δέ τις ἀνὴρ ὤν, καὶ παρ' ὑμῖν ποτ' ἐνδεδεικὼς, ὅπως ἐλεύθεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται, ἐᾶν τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο καὶ προεπλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῆς ὠρεϊτῶν, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν· ἐνιαυτῷ δ' πρότερον τ̃ δηώσεως, ἐνέδειξεν ὡς προδότην τ̃ φιλισκίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράττουσι· συσκαφέντες δ' ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ χορηγὸν ἔχοντες φίλιππον, καὶ σπουδάζοντες παρ' ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὡς συλλαβόντα τ̃ πόλιν. ὁρῶν δ' ταῦτ' ὁ δῆμος ὁ τῆς ὠρεϊτῶν, ἀντὶ τοῦ, τῷ μὲν, βοηθεῖν· τοὺς δ', ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν, ἐκωλύετο· τ̃ δ', ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν ἔφη, καὶ ἐπέσχεν. μετὰ ταῦθ', οἱ μὲν, ἐν' ἐξουσίας ὁπόσης ἠβούλοντο, ἔπραττον, ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκεύαζοντο τὴν πρᾶξιν. τῆς δὲ πολλῶν εἵπεσθαι ἀῤῥωστία, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τ̃ εὐφραῖον οἷα ἔπαθε μεμνημένοις. ὕστερον δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε τὸ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιοῦτο κακοῦν πράττοντα, ῥῆξαι φωνὴν, πρὶν διασκεδασάμενοι πρὸς τὰ τείχη πρεσβεῖς οἱ πολέμιοι. τιμωρηταὶ δ', οἱ μὲν, ἠμύνοντο· οἱ δὲ, πρευδίδοσαν. τ̃ δὲ πόλεως οὕτως ἀλύσεως αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἱ μὲν, ἄρχουσι καὶ τυραννοῦσι τοὺς τότε σώζοντας αὐτοὺς, καὶ τ̃ εὐφραῖον, ἑτοίμους ὁτιοῦν ποιεῖν ὄντας, τοὺς μὲν, ἐκβαλόντες· τοὺς δὲ, ἀπολέσαντες. ὁ δ' εὐφραῖος ἐκεῖνος, ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἀνθεστήκει φιλίππῳ. τί οὖν πολλὰ λέγω; θαυμάζετε ἴσως, τοῦ καὶ τοὺς ὁλωσδιόους καὶ τοὺς ἐρετριεῖς καὶ τοὺς ὠρείτας ἥδιον ὁρᾶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὑπὲρ καὶ παρ' ὑμῖν· ὅτι, οἷς μὲν ὑπὲρ τοῦ βέλτιστου λέγουσιν, οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν· τὰ δὲ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν, ὅπως σωθήσεται· οἱ δ', ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται, φιλίππῳ συμπράττουσιν, εἰσφέρειν ἐκέλευον. οἱ δ', οὐδὲν δεῖν ἔφασαν πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν· οἱ δ', ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. πάλαι τ̃ αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάντ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω· οἱ μὲν, ἐφ' οἷς ἤδη χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον· οἱ δ', ἐξ ὧν ἔμελλον

μέλλον

μελλον σωθήσεσθε. πολλὰ δ' ἂν καὶ τὰ παλαιὰ, ἂν ἔστιν ὅτε πρὸς χάριν ὅτι δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ πεφίενται· ἀλλ' ὑποκλαχλινόμενοι, ἐπειδὰν τοῖς ὅλοις ἡττᾶσθε ἐνόμιζον· ὃ νὴ τὴν Δία, καὶ τὸν Ἀπόλλω, δέδοικα ἔγωγε μὴ πάθητε ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰς λῆψιν ἔλθῃ λογισμὸς μηδεὶς ὑμῶν ἐνόν· καὶ τοὺς εἰς τοῦθ' ὑπάρχοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες ἢ διὰ ἄγνοιαν εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάρχουσι τὴν πόλιν. καίτοι μὴ γένοιτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ πρᾶγμαθ' οὕτω τυθῆναι γὰρ μυριάκις χρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι φιλίππῳ, καὶ πρὸς τοῦ τὸν ὑμῶν λέγοντα τινά· καλῶς γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν ὥστε χάριν ὅτι τοῖς φιλίππου φίλοις ἐπέσχεθαν αὐτοῦ, τὸν δ' εὐφραῖον ἐώθουν· καλῶς γ' ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοῦ ὑμετέρου μὲν πρέσβεως ἀπέλασε, Κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκεν αὐτόν· δικαίως γε μαστιγώμενοι καὶ στρεβλούμενοι. καλῶς ὅλωθόων ἐφείσαντο, τὸν μὲν λαθένλων ἵππαρχον χειροτονήσαντων, τὸν δ' Ἀπολλωνίδου ἐπιβουλόντων. ὠμία καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, κακῶς βουλομένους αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ὧν πρέσβεις ποιεῖν ἐθέλοντας· ἀλλὰ τὸν τοὺς ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, πλὴν καὶ τοῦτο ἡγεῖται πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδ' ἂν ὁτιοῦν ἧττον πίστεως. καὶ μὴν ἐκεῖνό γε αἰσχρὸν ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος τινός· τίς γὰρ ἂν φάθη ταῦτα ψεύδεσθαι· νὴ τὴν Δία· ἔστι γὰρ τὸ καὶ τὸ, ποιῆσαι, καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι. πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν ὀλωθόοι νῦν, ἃ τότε εἰ πρεσβεύοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πόλλ' ἂν ὠφεῖτο, πολλὰ φωκεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι· ἀλλὰ νῦν τῶν ὄφελος αὐτοῖς. ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἂν τι μεῖζον ἄντ' ἐλάττου ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην, καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς πρόθυμον εἶναι, καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν, μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀναζέψῃ τὸ σκαφεῖος. ἐπειδὰν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρχῃ, μάταιος ἡ πονυδή. καὶ ἡμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν, πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσειεν ἂν ἤδη. ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ, καὶ χρήσω δ', ὥστε ἂν βούλησθε, χειροτονήσετε, αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ παραβοηθοῦντες τειχέσι, χρήμασι, καὶ στρατιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δουλεύειν δή που συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ' ἔστι τἀλλοτρίας ἀγωνιστέον. ταῦτα δὴ πάντα παρασκευασάμενοι καὶ πείσαντες τοῖς ἕλλησι φανερὰ, τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις παραχρῆ, εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω· ὃς δὲ τὸν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε, τὰ μὴ τοῦτον ἐᾶν ταῦτα πάντα καταπράττειν, ἐὰν μὴ πίστητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τοῦ κινδύνου καὶ τῶν ἀναλωμάτων. ἄντι δέκα· εἰ δὲ μή, χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν· ἐπιδὰν γάρ ὅτι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ σωτερῶσης πόλεως ἰσχύῃ ὁ πόλεμος, οὐδὲν τοῦτ' ἄρξειεν, οὐδ' αἱ πίστεις πρεσβεῖαι παρὰ τοῦτον ἐκείναι καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ καὶ πολύδικος ὁ βέλλιστος ἐκείνοσι καὶ Ἡγήσιππος καὶ κλειτόμαχος καὶ λυκόεργος καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἀφειλόμεθα καὶ ἐποιήσαμεν ἐπιχεῖν ἐκεῖνον, καὶ μήτ' ἐπ' ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ' εἰς Πελοπόννη-

σον ὁρμῆσαι. ὃ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀναλκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ γὰρ ἔνιοι τὰ οἰκεῖα κακὰ τοὺς ἄλλους ἀπεμέσαι, τὰ ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι· καὶ τὰ παρόντα φειδομένους, ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. ὃ λέγω τοῦτο, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν χρῄζουσι χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἆλλα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν· αὐτοὺς δὲ παρακαλέσαι, καὶ πρὸς τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα, τότε καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, γνωστέον· τοῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ἡμῖν ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσθε χαλκιδέας τἀλλότρια σώσειν, ἢ μεγαρέας· ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθε τὰ πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γὰρ ἂν αὐτοῖς σώζωνται τούτων ἕκαστοι· ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον. ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο καὶ κατέλιπον μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων· εἰ δ' ὁ βέλεται ζητῶ ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν, πρῶτον μέν, ἂν δὲ μή πού θ' ἕυρῃ τοὺς ποιήσοντας ἔπειτα δίδωσιν, ὅπως μὴ πάντα ὅσα ἂ βούλομεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γένηται· εἰ γὰρ ἦσαν, ἕυρεῖν ἂν πάλαι, ἕνεκά γε τοῦ μηδὲν ἡμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν· ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἶμαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα, τούτων γιγνομένων. εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον, λεγέτω, καὶ συμβουλευέτω. ὅ, τι δ' ὑμῖν δόξειε, τοῦτ', ὦ πάντες θεοὶ, ξυνενέγκοι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΚΑΙ ἔστι, τοῦ αὐτοῦ ὑποθέσει, ἔχθρᾳ τῷ φθάνοντι· καὶ πλέον ἀδίκει, οὔτε ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τὴν ὁμοιότητας πολίτευμα· διαφθείρει γὰρ τὴν πλουσίαν πρὸς τοὺς πένητας, ὁ δημοκρατίας καταπαύειν πειρᾶται· καὶ τοῖς, τὴν μὲν δήμῳ παραιρῶν, μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας· τοῖς δὲ πλουσίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τῶν δημοσίων λημμάτων. πείθει δὲ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ πρὸς τὰ παρόντα βασιλέα περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΚΑΙ παντελῆ νομίζων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν· οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐν μικρῷ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδένδοτιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτατον εἰς τὸ παρόν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγ-

πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπολείπετε, ὅσον ἂν κάθηνται ἀκούοντες ὦ προσαγγελθῇ τι νεώτερον. εἶτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, οὐ μόνον ἀλλὰ φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ μέμνηται, ἢ μοῦν ἀσέλγεια καὶ πλεονεξία, ἢ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος, ὅσην ἀκούετε. ὅτι δ' οὐκ ἔνι ταύτης ἐκείνου ἐπιχειρεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου· καὶ γὰρ εἰ μηδ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δυνατόν τις, φησὶ λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου πρεῖ τὸν δίκαιον εἰπεῖν ἐλέιπεν, ἢ πέπηγμεν, οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων παντα χοῦ κρατοῦμεν, καὶ πρείεσμεν τῷ λόγῳ· ἆρ' οὖν διὰ ταῦτ' ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἐπειδὰν γὰρ, ὁ μὲν, λαβὼν μετὰ ταῦτα ταλάντιον τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως κινδυνεύσων· ἡμεῖς δ' καθήμεθα, οἱ μὲν, εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ', ἀκηκοότες, εἰκότως οἶμαι τὰ ἔργα τοῦ λόγου παρέρχεται· καὶ προσέχουσιν ἅπαντες, οὐχ οἷς εἴποιμεν ποτ' ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦτα ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων σῴζειν δυνάμενα· ὑπὲρ γὰρ δεῖ πλείω πρεῖ αὐτῶν λέγειν. τοιγαροῦν διειρηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι· τῶν δ', εἰς τὸ ἄρχειν μὲν ταῖς πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, ᾧ ὅπου πρότ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι εἰς τὴν ἐκείνου προαίρεσιν, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι παντα χοῦ· καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, ἐκ οἷόν' εἴ τις ἐστὶ τῶν πασῶν λοιπὴ, πλὴν ἡ ὑμετέρα· καὶ κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν ὅσοις πράγματα πρέπεται. πρότερον μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ τοὺς βουλομένους χρήματα λαμβάνειν ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν· δεύτερον δ', καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δυνάμιν πλὴν καταπροφομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις παρεῖναι. ἡμεῖς δ' οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις· εἶτ' οἶμαι· δεῖ γὰρ, ὡς ἐγὼ κείνω, λέγειν τἀληθῆ· οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ κατεφρονήμεθα ὑπὸ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν, ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν· οἱ δ', ὑπὲρ τοῦ μὴ συνεφρεύσοισι· τινὲς δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; ἵν' ἀπαλλάττεσθαι μὲν ἐκ τούτων τοὺς θεοὺς παρακαλέσωμαι, ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳθυμία καὶ ῥαστώνη καὶ ῥαθυμία, ὡς περ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, ἐκ ἀφ' ἑκάστου τῶν ἀμυνομένων ποιεῖ πλὴν

αἴσθησιν ἐυδέως, ἀλλ' ὅτι πῶς κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἅπαντα. ὁρᾶτε σέρριον καὶ δορίπορον· ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μὲν ὑπ' εἰρήνης, ἃ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέντοι τότε ἐκτήσατο καὶ παρεφθέντα, ἀπώλεσε Θράκην καὶ Χερρονήσου σύμμαχον ὅλην ὑμῖν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν, καὶ ἐλπίδας σωτηρίας τοιαύτας παρ' ὑμῖν, κατέσκαπτε πορθμὸν, καὶ τυραννίδα ἀπαλλαχρὺ τὴν ἀπὸ κῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ ἐυβοίᾳ. ταύτης ὀλιγωρουμένης μέγα μὲν ἔδλαψε βραχὺ δ' ἀφέλησε· οὐδὲν ἐφρόντισα τοῦτ', οὐδ' ἐπιστρέφομαι· ἐπὶ δὲ τούτων, οὐδ' ἐνεκλείσασθε τοῦθ', ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἔφερε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ. ἀνδρῶνας ἐπρίατο καὶ μεθ' ὑπολαμβάνον, τὰ ἐν ὠρεῷ περίπατοι εἰλήφει. πολλὰ δ' καὶ βραδέως φέρεις, τὴν ἐπ' ἀμβρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν Ἠλίδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία ἃ γὰρ ἐν ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους, καὶ τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον· ἵνα τοῦθ' ὑμῖν ὀπτικείξω, ὅτι οὐ σήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, ταῦθ' ὑφ' ἁυτῷ ποιούμενος φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἰσὶ δέ τινες οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους, ἐυδέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν ὑμᾶς ἐγὼ χ' ἵνα ἀπέραντες ποιήσωσι· χρησιμώτατοι γὰρ εἶναι φῂς ἁπάντων· ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῶν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τῆς εἰρήνης λέλυκε· καὶ κακόνους μὲν ὄντι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει καὶ πᾶσι τῆς πόλεως ἑκάστοις, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵτινες αὐτὸν ἐξολέσειαν· οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· οὐδ' ὁπλοκυκλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης βόπον τινὰ τῶν μὲν ποιεῖ λογίζεσθε γάρ· ἄρχειν βέλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον· καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἀεὶ σαφῶς οἶδεν ἑαυτῷ· ὅτις γοῦν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τἆλλα βεβαίως κέκτηται· εἰ γὰρ ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν περιεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο. ἀμφότερα δ' ἦν δῆλα, καὶ αὐτῷ ὑμῖν ὁπλοκυκλοῦντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις ὄσιν, οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι οὐδὲν ἂν ἅπάντων τῶν ἄλλων κύριος, οὐδὲν ἐστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτ' συμβῇ τι πάθημα, πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ, οὗ πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἐστὶ γὰρ ὑμεῖς ἂν αὐτοὶ πλουσιώτατοι καὶ καλλίστην ἀφορμὴν εὐπορώτατοι, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι, καὶ τὰ ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. οὔκουν βούλεται τοῖς αὐτῶν καιροῖς τὸν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς, οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ, τούτου δεῖ χάριν ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀλλάλοις τὸν ἐκεῖνον· δεύτερον δὲ, εἰδέναι σα-

σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα θεσμοτίθεται καὶ καταστάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν θρασύνεται καταστάζεται· οὐ γὰρ ἔτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν φίλιππον, τὴν μὲν ἐν θράκῃ κακῶν· τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι, δρογγίλον, καὶ καβύλην, καὶ μάστειραν, καὶ ἃ νυνὶ φασὶν αὐτὸν ἔχειν· τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους καὶ χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν· τὴν δ' ἀθηναίων λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριηρῶν, καὶ τὴν σκῦλων τὴν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων θεσσόδων, καὶ τόπου, καὶ δόξης, ὧν μήτ' ἐκείνῳ, μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, κτείσεσθαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐᾶσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῆς μελλινῶν καὶ τῆς ὀλυρῶν τῆς ἐν τοῖς θρᾳκίοις σιροῖς, ἐν τῷ βαραθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ τόπων ἡγήσεται κύειν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα θεσπιτίζεται. ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὐτῷ, δεῖ μὰ δι' οὐ χρὴ ψευδῆ κελεύειν πόλεμον, ἀ τὰ βέλτιστα ὅτι πᾶσι δικαίοις συμβουλεύομαι τοῦτο μὲν γάρ ὅτιν ὅτῳ μὴ πολεμήσετε λαβεῖν οὐ βουλομένων, οὐχ ἁ τῇ πόλει συμφέρει θεάσθην ὁρᾶτε γὰρ, εἰ δὲ ἃ θεσπίσατε παρεσκόνδησε φιλίππῳ, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα· πολλὰ γάρ ὅτιν ἐφεξῆς· ἔχαφέ τις αὐτῷ πολεμεῖν· ὁ δ', ὁμοίως ὥσπερ νῦν οὐ χρόφονῖ ἀθηναίων ὄντως πόλεμον, καρδιανοῖς ἐδοκίθει, οὐκ ἀνηρπασμένῳ ἂν ἵν ὁ ταῦτα χρήσας, καὶ διὰ τοῦτ' ἅπαντες ἠπῶντο ἄν, αὐτὸν καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι. μὴ τοίνυν ζητεῖτε ὅντινα ἀνθ' ὧν φίλιππῳ ἐξαμύνει, μισήσετε, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνῳ μισθοφόροις διαπαίσεσθε θρασυβαλεῖτε· μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ἡμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι. ἀλλ' ὃν ἐκεῖνῳ πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀμύνεσθε· τοῖς μὲ ἀμυνομένοις ἤδη, χρήματα καὶ τἄλλα ὧν ἂν δέωνται, διδόντες· αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευάζόμενοι στράτευμα, τειήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππαγωγούς, καὶ τἄλλα ὅσα εἰς πόλεμον. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἐστὶν ὡς χρώμεθα τοῖς θεσπίσμασι. καὶ φίλιππον δὲ αὐτὸν οἶμαι, οὐδὲν ἂν ἄλλο μᾶλλον τοὺς θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα ἃ νῦν ποιεῖτε· ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε· ὅτῳ θρασύνεσθε τὰ θεσπίσματα, ζητεῖτε· δυσχεραίνετε, ἀλλήλοις αἰτιᾶσθε. ἀφ' ὅτου δ' ταῦτα γίνεται, ἐγὼ διδάξω, καὶ ὅπως παύσεται, λέξω. οὐδὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν θεσπισμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε, οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς· ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε· εἶτ' ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε· ἔπειτ' πάλιν ἐὰν συμβῇ π, θρασύνεσθε, καὶ θορυβεῖσθε. τὸ δ', οὐχ ὅτως ἔχει· οὐκ ἔνεστι βοηθείαις χρωμένοις, οὐδὲν τῶν δέοντων πώποτε θεῶξαι· ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δυνάμιν καὶ τροφὴν ταύτην πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν

χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι· ὕτω ποιήσαντας, τὴ μὲν τῶν χρημάτων λόγον, οὐδὲ τούτων λαμβάνειν· τὴν δὲ τῶν ἔργων, οὐδὲ τῶν στρατηγῶν· καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τῶν πλεῖν ἄλλοσε, ἢ περιπλεῖν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ καταλείπειν. ἂν δ' ὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτο ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου· καὶ ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ὑμεῖς νῦν πυνθάνεσθε, τί πράττει φίλιππος, καὶ ποῖ πορεύεται· ὕτως ἐκεῖνος φροντίσει, ποῖ ποτὲ ἢ τὴν πόλεως ἀπῆρκε δυνάμεις, καὶ πᾶ φανήσεται. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δι' ἁπάντων πολλῶν, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας ἔσται, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μὴ ταῦτα γρησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν· ἢ δὲ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος· ὡς ἐὰν ἄρηται ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πράττῃ, ἥκει ἐπ' αὐτοῦ ὑμᾶς πολεμῶν ἐκεῖνος ἥξει αἰσχρὸν μὲν νὴ τὴν δίκαια καὶ πάντας τοὺς θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τὴν ἰδίας ῥᾳθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν πρᾶξαι. καὶ ἔγωγε, αὐτὸς πεῖσθαι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. ἃ μὴν ἀλλὰ μὴ εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔσω μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρόεσθε· εἰ δή τινι τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὴ πρᾶττειν ἅπαντες, ὅπως ὅσῳ ἂν πλείονων ἐπάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ θαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ. τί ἀναβολόμεθα, ἢ τί μέλλομεν, ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν· ὅταν νὴ Δί' ἀνάγκη τις ᾖ; ἀλλ' ὦ μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, ἃ μόνον οὐκ πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρῆλυθε· τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι μὴ χρὴ τοῦτο δεῖν. διαφέρει δή τι. ὅπ ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη· καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, οὐδ' ἂν εἴποι τις· δούλῳ δέ, πληγαί, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός· ὧν μηδὲν γένοιτο, ἔστ' εἰπεῖν ἄξιον. τὸ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς βίοις ἀντάρχησαι ἕκαστον, δεινὸν μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· ὑμοῦ μὴν ἔχειν γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μηδ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μηδ' ὅσα βουλεύσασθαι πρέπει, μηδὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσιν ὀπιπλέχειν καταγέλαστον. ὑμεῖς τοίνυν ὅτ' ἀκούειν χρὴν ὧν ὥσπερ νῦν αὐτὰ παρῆν τὰ πράγματα, ὅτε βουλεύεσθαι πρὸ τοῦ δεινοὺς εἰώθατε εἶναι περὶ ἡσυχίας· μὰ ὅταν μὲν ἐκεῖνος ἀδικῇ τὴν ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀντὶ τοῦ ἀδικεῖσθαι ῥᾳθυμεῖτε καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε· ἐπειδὰν δ' ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε καὶ βοᾶσθε. καὶ δ', ἀκηκοέναι μέν, καὶ βεβουλεῦσθαι τότε χαιρὸς οὐθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε· πρᾶξαι δὲ καὶ χεῖρας τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν πρίν' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῆς τοιούτων ἕξεως, μόνοι τῆς πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι,

οἷς

περὶ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι· ὑμεῖς δ', μὴ τὰ πράγματα ὅλως λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔλειπε, διαφέρει δ' ὑμῖν, τοῦτ' ἐρῶ ὅλης τῆς πάντων ἕνεκα ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπίοντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ὑπὸ ταὐτομάτου, οἷς ἂν χρησώμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν ἡγοῖλο τὰ δέοντα· πρῶτον μὲν γάρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει, καὶ ἐναντίως ἔχειλιφεν αὐτῷ, ἔτοι μισθοῖ καὶ πολεμοῦσι φιλίππῳ· ἔπειθ', ὁ πρᾶττων καὶ σύνοιδα πάνθ' ὅσα φίλιππος τῆς βασιλέως ἀπιστοδοκίας, ἕξει ἀναπαυστὸς γέγονε, καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς, οὐκ ἡμῖν κατηγορουμένας ἀκήκοεται, ὃς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιλο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀμφὶ τοῦ πράξαντος αὐτῷ καὶ διοικοῦντος· ὥσ' εἰς πᾶσας τὰς κατηγορίας, καὶ λοιπὸν λόγον εἴ τις παρ' ὑμῶν πρέσβευσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστ' ἂν ἀκούσαι, ὡς τῶν ἀμυντέρους ἀδικουμένους, κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ. καὶ ὅπερ πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερός ἐστ' ὁ φίλιππος, ἂν πρότερος ἡμῖν ἐπέλθῃ· εἰ γὰρ καταλειπόμεθ' οἵτινες πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἥξει πρεύσεται. ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, δίκαιον εἶναι ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμψειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται· καὶ τὴν ἀσυχίαν ὑποθέσθαι, δι' ὧν πολλάκις ἠλαπώθητε. καὶ δὴ βάρβαρος καὶ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρός, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἐγὼ γὰρ ὅταν ἴδω, τὴν μέν, ἐν σώμασις καὶ ἐν ἐκβατάνοις δεδοικότα καὶ κακόνουν ἔτι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συνεπανώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ νῦν ἐπαγγέλεται. εἰ δὲ μὴ ἐνεδέχεθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψηφίσασθε, καὶ τάγ' ἐκείνως αἴτια. ὑπὲρ δὲ τῆς θύρας ἐγγὺς ὕπωσι, ἐν μέσῃ τῇ ἑλλάδι αὐξανομένως λήσει τὴν ἐλλιπόντων, ἄλλο τι λέγοντα θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον ὅστις ἂν ᾖ πότ' ἐγώ, ἐπειδὰν ἐκ τούτου φίλιππον. ἔστι τοίνυν τὸ πρᾶγμα καὶ ἄλλο τῆς πόλιν, ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκως καὶ λόγων ὑπ' ἐσκόντων διαβεβλημένον· ἔστι τοῖς μηδὲν τῆς δικαίων ἐν τῇ πόλει βουλομένοις ποιεῖν, φοβᾶσιν παρέχει· καὶ πάντων ὅσα ἐκλείπει, δέον πράττειν τοῦ γίγνεσθαι, ὅτι τοῦτ' εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένων. ἐκεῖ δ' πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν, ἃ μέλλω δ' ἐρῶ δίκαιον εἶναι καὶ ἔξειν καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπόρων τὰ δίκαια ὅτι τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῆς κεκλημένων τὰς οὐσίας, πρὸς τοὺς καταδεεῖς, εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου τὰς βλασφημίας, ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦσί τινες, οὐχὶ δικαίως, καὶ τῆς φόβον, ὡς οὐ σώσει τοῦτο ἄνδρα μεγάλου πόνου κακοῦ, οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα· οὐδ' ὅ, τι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλῳ ὀπτρέψειε τὴν πόλιν. οὐτωσὶ δὴ σκοπεῖτε· ἐρῶ δὴ ὑπὲρ τῆς ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι πρότερον. ἴσως ποτ' οὐ πάλαι παρ' ἡμῖν, ὅτ' οὐ πρόσοδος τῇ πόλει, τάλαντα ὑπὲρ τεττάρακοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὐδεὶς ὅστις τὴν τειμεραρχεῖν δυναμένων, οὐδὲ τὴν εἰσφέρειν, ὅστις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντα ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν, ὅπως χρήματα οὐ φανεῖται· ἀλλὰ καὶ τειήρεις ἔπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετο, καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. μὴ ταῦτα ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινὰ καὶ τεσσαράκοντα ἀντὶ τῆς ἑκατὸν ταλάντων προσέρχεσθαι, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιωμένου τῆς τὰς οὐσίας ἐχόν-

των, ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων· οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μεθέξοντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσι. πῶς οὖν παύσονται τοῦτο ὀνειδίζοντες ἀλλήλοις, καὶ πεισόμεθα τοῦ μηδὲν τοὺς λέγοντας ποιεῖν, πλὴν εἰ μὴ τῇ παρὰ τὴν τύχης βοηθείᾳ χαριούμεθα τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν· ὃς ὅτ' ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, ὅτ' ἀξιῶ· ὅταν γὰρ ἐν τοῖς ἰδίοις οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τὸν πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον, ὅταν οὕτως ἀγνώμονα, ὅταν ἀποστατοῦντα ὄντα ὅταν ἑνα, ὥστε εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅσ' ἂν αὐτὸς ἃ φάσκοντα ποιήσειν ὅλην ὅλ' αὐτόν· καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἶη νόμοις ἔνοχος· δεῖ γὰρ οἶμαι τοῖς γονεῦσι τὸν ἀμφοτέρων ἔρανον καὶ παρὰ τὴν φύσεως καὶ παρὰ τὸν νόμου δικαίως φέρειν καὶ ἐκόντα ὑποτελεῖν. ὡς τοίνυν ἑνὸς ἑκάστου τίς ἐστι γονεύς, οὕτω συμπάσης τῆς πόλεως κοινὸς δεῖ γονέας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι. καὶ προσήκειν τούτοις οὐχ ὅπως ὧν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφῃρῆσθαί τι· ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν λιῶ τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς προσοφθήσονται. τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χαριούμενοις τῇ γνώμῃ, ὃ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν ἂν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ· τὸ γὰρ τὴν ἀναγκαίων πρᾶσιν ἀποστερεῖν, κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώποις τοῖς πράγμασι· τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, καὶ κατηγοροῦσι, δικαίως τοῦτ' ἀφῃρεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι. δίειμι δ' ὡς τάχος ἅπαξ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῆς εὐπόρων, ἃ καταχήσας εἰπεῖν τἀληθῆ· ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, ὥστε λυπεῖσθαι, ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους καὶ τῆς ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ που συντείβεται τὸ πρᾶγμα, καὶ που δυχεραίνεται, ὅταν τὸ ἀπὸ τῆς κοινῶν ἔθος ὀπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν οὐδέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας, ἑτέραν δή τιν' ὁρῶσι κρύβδην φέρον τοῦ φανεροῦ δορύβου. ταύτ' ἀπιστίαν, ταύτ' ὀργὴν ἔχει· δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν· τοὺς μὲν εὐπόρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας, καὶ πρὸς τούτων μὴ δεδοικότας εἰς ἣν τοὺς κινδύνους, κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας· τοὺς δὲ λοιπούς, τὰ μὲν κοινὰ, κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας τὸ μέρος· τὰ δὲ ἑκάστου, ἴδια τοῦ κεκτημένου. ὅτω καὶ μικρὰ πόλις, μεγάλη γίγνεται, καὶ μεγάλη σώζεται. ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἃ παρ' ἑκατέρων δεῖ, τοῦτ' ἴσως ἐστίν· ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐννόμως, διορθωτέον δεῖ. τὴν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς ταραχῆς, πολλὰ πόρρωθεν ὄζει τὰ αἴτια· ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστὶν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον· καὶ τὸ μὲν πρεσβεῖσθαι τὴν ἑλλήνων, καὶ δυνάμιν σύνεσιν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, πρόθυμον ἐποιήσατε ἀεὶ καὶ μέγιστον ἀνάλωμα ὑπὸ τῆς ταῦτα πολιτευομένων· τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν,

γειν, ϗ μηδὲν τῶν δεόντων ποιεῖν, ἀλλὰ πεπεμένους καθ' ἕν ἕκαστον πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμασὴν εὐδαιμονίαν ϗ πολλὴ ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε. ἀκ ἦ τούτων παρῃθὼν ὁπὶ τὴν τάξιν, ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν, ἕτερος, ὃς ἐυδαίμων ϗ μέγας ϗ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως· πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον ϗ μέγα ϗ λαμπρὸν, ϗ ὅτι ἓ πάντα ἀ χρόνον αἱ μέγιστοι τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς διεφέροντο, λακεδαιμονίων μὲν ὑπηκόων, θηβαίων ἦ ἀχαιῶν διὰ τὸ φανερὸν πόλεμον ἡγουμένων, ἡμῶν ἦ ἀμελουμένων, ἔρημον ἀνείλετο. λοιγαρ οἱ, τὸ μὴ φοβεῖσθαι τοῖς ἄλλοις· τὸ ἦ συμμάχοις πολλοῖς ϗ δυνάμει μεγάλῃ ἔχειν, ἐκείνῳ προσῆκε, ϗ τοσαῦτα πρᾶγματα ϗ τοιαῦτα ἤδη προείληπε τοὺς ἕλληνας ἅπαντας, ὥστε μηδ' ὅ,τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι. ὁπόταν δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν ὡς ἐγὼ κρίνω φοβερῶν, ἐκεῖνος ἐν μείζονι κινδύνῳ τ πάντων εἰσὶν ὑμῶν, ἀ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ὀπιβουλεύειν φίλιππον, ἀλλὰ ϗ τῷ πάντων ἀφρονέστατα αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες, ϗ τ εὐπορίαν τ ϗτ' τ ἀγορᾶν, τούτοις κεκόμψθε, ὡς ἐν ἐκείνῃ δεινῷ τ πόλεως ὔσης, ὅτι σφοδρότατα ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε· ἀγορᾶν μὲν γὰρ ἅπαντες ϗ παντήμυειν, ἐκ τούτων, ἢ φαύλως, ἢ καλῶς κατεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ' ἣν ὑπολήφεν ὃς ἂν τῶν ἑλλήνων ἄρχειν ἀεὶ βούληται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι, ϗ τῆς πάντων ἐλευθερίας προσῆναι, οὐ μὰ δί' ἐν τῷ ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ· ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, ϗ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει, ταῦθ' ὑπὲρ τ πόλεως δεῖ σκοπεῖν. ἃ φαύλως ὑμῖν, ϗ οὐ καλῶς ἅπαντ' ἔχει. γοῦν εἰ δ' ἄν εἰ σκέψαισθε ἐκείνως, πότερα μάλιστα ἐν τάραχῇ τὰ τῶν ἑλλήνων γέγονε πράγματα· ὁπόταν γὰρ χρόνον ἄλλον ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, ὁπ' ἂν εἷς εἴποι· τ μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διῄρητο τὰ τῶν ἑλλήνων, λακεδαιμονίους ϗ ἡμᾶς. τῶν δ' ἄλλων ἑλλήνων, οἱ μὲν, ἡμῖν· οἱ δ', ἐκείνοις ὑπήκουον. βασιλεὺς δ', καθ' αὑτὸν μὲν ἅπασιν ὁμοίως ἄπιστος ὢν. τοὺς δ' κρατουμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄρχειν τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιῆσαι, διεπιστεύετο· ἔπειτ' ἀχ ἥκιστα αὐτὸν ἐμίσουν ὡς σώσοντε, τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. νυνὶ δὲ, πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς ἕλλησιν οἰκείως ἔχει, ϗ πάντων ἥκιστα ἡμῖν, ἂν μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα· ἔπειτα πρόσασίαι πολλαὶ ϗ παντα χόθεν γίγνονται· ϗ τῷ πρώτῳ μὲν ἀπιστοῦσι πάντες, ἀφεστᾶσι δ' ἔνιοι, ϗ φθονοῦσι ϗ ἀπεχθάνονται ἑαυτοῖς οὐχ ὡς ἔδει, ϗ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, ἀγραῖοι, θηβαῖοι, κορίνθιοι, λακεδαιμόνιοι, ἀρκάδες, ἡμεῖς, δεῖ· ὅμως εἰς πάντα μέρη, ϗ τοσαύτας δυνάσειας διῃρημένων τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τἀληθῆ μὴ παῤῥησίας εἰπεῖν, τὰ παρ' ἑκατὸν τούτων ἀρχεῖα ϗ βουλευτήρια, ἐρημότερα ἄν τις ἴδοι τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῖν, εἰκότως· οὔτε γὰρ φιλῶν, οὔτε πιστεύων, οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ὑμῖν διαλέγεται. ἄπορον δὲ τούτων, οὐχ ἕν, ὦ ἄνδρες ἀθη-

ναῖοι· ῥᾴδιον γὰρ ἀνίλῳ ἡμῖν μεταθεῖναι· ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐστὶ παντὸς ἡμῖν πεπραγμένα τοῦ χρόνου· ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, ἓν εἰς ὃ πάντα τὰ συνελεῖν, λέξω, δεηθεὶς ὑμῶν ἂν λέγω τἀληθῆ μὴ παῤῥησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι. ἐκπέπεμπται τὰ συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τοῦ καιρῶν, καὶ μετειλήφατε, ὑμεῖς μὲν τῷ σχολῇ καὶ τῇ ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν κεκτημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν ὑμῖν ἀτιμωρῶς ἔχετε· ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν· ἀλλ' ἐπειδάν ποθ' ὑμᾶς εἰς φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀνασείσεις λέγων, ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ γεφύρᾳ πόλεμον, ἀλλ' εὐθέως ἐξιέναι, τὸ δὲ εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν, καὶ τὸ πρέσβεις δικαίαν μεγάλην ὡς χαλεπὸν, καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βέλονται, καὶ ἄλλους λόγους, ὡς οἶσθ' ἅπαντες λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου, εἰ μὲ εἰρήνην ἄγειν, οὐκ ὑμᾶς πείθειν, οἵ γε πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα. ἂν γὰρ ἐκεῖνο πεισθῇ, τἆλλά γ' ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει. νομίζω δὲ δεῖ χαλεπὰ, οὐκ ὅταν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ βεβουλήμεθα ποιεῖν· καὶ τὸ διαπαθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύσειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀποστῆναι. καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ ἀλγῶ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαπαθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀπάζοντας ἐφ' ὑμῖν ἐστί· τὴν δ' ἐλευθερίαν ἅπαντα ἐφεξῆς ὅτῳοῦν φίλιππος ἀπάζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἀπάζων. τί ποτ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μᾶλλον φανερῶς ἀδικοῦντα, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα, ἐλεῖς πώποτε τούτων εἶπεν ὡς ἀδικεῖ καὶ πόλεμον ποιεῖ· τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτοις πόλεμον ποιεῖν φασὶν· ὅτι τοῦ αἰτίαν τὴν ἐκ τοῦ πολέμου συμβαινόντων ἀχθηδόνων· ἀνάγκη γὰρ ἀνάγκη πολλὰ λυπρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι, τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν οἰομένοις, ἅπαντες ἀναιρεῖσθαι βέλονται· ἡγοῦνται γὰρ, ἐὰν μὲ ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκεῖνον κρατήσειν ὑμῶν, καὶ αὐτοῖς οὐκ ἔσεσθαι μισθαρνεῖν. ἂν δ' ὑπὸ τῶν πρέσβεων δορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς τὸ χρήνειν ἀπαλλάξητε, αὐτοὶ μὲ τούτων κατηγορεῖν ἕτοιμοι ἀμφοτέρωθεν ἔξειν, καὶ παρ' ὑμῶν εὐδοκιμήσειν, καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι. ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ, παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, οὐδὲ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι· αἱ μὲ ἐλπίδες αἱ τούτων, αὗται· καὶ τὸ κατασκεύασμα τοῦτ' αἰτίαν, ὡς ἄρα βέλονταί τινες πόλεμον ποιῆται. ἐγὼ δ' ἓν οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι ὑπὲρ φανεροῦ ἀδικοῦντος ἄδηλος πόλεμον, καὶ ἄλλα πολλὰ φίλιππος ἔχει τῆς τ' πόλεως, καὶ νυνὶ εἰς καρδίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν· εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ πεφοβῆσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξηγέγχοι· ὅταν γὰρ οἱ ἀδικοῦμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι μεσσήκει ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτὸν ἴῃ, τί φήσομεν τότε· ἐκεῖνον μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὃς μὲν ὑπὲρ ὠρείταις, τῆς στρατιᾶς ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· ὑπὲρ δὲ Θετταλοῖς πρότε-

ρον,

ρον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν· ὑμᾶς δ' ὀλωσδίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῇ ἔχων. εἰ γὰρ τότ' τοῦ ἀμύνεσθαι κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσουσιν, ἐκεῖνο βούλομαι ποιεῖν· ἐγὼ δ' ἄλλο τι οὐδὲν ἐνί. καὶ μὴν, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἴσων ὑμῖν, καί τισι τῆς ἄλλων ἀνθρώπων ἐστὶν ὁ κίνδυνος· ἐγὼ δὲ φ' αὐτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλομαι Φίλιππος ἡμῖν, ὅ· φησ' ὅλως ἀνηγεῖν οἶδ' ἐγὼ ἀκριβῶς, ὅτι πολεύειν μὲ ὑμεῖς ὅτε ἐθελήσετε, ὅτ' ἂν ἐθέλῃ ὁπίσασθε· ἀρχὴν γὰρ εἰώθατ' προάγεσθαι ὑπ' αὐτῷ, ἂν χωρὸν λάβῃ, πλείω τῆς ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δουλήσεσθε· διὰ ταῦτα ὑμῖν ἐκ λῷ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. ὡς οὐκ ὑπὲρ τ' ἐχάτων ἐσομένου τὸν ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γνώσκειν, καὶ τοὺς παρεσκότας αὐτοὺς ἐκείνῳ φανερὸς μισεῖν καὶ ἀποτιμᾶσθαι· οὐ γάρ ὅζιν ὅκ ἔστι τῆς ἔξω τ' πόλεως ἐχθρῶν κρεῖττον, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐλῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς· δεῖ δ' ἀνάγκη τούτοις, ὥσπερ πρὸς δούλοις προσπολεμοῦντας, ὑστερίζειν ἐκείνων· ἐπεὶ, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο, καὶ τοὺς μὲ ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη οὖ θεσσαλοὺς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τ' νῦν παροῦσαν δουλείαν· οὐδ' ἂν εἰ πεῖν δυνατὸ οὐδεὶς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους ὀλωσδίους, πρότερον δοὺς πο-πίδαιαν, ἐξηνδραπόδισε, καὶ πολλὰ ἕτερα· ἐμβαίνειν ταχὺ ὑπάγεται, τ' βοιωτίαν αὐτοῖς προδοὺς, καὶ ἀπαγάξας πολέμῳ πολλῷ καὶ χαλεπῷ· ὥστε καὶ πρὸς μηδ' τινα ἔκρισε τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲ, ἤδη πεπόνθασιν ἃ δὴ πάντες ἴσασιν· οἱ δ', ὅ, τι ἂν τοῦ συμβῇ, πείσονται· ὑμεῖς δ', ὧν μὲ ἀπεστέρησθε, σιωπᾶ· φησ' ἐν αὐτῷ τῷ τ' εἰρήνῃ ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε· πόσων ἀπεστέρησθε· οὐκ ἀκούεις; οὐ πύλας; οὐκ ἀκούεις τὰ ὀνόματα τῶν θρᾳκῶν; δορίσκον, σέρριον, τ' κερσοβλέπτην αὐτὸν; οὐ νῦν καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν, οὐ τ' αὐτὸν τρόπον προσφέρεται· ὅτι ἐν μόνῃ τ' πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ τ' ἐχθρῶν λέγειν δέδοται καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν, ἀσφαλὲς ὅτι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφιεμένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῆς ὦτε, ἐκ λῷ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν ὁλωσθῷ τὰ φιλίππου, μὴ συνδιεπεπόνθοτων τῆς πολλῶν ὀλωσδίων τῇ ποπίδαιαν καρτερούσης. οὐκ λῷ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν θεσσαλίᾳ τὰ φιλίππου μὴ συνδιεπεπονθότος τοῦ πλήθους τ' θεσσαλῶν, τῷ τοὺ τυράννους ἐκβαλεῖν φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τ' πυλαίαν ἀποδοῦναι. ἐκ λῷ ἐν θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν ἢ τ' βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺ φωκέας ἀνεῖλεν. δεῖ δ' ἀθλιώτερον, οὐ μόνον ἀμφίπολιν καὶ τ' καρδιανῶν χώραν ἀπεστερημένος φιλίππου, δεῖ δὲ καὶ κατασκάζοντ' ἡμῖν ἐπιτείχισμα τ' εὐβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ βυζαντίου παιόντος, ἀσφαλὲς ὅτι λέγειν ὑπὲρ φιλίππου· καὶ γάρ τοι τούτῳ μὲ ἐκ πολλῶν ἔνιοι, ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δ', τἀναντίον· ἐκ μὲ ἐνδόξων, ἄδοξοι· ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι· πόλεως γὰρ ἐγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμαχίας, πίστιν, εὔνοιαν. ὧν πάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι· ἐκ δ' τοῦ τούτων ὀλιγωρεῖν ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐὰν τοῦτον τ' τρόπον τὰ πρά-

πεζήγματα φέρειν ὄς, ὁ μὲν, εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερός ὅτι πᾶσι τοῖς ἕλλησι καὶ βαρβάροις· ὑμεῖς δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν τῶν ἀγορᾶν εὐπειρίᾳ λαμπροὶ, τῇ δ' ὧν πεφύκατε πόλει, καὶ ἀγέλαστοι. ἃ δ' αὐτὸν ἦν πρόπον περὶ τῶν ὑμῶν, καὶ πολλῶν ἑτέρων τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλομένους ὑμᾶς μὲν ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' ἃ δυνάμενοι παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, ἀδεὴς αὐτοῦ ἀδικεῖσθαι. καίτοι λοιδορίας χωρὶς εἴ τις ἔροιτό σε, εἰπέ μοι, τί δὴ μνώμων ἀκριβῶς ἀεὶ ὁδεύεις καὶ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖς, τὸν μὲν ἰδιωτικὸν βίον, ἀστρονομίᾳ καὶ πολέμου καὶ ἀκίνδυνον ὄντα· τὴν δὲ πολιτευομένων, φιλαίτιον καὶ σφοδρὸν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ κακῶν μεστὸν, ἃ τὸ πονηρὸν καὶ πολέμου, ἀγὰ τὸ ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ· τί ἂν εἴποις· εἰ γὰρ, ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχεις, τοῦτό σοι συγχωρήσωμεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης πάντα ταῦτα πράττεις, θαυμάζω τί δήποτε, σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα πιστέον εἶναι νομίζῃς καὶ πονητέον καὶ κινδυνευτέον· τῇ πόλει δὲ περὶ τούτων ταῦτα διὰ ῥᾳθυμίαν συμβουλεύῃς· ἢ γὰρ ἐκείνου γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινὰ φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. καὶ μὴν ἀλλ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὐτῆς πράττειν, σοὶ δὲ ἐπικίνδυνον, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων πλεῖον πρᾶξαι. ἀγὰ τοὐναντίον· σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ πραγματεύῃ, πολὺ ἐκάστοις ὄντας κινδύνοις, τῇ πόλει δὲ οὐκ ἀσυχίας. ἀγὰ νὴ δία, παππώα καὶ πατρῴα δόξα σοι ὑπάρχει, ὧν αἰσχρὸν ὅτιν ἐν σοὶ καταλῦσαι. τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων; ἀλλ' ὅδε τῶθ' ἕτως ἔχει· σοὶ μὲν γὰρ ὧν κλέπτης ὁ πατὴρ, εἰ πρὸς ὧν ὅμοιός σοι. τῇ πόλει δὲ ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασιν οἱ ἕλληνες, δίκης οὐκ ἐν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν σεσωσμένοι· ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται· πῶς γὰρ ὅτιν ἴσον, τούτων μέν τινας ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις πεφεύγοντας, ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν· τὴν πόλιν δ' ἢ πρόσθεν τῶν ἄλλων ἑλλήνων τέως καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι καθεστάναι· πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι· καὶ γὰρ ὑπὲρ λόγων ἐνδεία μοι δοκεῖ τὰ πράγματα, ἔστιν ὅτε, καὶ ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν· ἀλλ' ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμολογούμενον ὡς ὀρθῶς λέγεσθαι νομίσητε, τὴν λυμαίνεσθαι καὶ διαστρέφειν ταῦτα ζηλοῦντα, ἐξ ἴσου καὶ πάντες ἀκροώμενοι, καὶ ἀγανοοῦντες αὐτὸς ἴστε γὰρ εὖ δὸς ἴστε ἀκριβῶς, τίς μισθὸν λέγει, καὶ τίς ὑπὲρ φιλίππου πολιτεύεται, καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῆς βυτίσεως· ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε, ταῦτ' ὄζει τἀληθῆ μετὰ πάσης παῤῥησίας ἁπλῶς εὐνοϊκὰ τὰ βέλτιστα εἰρημένα, καὶ κολακείας καὶ γλάσχης καὶ ἀπάτης λόγος μεστὸς, ἀγύρτου μὲν τοῦ λέγοντος πιθόμενον, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειρίσαντα· ἢ οὖν παυστέον τούτων ἤδη ἐσθ', ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον τὰ πάντα φαύλως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

ΥΠΟ-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΡΗΝΗΣ ΛΟΓΟΥ.

Μηνυομένων τῶν πολέμου τῶν πρὸς Ἀμφίπολιν, εἰρήνης ἐπεθύμησε ὁ, τε Φίλιππος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι· ὁ δὲ Φίλιππος, ἐκ Θερμοπυλῶν ἃ ὑπῆρχε τοῖς Θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσας. ὑπῆρχε δὲ, τοῖς μὲν Θηβαίοις, ὀρχομενὸν παραδώσειν καὶ Περαίβιαν, πόλεις Βοιωτίας· ἀμφοτέροις δὲ, τὸν Φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. τοῦτο δὲ λίαν ἀδύνατον ἦν αὐτῷ, πολεμίων ὄντων Ἀθηναίων· καὶ μὴν φοβηθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Φωκίδα, μὴ Ἀθηναίων πρὶν πλευσάντων ἐπὶ ναυσὶν εἰς τὰς καλουμένας πύλας, ἢν δὴ νῦν Θερμοπύλας, ἀποκλείσῃ τὴν εἴσοδον. καὶ τοίνυν εἰρήνης ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, μισθοῦ κωλύσαντος, παρελθὼν εἴσω πυλῶν, τὸ Φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε, καὶ τὴν Φωκέων ἐν τοῖς ἀφικτύοσι χώραν, καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους παρὰ τὴν ἄλλων ἑλλήνων εἵλησε. πέπομφε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ δημοσθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, ἃ τῷ πράγματι ξυνιστάμενος ἀεὶ ὀρθῶς ἔχοντι, ἀδίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν ἑλληνικοῦ ξυνεδρίου Φωκέα, ἀλλὰ διδόναι φύσιν, μὴ καθαιρεθῆναι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς ἕλληνας ἔχειν. προσεκρεκίνατο δὲ λίαν πᾶς ἀθηναίοις ἄλλος ἐπ' ἄλλαις πρόφασις, τούτοις δὲ κοινὴ πολεμοῦσι· αὐτούς· δώσομεν, φησὶ, κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν ἀμφικτυόνων ἐναντία δόξομεν, ὥστε κάλλιστον εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα φιλίππου παρελθόντος εἴσω πυλῶν, καὶ ἐμπεσεῖν δυναμένου τῇ ἀττικῇ, ἢ πρὸς μικρὸν τηλικοῦτον κίνδυνον ἄρασθαι. ἔδοξε δὲ ὁ λόγος, παρασκευάσθαι μὲν, ὡς μὴν εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ· κατηγορῶν δὲ ὁ ῥήτωρ αἰσχίνης, καὶ τοῦτο μὲν τῶν ἄλλων αὐτῷ διαβάλλει, ὅτι συνιδόντος, φιλίππου ἀμφικτύονα εἶναι ψηφισάσθαι, μισθοῦ ἄλλου πολλοῦ τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μισθὸν φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναισχυντότατου. ἐκ δὲ οὖν αὐτὸς πρὸς τούτων συμβουλευκὼς, ἢ αἰρέσθαι ἐκ' αὐτοῖς διδόναι. ἀμὰ δηλονότι τὸ ὑποποιεῖσθαι, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν, καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς, τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι. ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τὰ ὑπόνοιαν ἰσχυρὸς φάσκει, συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΛΟΓΟΣ.

Ρῶμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχήν, οὐ μόνον τῷ πολλὰ πρέπειν, καὶ μηδὲν εὖ πράττειν περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο, μηδὲ καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν δεῖν, τοῖς δὲ ἑτέρως δοκεῖν. δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τὸ βουλεύεσθαι, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι· ὑμεῖς δὲ, μετὰ τὰ πράγματα· ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει πα-

ἐξ πάντα τ χρόνον, ὃν οἶδ' ἐγὼ, τ μὴ οἷς ἂν ἁμάρτητε ὑπομωλία, εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν· τὰ δ' πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἀκριβεύειν ὑμᾶς. ἐμοὶ δὲ καὶ περὶ τούτων οὕτως ἐχόντων, οἶμαι καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέσεσθαι, ἂν ἐθελήσητε τ σπουδεῖν καὶ φιλονεικεῖν ὑπὲρ ἁπάντων, ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλομένοις, καὶ τηλικούτων πραγμάτων, προσήκει ἔξειν καὶ λέξειν, καὶ συμβουλεύειν, ἃ δ' ὢν καὶ τὰ παρόντα ἔσται βέλτιω, καὶ τὰ πεσεισμένα σωθήσεσθ'. ἀκριβῶς μὲν οὖν οἶδα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις, καὶ περὶ αὐτῶν παρ' ὑμῶν ἀεὶ τ πάνυ λιπομελούντων τοῖς τολμῶσιν ὀρθῶς, ὅτως ἥδομαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς, ὥστε ἀναίσχυντος ἔοικ' ὁρᾶν, ὅμως ὑπομενῶ. νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νυνὶ ἐρῶ χρῆναι μικρὸν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας· ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἡγοῦμαι ἔτι καὶ νῦν ὑμᾶς τ ἐν εὐβουλίᾳ παραπομένων πραγμάτων βοηθεῖν πολλαχῷ, καὶ πόλεμον ἄδοξον καὶ δαπανηρὸν ἀφαιρεῖ, πρῶτος καὶ μόνος παρῃνῶν, ἀνελεῖσθαι· καὶ μόνον οὐ διεμαρτύρομαι ὑπὲρ τ ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἀμαρτάνειν πρασάντων· καὶ χρόνου μεγάλου διῃρημένου, μὴ τ πρόσοφλεῖν αἰσχύνομαι καὶ παθεῖν οἷα τ ὄντων ἀνθρώπων ἕκαστοι πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τῶν οἷς ἐβοήθησε, πάντες ὑμεῖς ἴστε, πλὴ τ τ' αὐτὰ πρασάντων κακίαν, καὶ τ τὰ βέλτιστα εἰρηκότα ἐμέ. πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καθίσαν νεοπολέμου τ ὑπακριτοῦ, τῷ μὴ τ τέχνης προσήκοντα ἀλλοτρίαν, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τ πόλιν, καὶ τὰ παρ' ὑμῖν διοικοῦντα φιλίππως, καὶ πρυτανεύοντα, παρῃνῶν εἶπον εἰς ὑμᾶς, ἀδεμιᾶς ἕνεκα ὅτ' ἔχθρας ὅτ' ἰδιοφανείας ἰδίας, ὡς ἐμὴ τ μὴ ταὐτὰ σφίσιν γέγονε δῆλον. καὶ ἐκεῖ' ἐν τούτοις αἰτιάσεται τοὺς ὑπὲρ νεοπολέμου λέγοντας· ἀλλ' εἰς δίκην, δημ' αὐτοῦ ὑμᾶς· εἰ δὲ ἐν διονύσου βαλανοδύτας ἐθεάσασθε, δημὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἴσως ὁ λόγος, ἐκ ἂν ὅτως ὅτ' ἐκείνου προῆκε χάριν, ὅτ' ἐμοῦ προῆκε ἀπέχθειαν ἥκετ'. καίτοι τοῦτό γε ὑμᾶς οἶμαι νυνὶ ἅπαντας ἡδέως, ὅπ τ τότ' ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιήσαλο, ὑπὲρ τοῦ τὰ ἐκεῖ χρήματα ὀφλόμενα ὡς ἔφη κομίσας δεδεῆ λῃτουργεῖν· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείσῳ χρησάμενος, ὡς δηνὸν εἴ τις ἐξαλεῖ πῖς ἐκεῖθεν ἐν θαλάττῃ τὰς εὐπορίας ἄρισιν, ἐπειδὴ διὰ τ εἰρωνείαν ἀδείας ἔτυχεν, ἐν θαλάττῃ ἐκέκλητο ὑσίαν φανερὰν, ἑαυτῷ ἐξαργυρίσας, πρὸς ἐκεῖνον ἀπάγων ᾤχετο. δύο μὲν δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγὼ, μάρτυρες τοῖς τότ' γεγενημένοις λόγοις, ὀρθῶς καὶ δικαίως οἷά περ ἐν ὑπόθεσιν ὑπ' ἐμοῦ. πειπὸν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μόνον ἓν τ' εἰπὼν ἔπ, καὶ δὴ καὶ περὶ ὧν παρελήλυθα ἐρῶ. πνίκα τοῦ ὄρκους τοῦ περὶ τ εἰρήνης ἀπηλθόμεν οἱ πρέσβεις, τότ' ἐπανὰς πνῶν καὶ πλαταιὰς ὑπειλημμένων οἰκιεῖσθαι· καὶ τοῦ μὲ φωκέας τ φίλιππον ἀνηλῶσθ' κύριος σώσειν, τ δ' θηβαίων πόλιν διοικιεῖν, καὶ τ ἀρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τ εὐβοιαν, ἀνθ' ἁμφιπόλεως ἀποδώσειν, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φενακισμοὺς, οἷς ὑπαχθέντες ὑμεῖς, ὅτ' συμφερόντως, ὅτ' ἴσως ὅτε καλῶς περὶ δὲ φωκέας, ἃ δὴν τότων ὅτ' ἐξαπατήσας ὅτ' σπίσας ἐγὼ

φανήσομαι

μαι. ἀγαθὸν προφάσιν ὑμῖν ὡς ἔυοίδ' ὅπ μνημονεύεις, ὅτι τἀδικα ἄτε οἶδα ἄτε προσδοκῶ, νομίζω δ' ἅπαντα λέγονται λυπρᾶν. ἅπαντα τοίνυν πάντα ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, ἀδικεῖς μίαν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σχεδὸν δεινότατα, ἄτε ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, ἀδικεῖ δὲ προσποιήσομαι δι' ἃ δεῖν ἄλλο γινώσκειν, καὶ προαιθάνεσθαι, πλὴν δι' ἃ ἂν ὑμῖν εἴπω, δύο· ἓν μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις ἅπασης δεινότητος καὶ ζοφίας, ὀρθῶ κεφαλῇ· ἕτερον δέ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογίζομαι, καὶ ἀδεῖν λῆμμα ἀδεὶς ἂν ἔχοι, πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι καὶ λέγω, δεῖσθαι προσεκτικώτερον. ὀρθὸν οὖν ὅ, τι ἂν ποτε ἀπ' αὐτῆς ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον φαίνεταί μοι. ὅταν δ' ὑπὸ πάθους ὡσπερ εἰς πρυτάνεων ἀγῶνα προσενέγκῃς, οἴχεται φέρον, καὶ καθείλκυσε λογισμὸν ἐφ' αὑτό, καὶ ἀκέτ' ἂν ὀρθῶς ἀδ' ὑμῶν ὁ τοῦτο ποιήσας πρὸς ἀδικοῦς ἂν λογίσαιτο. ἓν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν, ὅπως εἴτε σώζεσθαι, εἴτε συμμάχοις, εἴτ' ἄλλό τι βούλεταί τις καταστάζειν τῇ πόλει, τῆς ὑπαρχούσης εἰρήνης μὴ λύων τι ποιήσῃ, ἀλλ' ὡς θαυμασίαν, ἀδ' ὡς ἀξίαν τῆς ὑμῶν· ἀλλ' ὁποία πότ' ἐστὶν αὕτη, μὴ χρὴ ζητεῖν μᾶλλον εἰ χρὴ τοῖς πράγμασι χαίρειν, ἢ γεγενημένην· νῦν δὲ ὑμᾶς λυθῆναι πολλὰ γὰρ πρόκειμεθα, ὧν ὑπαρχόντων, τότ' ἂν ἦ νῦν ἀσφαλέστερον καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεύτερον δέ, ὅπως μὴ προαξόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς συνηλυθότας τούτοις καὶ φάσκοντας ἀμφικτίονας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ὑμᾶς· ἐγὼ γὰρ, εἰ γένοιτ' ἡμῖν πρὸς φίλιππον πάλιν πόλεμος δι' ἀμφίπολιν, ἢ τι πιεῖν ἔγκλημα ἴδιον, ἃ μὴ μετέχουσι δεῖ παλοὶ, μηδὲ ἀργεῖοι, μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἶμαι τούτων ἅδε πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα· καί μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἂν ἀκούσῃ· Θηβαίοις, οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιντο φιλίππῳ, ἀλλ' ἅπασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φήσειέ τις αὐτοὺς ἀνακεκηρυχέναι, ὅτι εἰ γένοιτο πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὖ πῶς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ' ἕξουσιν αὐτοῖς, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἑφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. ἔκοιμ' ἂν εἰπεῖν ἐγὼ καὶ τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας ὄσης τοῦ πολέμου· οὐδὲ γὰρ εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσαιμεν ἐγὼ δι' ὠρωπόν, ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον, οὐδεὶς ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῖμαι· καὶ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐκείνοις τοὺς Βοιωτοὺς ἂν οἶμαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, καὶ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις· καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὧν καὶ φρονήσειεν ἄν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν. οὐκ ἄρχει τὸ ἴσης ἕκαστος ἔστιν εὔνους, οὐδ' ἡμῖν, ἅτε Θηβαίοις, ὥστε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων· ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι ἅπαντες ἂν βούλοιντο ἕνεκα ἑαυτῶν· κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δικαίους ὑπάρχειν ἀπῶν, οὐδετέρους. τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερὸν, καὶ τί φυλάξασθαι φημὶ δεῖν ὑμᾶς· ὅπως μὴ κοινὴν πρόφασιν, καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὁ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαντας λάβῃ· εἰ γὰρ ἀργεῖοι μέν, καὶ μεσσήνιοι, καὶ μεγαλοπολῖται, καί τινες τῶν λοιπῶν πελοποννησίων, ὅτοι γε δὴ τὰ αὐτὰ τού-

πους φεύγουσι, διὰ τ' πρὸς λακεδαιμονίους ἡμῖν ὀπτικὴν ἐχθρῶς ἔχουσι, κ) τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαί τι τ' ἐκείνοις πεπρεσβευμένων· θηβαῖοι γ', ἔχουσι μ' ὡς λέγουσιν ἀπεχθῶς, ἔτι γ' ἐχθρότερως ἔχουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων φεύγοντας σώζομεν, κ) πάντα τρόπον τ' δυσμένειαν ἐνδείκνυμθα αὐτοῖς· θετταλοὶ γ', ὅτι τοὺς φωκέων φυγάδας σώζομεν· φίλιππος γ', ὅτι κωλύομεν αὐλὸν κοινωνεῖν τ' ἀμφικτυονίας, φοβοῦμαι μὴ πάντες, πρὸς τ' ἰδίαν ἕκαστος ὀργιζόμενος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τ' πόλεμον, τὰ τ' ἀμφικτυόνων δόγματα πρεσβεύσαντες, εἶτ' ὀπάσασθῶσιν ἕκαστοι πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς, ἡμῖν πολεμῆσαι, ὥσπερ κ) περὶ φωκέας. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι νυνὶ θηβαῖοι, κ) φίλιππος, κ) θετταλοί, ἀκριβὲς τὰ αὐτὰ μάλιστα ἕκαστοι ἐπισταμένοι, τὰ αὐτὰ πάντες ἔπραξαν, οὗ θηβαῖοι, τ' μὲ φίλιππον παρελθεῖν, κ) λαβεῖν τὰς παρόδους, ἐκ ἠδυνάντο κωλύσαι, ἐδέ γε τ' αὐλοῖς πεπονημένων, ὕστερον ἐλθόντα τ' δόξαν ἔσχεν· νυνὶ γὰρ θηβαίοις, πρὸς μὲ τὸ τ' χώραν κεκομίσθαι, κάλλιστα πέπρακται· πρὸς δὲ τιμὴν κ) δόξαν, αἴσχιστα· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε φίλιππος, ἐδὲν ἂν αὐλοῖς ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' ἐκ ἐβέλοντο· ἀγαθὰ γὰρ τ' ὀρχομένων κ) τ' κορώνειαν λαβεῖν ὑπῆρχεν, μὴ δυνάσθαι δέ, ταῦτα πάντ' ἐκώλυεν. φίλιππον τίνων ἱερῶν μὲ δήπου πολεμῶσι λέγειν, ὡς ἐκ ἐβέλετο θηβαίοις ὀρχομένων κ) κορώνειαν πρᾶγμα εἶναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη. ἐγὼ δ' τούτοις μὲ ἐρρᾴθυμος λέγω· ἐκεῖνο δ' οἶδα, ὅτι ἐ μᾶλλόν γε ταῦτ' ἔμελλεν αὐτῷ, ἢ τὸ τὰς παρόδους λαβεῖν ἐβέλετο, κ) τ' δόξαν τοῦ πολέμου, τοῦ δοκεῖν δι' αὑτὸν κρίσιν εἰληφέναι, κ) τὰ πύθια θεῖναι δι' ἑαυτοῦ. κ) ταῦτ' ἰὼν ὢν μάλιστα ἐσλίχετο· θετταλοὶ δέ γε ἐδέτερα ἐβέλοντο τούτων, ὅτι θηβαίους, ὅτ' τ' φίλιππον μέγαν ἡγεῖτο· πάντα γὰρ ταῦτα ἐφ' ἑαυτοῦ ἡγεῖτο εἶναι. τ' πυλαίας δ' ἐπεθύμουν, κ) τ' ἐν δελφοῖς πλεονεκτημάτων, δυοῖν κύριοι γενέσθαι· τῷ μὲν ἡγέσθαι Συλλήκτου, τὰ δὲ συγκατέπραξαν. τ' πίνυν ἰδίων ἕνεκα ἕκαστον εὑρήσετ' εἰς τὰ πολλὰ πρᾶγμα πραττόμενον, ὧν ἐδὲν ἐβέλετο πρᾶξαι. τοῦτο μὲ πίνυν ὅτι τοιοῦτόν ὄστι, φυλακτέον ἡμῖν. τὰ κελεύομεν ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; κ) σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε κ) δέω. ἀλλ' ὡς ὅτε πρέσβεις ἐδὲν ἀναξιον ἡμῶν ἐνθυμηθῶ, ὅτ' ἔσται πόλεμος, νοῶ τ' δόξομεν πᾶσιν ἔχειν, καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖξαι. πρὸς δὲ τοῦ θράσους ὅπως ὀκνοῦντες ἀποστήσεσθαι δεῖν, κ) μὴ προορῶντες τ' πόλεμον, ἐκεῖνα βέλομαι λοιπόν. ἡμεῖς θηβαίοις ἐῶμεν ἔχειν ὡρωπόν. κ) εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ, διὰ τί ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίημεν ἄν. κ) φιλίππου νυνὶ κτ' τὰς σωθήκας, ἀμφιπόλεως θρᾴκης χωρήσαντος, κ) καρδιανῶν ἐῶμεν ἔξω χέρρονησον τὴν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τ' κᾶρας τὰς νήσους καταλαμβάνειν, χίον, καὶ κῶ, κ) ῥόδον, καὶ Συζαντίοις κατάγειν τὰ πλοῖα δηλονότι, τ' ἀπὸ τ' εἰρήνης ἡσυχίαν, πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ θορυβεῖν, καὶ τὸ φιλονεικεῖν θεοῖς τοῖς τῶν. οὐκοῦν εὔηθες κ) κομιδῇ χέτλιον, θεοὺς ἑκάστους καθ' ἕνα ἅπασι ἤδη θεοστυγουμένους θεοῖς τ' οἰκείων κ) ἀγαλμάτων, θεοὺς ἅπαντας θεοῖς τ' ἐν δελφοῖς συλᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

ΛΙΒΑ-

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ.

Ο λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπείθους εἴρηται, καὶ ὧν ἐκεῖνος παρὰ Ἀθηναίοις κατηγόρητο· ἦν μὲν γὰρ Χερρόνησος ἡ πρὸς θράκην, τῶν Ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον. εἰς ἣν ταύτην ἀπέστειλαν κληροῦχους Φιλίππου κεκρουκότος, πληρώσας ἑαυτῶν. ἔδοξε δὲ καὶ τοῖς παλαιοῖς τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν, καὶ ἀκτήμονες οἶκοι, τούτους πέμψειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν· καὶ Ἱππόμαχον πεμπόμενοι, ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν τούτου τοῦτο γέγονε· καὶ πέμπουσιν ἐποίκους εἰς τὸ Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθη. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι χερρονησῖται τὸν ἐπελθόντα ἰδίᾳ ἐδέξαντο, καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς· καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν, καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν Διοπείθης ἐπολέμει καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φιλίππου καταφεύγουσι· καὶ ὃς, ἐπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ διάζεσθαι καρδιανούς, ὡς αὐτῷ προσήκοντας. ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτόν, εἴ τι φασιν ἠδικῆσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοηθεῖ τοῖς καρδιανοῖς ἐπιμελῶς. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείθης, τῷ Φιλίππου πρὸς τὸ μεσογείῳ τῶν ἄνω θρᾳκῶν πολεμοῦντος πρὸς τὸν ὀδρυσῶν βασιλέα, τῷ παράλιον θρᾴκην οὐκέτι οὖσαν τῆς μακεδόνος, κατέδραμε καὶ ἐπόρθησε· καὶ ἔφθη πρὶν Φίλιππον ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὸ χερρόνησον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ὑμύμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος ἀθυμηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι, πέπομφεν ἐπισολὰς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ λέγων αὐτὸν παρασβεννύναι τὸν εἰρήνην ἄντικρυς. καὶ οἱ Φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων, καταῤῥέχουσι τοῦ Διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν· πρὸς ὃν ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος, δίκην ὑπὲρ Διοπείθους ἔγραψε· ἔστε γὰρ ἄδικα φησὶν αὐτὸν πεποιηκέναι· Φίλιππος γὰρ πολὺ πρότερον παρασάντος τὸν εἰρήνην, καὶ ἀδικοῦντος τὸν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπράττεσθαι· οὔτε συμφέρειν λύειν τοῖς Ἀθηναίοις κολάσαντα τὸν στρατηγὸν, καὶ διαλῦσαι τὸν ὑπὲρ ἐκείνου δικάσαντι, ἅπερ νῦν ἀποκρύπτει χερρονήσου Φίλιππος. τὸ δὲ ὅλον, ὅτι πόλεμον παρακαλεῖ· καὶ τὸν Φιλίππου ποιεῖται πολλοῦ κατηγορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιβουλεύοντος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ.

ΔΕΙ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν, μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μήτε πρὸς χάριν· ἀλλ' ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτ' ἀποφαίνεσθαι, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῖν βουλευομένων· ἐπιδὴ δ' ἔνιοι, τὰ μὲν φιλονεικίᾳ, τὰ δ' ἤτινι δήποτ' αἰτίᾳ πρεσβύτερον λέξειν, ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα ταῦτ' ἀφέντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετ' συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ περὶ τῶν ἐν χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατιᾶς, ἣν ἐγὼ δίκαιον μὲν ἅπαντι φίλιππον

λιπος ἐν θράκῃ ποιεῖ· τ̃ ὃ λόγων οἱ πλεῖστοι, θεὶ ὧν διοπείθης θεράπει κ̀ μέλλει ποιεῖν, εἰρήνη. ἐγὼ δ', ὅσα μέν τις αἰτιᾶται πάντα τούτων, ὡς κατ' τοῦτ' νόμοις ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν ὅταν βούλῃ σκοπεῖν καὶ βουλεύειν, κἂν ἥδιον δοκῇ, κἂν μικρὸν ὀπίσω, θεὶ αὐτῶν σκοπεῖν εἰσχωρεῖν ἡγοῦμαι. κ̀ δὲ πάνυ δεῖ περὶ τούτων, ἔτ' ἐμὲ, ἔτ' ἄλλον δέντα διϊσχυρίζεσθαι· ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει φίλιππος, κ̀ δυνάμει πολλῇ θεὶ ἑλλήσποντον ὤν, πρᾶγ' περιλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερίσωμεν, οὐκ ἔστ' ἔξομεν σῶσαι· περὶ τούτων δ' οἶμαι τ̃ ταχίστην συμφέρειν κ̀ βεβουλεῦσθαι κ̀ παρεσκευάσθαι, κ̀ μὴ τοῖς περὶ τ̃ ἄλλων θορύβοις κ̀ τ̃ καταγνοίαις ἀπὸ τούτων ἀποδρᾶναι. πολλὰ δ' θαυμάζων τ̃ εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν, οὐδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τεθαύμακα, ὃ καὶ θορύβου πολὺς ἦκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἄρα δεῖ τ̃ συμβουλεύοντα, ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν τ̃ εἰρήνην συμβουλεύειν. ἐστὶ δ', εἰ μὴ ἡσυχίαν φιλίππῳ ἄγει, κ̀ μήτ' τ̃ ἡμετέραν ἔχει θεὰ τ̃ εἰρήνην μηδὲν, μήτε συσκευάζεσθαι πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ὑμᾶς, οὐδὲν δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀκλεόν. κ̀ τάχα ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα ὑπάρχοντα ὁρῶ, εἰ δ', ἃ μὲν ἡμεῖς ὠμόσαμεν, κ̀ ἐφ' οἷς τ̃ εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν, κ̀ γεγραμμένα κεῖθ'· φαίνεται δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ φίλιππος, πρὶν διοπείθην ἐκπλεῦσαι κ̀ τοὺ κληρώχους, ὡς νῦν αἱ πῶν θ' πεποιηκέναι τ̃ πόλεμον, πολλὰ μὲ τ̃ ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφὼς, ὑφ' ὧν ψηφίσμαθ' ὑμέτερα ἐκαλοῦντα κύρια ταυτί· πάντα δ' τ̃ ἄλλον χρόνον σὺνεχῶς τὰ φίλ' ἄλλων ἑλλήνων κ̀ βαρβάρων λαμβάνων, κ̀ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος, τί τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ· ὃ γὰρ αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἁπλῶς λείπει τὸ δικαιότατον κ̀ ἀναγκαιότατον τ̃ σῴζων, ὃ ὑπερβαίνουσιν ἑκόντες θεοί. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο. ἀμύνεσθαι τ̃ πρότερον πολεμοῦντ' ἡμῶν. πλὴν εἰ μὴ τοῦτο λόγοισι νῦν δίκαι, ἕως ἂν ἀπέχῃ τ̃ ἀδίκου, κ̀ τ̃ πρέποντος φίλιππος, ὅτ' ἀδικεῖ τ̃ πόλιν, ὅτ' ποιεῖ τ̃ πόλεμον. εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια πάντα, κ̀ τ̃ εἰρήνην ταὐτὸν ἐστὶν ἀμφότερον, ὅτι μὴ δίκαιον ὅθ' ὅσια, ὅτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν, ὅθ' ὑμῖν ἀσφαλῶς, δῆλόν ἐστιν ἅπασιν. ὑμῖν δ' ἐναντία συμβαίνει τ̃ καταγνοίαις ἃς διαπείθουσι καταγιγνώσκει, κ̀ αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτοῦ· τί γὰρ δίκαιόν ἐστι, τῷ μὲ φιλίππῳ πάντα τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τ̃ ἀδίκου ἀπέχῃ· τῷ διαπειθεῖ δ' οὐδὲ βοηθεῖν ποῖς θρᾴξιν ἐξέσται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; οὐδὲ νὴ δία, ταῦτα μὲ ἐξηλέγχομεν, δεινὰ δ' ποιοῦσιν οἱ ξένοι θεικόποντες τὰ ἐν ἑλλησπόντῳ, κ̀ διοπείθης ἀδικεῖ καταγνόντα τὰ πλοῖα, κ̀ δεῖ μὴ ἐμβλέπειν αὐτῷ ἔξω, μηκέθω ταῦτα, οὐδὲν ἀνθιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ὅτι πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν, ὥσπερ τ̃ ὑπαρχούσῃ τῇ πόλει δυνάμιν καταλῦσαι ζητοῦσι, τ̃ ἐφεστηκότα κ̀ ποιοῦντα χρήματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, ὅπως τ̃ φιλίππου δυνάμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πειθῆτε. εἰ δ' μὴ, σκοπεῖτ' ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τ̃ πόλιν εἰς τ̃ αὐτὸν τρόπον δι' ἃ τὰ πραγθέντα πρόσθεν ἀπώλεσεν· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι οὐδενὶ τ̃ ἁπάντων πλέον χρεώ-

κεφάπκε τ πόλεως φίλιππ@, ἢ τῷ πρότερος τοὺς πῖς τεφάλμασι γίγνεδ᾽ ὃ μ᾽ γδ ἔχων δωάμιν σὺ νεσηκῇ αν ἀεὶ τεερὶ αὐτὸν, καὶ τεερειδὼς ἀβέλεται τεᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ᾽ ὃς ἂν ἀυτῷ δόξῃ, πάρεσιν· ἡμεῖς δ᾽ ἐτειδὰν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τλιικαῦτα δορυβέμβα κὴ βδαδιαζόμβα. εἶτ᾽ οἶμαι συμβαίνῃ, τῷ μ᾽, ἐφ᾽ ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ᾽ ἔχειν χ᾽ τολλὼ ἡσυχίαν· ἡμῖν δ᾽ ὑτερίζειν, κὴ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτιν ἀνηλωκέναι· κὴ τ μ᾽ ἔχθεαν κὴ τὸ βέλεδ᾽ κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι· ὑτερίζοντας ἢ τ ςρ᾽γων, αἰχμὴν τεροφλισκάνειν. μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι κὴ νυῦ τἄλλα μέν ὅτι λόγοι ταῦτα κὴ τεοφάσεις. τεάπε δ᾽ ἢ τοῦτο κὴ καλασκάζε δ᾽, ὅπως, ὑμᾶς μ᾽ οἴκοι μὴ ὄνλων, ἔξω ἢ μηδεμιᾶς ὅσης τῇ πόλει δωάμεως, μ᾽ τλείσης ἡσυχίας τάνθ᾽ ὅσα βέλε δ᾽ φίλιππ@ διοικήσε δ᾽. θεωρεῖτ᾽ γδ τὸ παρὸν τεᾶγμα, ὃ γίγνε δ᾽. νυνὶ δωάμιν μεγάλην ἐπεῖν@ ἔχων, ἐν θρᾴκῃ διατείβει, κὴ μεθαπίμπε δ᾽ τολλὼ ὡς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ μακεδονίας, κὴ θετ᾽θαλίας. ἐὰν οὖν τειμείνας τοὺ ἐτησίας ὀπὶ βυζάντιον ἐλθὼν τολιορκῇ, τεᾶγμα τον μ᾽ οἴεδε τοὺ βυζαντίους μενεῖν ὀπὶ τ αὐτῆς ἀνοίας ὥαπερ νῦν, κὴ ὅτε βδαδικαλέσειν ὑμᾶς, ὅτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μ᾽ ὐκ οἶμαι· ἀγλὰ κὴ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιςεῖσιν ἢ ἡμῖν, κὴ τέτοις εἰσφρήσειν μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ βδαδώσειν τ πόλιν, ἄν τῳ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς. ἀκούω, ἡμᾶς μ᾽ μὴ δωαμένων ἐνθέν δ᾽ ἀναπεδσαι, ἐκεῖ ἢ μηδεμιᾶς ὑταρχέσης ἑτοίμου βοηθείας, ὑδὲν αὐτοὺ ἀπολωλέναι κωλύσει. νὴ δία· καλοδαιμονεῖτι γδ ἄνθρωποι, κὴ ὑτερβάλλοισιν ἀνοίᾳς πάνυ γε. ἀγλ᾽ ὅμως αὐτοὺ δεῖσως εἶ δ᾽· συμφέρῃ γδ τῇ πόλει. κὴ μὰν ὐδὲ ἐκεῖνό γε δῆλόν ὅτιν ἡμῖν, ὡς ὀπὶ χερρόνησον ὐκ ἥξει· ἀγλ᾽ εἶδε ἐκ τ ὀπισολῆς δεῖ σκοπεῖν, ἧς ἔπεμψε τεὸς ὑμᾶς, ἀμύνεῖδαί φησι τοὺ ἐν χερρονήσῳ. ἂν μ᾽ τοίνυν ἢ τὸ σὺνεσηκὸς τοῦτο τράτευμα, κὴ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δωήσε δ᾽, κὴ τ ἐκείνου τι καλῶς τοιῆσαι. εἰ δ᾽ ἅπαξ διαφθαρήσεται κὴ διαλυθήσε δ᾽, τί τοιήσομεν, ἂν ὀπὶ χερρόνησον ἴῃ. χρινεῖμεν διοπείθην νὴ δία; κὴ τί τὰ τεράγματα ἔσαι βᾳτίω. ἀγλ᾽ ἐνθένδε βοηθήσομεν αὐτί; ἂν δ᾽ ὑτὸ τ πνδμάτων μὴ δωώμεδα, ἀγλὰ μὰ δί᾽ ὐκ ἥξῃ; κὴ τίς ἐσσυπλής ὅδε τοῦτο· ἆρ᾽ ὀρᾶτε κὴ λογίζεδε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τ ὀπόδ᾽ ὥραν τῆ ἔτους, εἰς ὃν ςρήμόν τινες οἶον δ᾽ εἶν τ ἑλλήσποντον ὑμᾶς τοιῆσαι κὴ βδαδοῦναι φιλίππῳ; τί δ᾽ ἂν ἀπελθὼν ἐκ θρᾴκης, καὶ μηδὲ τεοσελθὼν χερρονήσῳ, μηδὲ βυζαντίῳ· καὶ γδ ταῦτα λογίζεδε· ὅτι χαλκίδα, ἣ μέγαρα ἥκῃ, τ αὐτὸν βόπον ὄν τῳ τεοΐλῳ ἐπ᾽ ὠρεὸν, πότερον χρεῖπον ἐνθάδε αὐτὸν ἀμύνεδ᾽, κὴ τεοσελθεῖν τ πόλεμον τεὸς τ ἀπικὴν ἐᾶσαι, ἢ καλασκάζειν ἐκεῖ τινὰ ἀσχολίαν αὐτῷ· ἐγὼ μ᾽ οἶμαι τοῦτο. ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους, χὴ μὰ δί᾽, ὐκ ἰῷ διοπείθης πειρᾶδ᾽ τῇ πόλει δωάμιν κατασκάζειν, ταύτῃ βασκαίνειν καὶ διαλύειν πειρᾶδε, ἀγλ᾽ ἑτέραν αὐτοὺ τεοσβδασκάζειν καὶ σωδωροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων, καὶ τἄλλα οἰκείως σωαγωνιζομένους· εἰ γάρ τις ἔρειτο φίλιππον, εἰ σέ μοι, πότερα βέλοιο τέ-

τους τοὺς φαλίσκους ἐς διοπέτης νεὼ ἐγχεῖ τοὺς ὁπλοφορήσαντας· ἐᾶν πλέγω· εὐδενεῖν καὶ παρ' ἀθηναίοις εὐδοξεῖν, καὶ πλείους γίγνεσθαι, τῆ πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ καταψευδομένων διαπαλλῶσι καὶ διαφθαρῶσι; τοῦτ' ἂν οἶμαι φύσειεν. εἶθ' ἃ φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινὲς ἐνθάδε ποιήσουσιν; εἶτα ἔτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα; βούλομαι τοίνυν ὑμᾶς μετὰ παῤῥησίας ἐξετάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι τί ποιοῦμεν αὐτοὶ νεῶ, καὶ ὅπως χρώμεθα αὐτοῖς. ἡμεῖς ἔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, ἔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι θέλομεν, ἔτε τὰ κοινὰ ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, ἔτε τοῖς συντάξεις διοπέθει δίδομεν, ἐθ' ὅσα ἂν αὐτὸς αὑτῷ πρίσηται ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν καὶ σκοπῶμεν πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἔτ' ἐπειδήπερ ὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πρόϊκα ἐθέλομεν· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις, τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια, ἐπαινοῦμεν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. ὑμεῖς μὲ τοίνυν εἰώθατε ἐκάστοτε τὰ παρόντα ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι, τί ἂν χρὴ λέγειν· εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις διοπέθει δώσετε, μήτ' ὅσ' ἂν αὐτὸς αὑτῷ πρίσηται ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν προΐκα ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ γὰρ μηδὲν τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθε καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε, ὥστε καὶ πρὸς ὧν ἂν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκαταψευσμένων ἀκριβῶς, τί ἄν τις λέγοι. ὅ, τι τοίνυν δοκεῖ ταῦτα ποιεῖν, ἐκείνοις ὑμῖν μαθεῖν δεῖ. λέξω δ' μετὰ παῤῥησίας· καὶ γὰρ οὐδεὶς ἂν ἄλλως δικαίως· πάντες ὅσοι πώποτ' ἐκκλησιάσατε παρ' ὑμῖν σκεπτοὶ, ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι, καὶ Φωκέων, καὶ Χίων, καὶ Εὐβοέων, καὶ παρῶν ἂν ἕκαστοι δικαίων, τούτων τὴν τῶν οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσι· λαμβάνουσι δ', οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς, ἐλάττονα· οἱ δὲ μείζω δυνάμεων, πλείονα. καὶ δικάσασιν οἱ δικάζοντες, ἔτε τὰ μικρὰ, ἔτε τὰ πολλὰ ἀντ' ἀργυρίου· ἃ μὲν οὕτω καινὰ, ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μηδὲ συλᾶσθαι, ἀλλὰ πέμπεσθαι δὲ τὰ πλοῖα τὰ αὐτῆς, τὰ τοιαῦτα, φασὶ δ' εὐνοίᾳ δικάζειν. καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νεὼ πρὸς διοπείθει στρατιὰν ἔχοντι, σαφῶς δῆλον τοῦτο ἦν, ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες ἕτοι· πόθεν γὰρ οἰκεῖα ἄλλοθεν, ἢ μήτε λαβόντα παρ' ὑμῶν μηδὲν, μήτε αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσει, στρατιώτας πρέφειν. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀναίρει καὶ πρόσοδον καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων διάγει. βούλει οὖν ἄλλο ποιῶσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν, ἢ προλέγουσιν ἅπασι, μισθοτιῶν ἐκείνῳ διδόναι, ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην, μή τι ποιήσαντί γε, ἢ συγκαταψεφιζομένῳ. τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι· μέλλει πολιορκεῖν· τοὺς Ἕλληνας ἐκδίδωσι· μέλει γάρ τινι τούτων τῆς τῶν οἰκούντων Ἑλλήνων. ἀμείνοις μέν τ' ἂν εἶεν

τῆς

τῶν ἄλλων, ἢ τ παρείλος κήδεσ. καὶ τόγε εἰς τ ἑλλήσποντον ἐκπέμψαι ἕτερον στρατηγὸν, τοῦτ' ἐστὶν· εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ διοπείθης καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μικρὸν πνάκιον, ταῦτα πάντα κωλύσαι δυνατὸν ἂν. καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα, τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν. ἐμὲ δ', ἐδαπάναις καὶ τειήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν· ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας· δεῖ δὲ πρῶτ μὲν τοὺς ἐχθροὺς, ὃς ἂν ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν, καὶ τειήρεις ἐκπέμπειν, καὶ χρήματα εἰσφέρειν δεῖ, καὶ ἀναλωτὴν εἶναι δεῖ ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ψήφισμα, εἰσαγγελία, φάσκελος· ταῦτ' ἐστὶν ἰσχνά· ταῦτ' ἰῶ εὖ φρονούντων ἀνθρώπων, ἐπιρρεαζόντων δὲ καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νυνὶ ἔστι ποιοῦσι. καὶ τὸ μὲ τούτων τινὰς εἶ τοιούτους δεινὸν ὄν, ἐ δεινόν ἐστιν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διάκεισθε, ὥστε, ἂν μέν τις εἴπῃ παρῳδῶν ὅτι διοπείθης ἐστὶ πάντων τ κακῶν αἴτιος, ἢ χάρης, ἢ ἀρισοφῶν, ἢ ὃν ἂν εἴπῃ τις τῶν πολιτῶν, εὐθέως φαλὲ καὶ θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει· ἂν δ' παρελθὼν λέγῃ τις ταληθῆ, ὅτι λησεῖτ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντων τ κακῶν καὶ τ πραγμάτων τέλων φίλιππός ἐστιν αἴτιος· εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ἰῶ πράγμα τῇ πόλει. ὡς μὲ ἐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐστὶν, ἐκ ἔχετ ἀντιλέγειν. ἄκθεσθε δέ μοι δοκεῖτ, καὶ ὥσπερ ἀπολλώνιόν τι νόμιζετ. αἴτιον δ' τούτων, καί μοι πρὸς θεῶν, ὅταν ἔντεκα τῶν ξυλλίσιν λέγω, ἔσω παῤῥησία παρεσκευάκασιν ὑμᾶς ἐκ πολλῶ τ πολιτευομένων ἔνιοι, ἐν μὲ τ ἐκκλησίαις, φοβεροὺς καὶ χαλεπούς· ἐν δ τ δημοσκοπαῖς τ τ πολέμου, ῥαθύμους καὶ ἐυκαταφρονήτους. ἂν μέν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε ὅτι λήψεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ ζέλεσθε· ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δὲ ἐκ ἔστι κολάσαι, ἐκ ἔχετ οἶμαι τί ποιήσετ· ἐξηγεχόηκοι δ', ἄχθεσθε. ἐχέλω δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τἐναντίον ἢ νυνὶ, ἅπαντας τοὺς πολιτευομένους, ἐν μὲ τ ἐκκλησίαις, πρέσβεις καὶ φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν δεῖ· πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ τοὺς συμμάχους, ἐν ταύταις δεῖ τὰ δίκαια· ἐν δὲ τ θεατικαῖς ταῖς τῶ πολέμου, φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς ὀπτὶ δεικνύναι· πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐν ἐκείναις ἔσθ' ὁ ἀγών. νυνὶ δ' δημαγωγοῦντες ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολὴν, οὕτω διατεθείκασιν, ὡς ἐν μὲ ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, δεῖ τῆ ἐχάτων ἤδη κινδυνεύειν· φέρε γὰρ πρὸς δίος, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ ἕλληνες, ὧν νυνὶ παρέλαβετ χαρὰν δὶ ῥαθυμίαν, καὶ ἔσχηνθ' ὑμᾶς, ἄνδρες ἀθηναῖοι, πέμπτε ὡς ἡμᾶς ἐκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει φίλιππος ἡμῖν καὶ ἅπασι τοῖς ἕλλησι, καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τ ἄνθρωπον καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν· ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα. εἶτ', ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μυριάδας ἀποφυομένας τἀνθρώπου, καὶ νόσῳ καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀπολωλεκότος, ὥστε μὴ ἂν δύασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, ὅτ τῶν εὐβοίαν

ἠλιθερώσατε, ὅτι τὴν ὑμετέρων αὐτῶν ἐλλὲν ἐνομίσατε· ἀλλ' ἐκεῖνο μέ, ὑμᾶς οἴκοι μενόντων, σχολὴ ἀγόνων, ὑγιαινόντων, εἰ δεῖ τοὺς τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν φῆσαι, δύο ἐν εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννους· ἀττικὴν δὲ ἀττικῆς ἐπιτυχίσας· ἕτερον δ', ὀλίγου σκιάθῳ. ὑμεῖς δ' ἐλεύθερα ταῦτ' ἀπελύσατε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβέλεσθε· ἀλλ' εἰάκατε καὶ ἀφείσατε ἑλλονόῃ αὐτῷ, καὶ φανερὸν πεποιήκατε ὅτι ἐλεύθερον ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, ἐλεύθερον μᾶλλον ὑμεῖς γε κινήσετε. Τί οὖν πρεσβεύετε, καὶ κατηγορεῖτε, καὶ πράγματ' ἡμῖν παρέχετ'. ἂν ταῦτα λέγωσι, Τί ἐρῶμεν, ἢ Τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ὀρῶ. εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἳ τότ' ἐξελέγχειν παριόντα οἷον δ', ἐπειδὰν ἐρωτήσωσι, τί οὖν χρὴ ποιεῖν' οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτο ἀποκρινοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν ἃ νυνὶ ποιεῖτε. ἃ μὲν ἀλλὰ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ· καὶ ὅπως ὥσπερ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσωσι. πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῶν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· καὶ παύσασθε περὶ τούτων κατηγοροῦντες ἀλλήλων· καὶ κακόνους μὲν ὅδε καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῆς τῆς πόλεως ἐδάφει προσθήσω δ', καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστ' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι· εἰ δὲ μή, σκεψάσθωσαν εὐδυκρατίαν καὶ λαθένειαν τοῦ ὀλωθίου, οἷ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προύδοσαν, πάντων κάκιστ' ἀπολώλασιν. ἐλευθέρου μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· ἀλλ' ὁπότερα βουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον ἀλλ' ἐν τῇ πάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ νυνὶ γε δὴ πεφάνει· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων ἡττῆται κύριος, ἀλλὰν ἔσεσθαι αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ πτῶμα, ἃ πολλὰ γίγνοιτ' ἂν ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νυνὶ βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἐσὲ γὰρ ὑμεῖς ἀκαιρὶ πλεονεκτῆσαι καὶ καλαχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι ἔχοντ' ἀφεῖσθαι δεινοί· καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφεῖσθαι ἕτοιμοι. οὕτω βούλεται πῶς ἑαυτοῦ καιρὸς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεύρευεν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀκακῶς ἐλ' ἀργῶς ταῦτα λογίζομαι. πρῶτον μὲν δὴ διὰ τοῦτο δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε τῇ ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων κινδυνεύειν· δεύτερον δ', εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νυνὶ, ὅτι τὴν ἡμετέραν πόλιν κατασκευάζεται· καὶ ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμυνεῖ, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεῖ· ἃ γὰρ ἕτερος ὑπάρχει ἐστὶν ὑμῶν ἀφειὶς, ὥστε ὑπολαμβάνειν τὸ φίλιππον, τὴν μὲν ἐν θρᾴκῃ κακῶν· τί γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι· δρογγίλον, καὶ καβύλην, καὶ μάσειραν, καὶ ἃ νυνὶ ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται, τούτων μὲν ὀλιγωρεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν· τὴν δὲ ἀθήνησι λιμένων

καὶ

καὶ νεωρίων, καὶ τειχῶν, καὶ τῆς ἐργασίας τῆς ἀργυρείας, καὶ τοσούτων χρημάτων ἐκ ὀπτὸν μεῖν· ἀλλὰ ταῦτα μὴ ἐᾶσειν ὑμᾶς ἔχειν, ἀφ' ἧς μὲν τῆς μελίνων καὶ τῆς ἁλυζῶν τῆς ἐν τοῖς θρακίοις σιρυῖς, ἐν τῷ βαραθρῳ χειμάζειν. ἐκ ἔστι ταῦτα· ἀγὰ κἀκεῖνα, ἀφ' ὧν τῶν τούτων ψυέσθαι κύριον, καὶ τἆλλα πάντα πραγματεύεσθ. πόθεν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων ἐστὶν, εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας, πῶς μὴ ἀφορβάλλοις καὶ ἀνίκητον ταύτῃ ῥαθυμίαν ὑποδέδαι· χρήματα δ' εἰσφέρειν, καὶ τοῖς συμμάχοις ἀξιοῦν, καὶ ὅπως τὸ σύνεσηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμα, ὁρᾶν καὶ πρόπειν· ἵν' ὡς ἀφ' ἑκεῖνον ἑτοίμως ἔχει δυώαμιν ἢ ἀδικήσουσι καὶ καταδουλωσομένῳ ἅπαντας τοὺς ἕλληνας, οὕτω ἢ σώσουσι ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσι ἅπασιν ἑτοίμως ἔχητε· ἃ γὰρ δεῖ σοφείας χρωμένους ἁδέποτ' ἁδὲν τῆς δέοντων προῖδαι· ἀγὰ κατασκευάσαντας δεῖ δυώαμιν, καὶ σοφῶ ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι ἢ τῆς χρημάτων φυλακῶ ἀκριβεστάτῳ ψυέσθαι οὕτω ποιήσαντας, ἢ μὴ τῆς χρημάτων λόγον, μᾶλλὰ τούτων λαμβάνειν· ἢ ἢ τῆς ἔργων, μᾶλλὰ τοῦ στρατηγοῦ· κἂν οὕτω ποιῆσητε καὶ ταῦτ' ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρῆνῶν δικαίαν καὶ μένειν ὅπῃ ἢ αὐτῶ φίλιππον ἀναγκάσετε, ἃ μεῖζον ἁδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθὸν· ἢ πολεμήσετ' ἐξ ἴσου. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ ἅπαντα μεγάλης καὶ πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶ), καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μὴ ταῦτα ψυησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, ἑυρήσει λισιτελοῦν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα· εἰ μὴ γάρ ἐσί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν· ἃ γὰ ἀνθρώπων γε ἁδεὶς ἂν ψυοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος· ὡς ἂν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πρᾴηδε, ἐκ ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς τελευτῆς ἐκεῖνος ἥξει· αἰσχρὸν μὴ νὴ ἢ δία καὶ πάντας τοὺς θεούς, καὶ ἀναξιον ὑμῶν καὶ τῆς ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, ἢ ἰδίας ἕνεκα ῥαθυμίας, τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν πρεσθαι. καὶ ἐγωγε αὐτὸς ἂν, τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. ἐ μὴν ἐγ' εἴπῃς ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔσω· μὴ ἀμύνεσθε· ἅπαντα πρόεσθε· εἰ ἢ μηδενὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ, τἐναντίον ἢ πρόϊσμεν ἅπαντες, ὅπ ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον ψυέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, πεῖ ἀναδύομεθα, ἢ τί μέλλομεν ἢ πότε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν· ὅταν νὴ δι' ἀνάγκη τίς ἢ; ἀγ' ὧ μὲν ἄν τις ἑλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, ἐ μόνον ἥδη πάρεσιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρῆλυθε· ἢ ἢ τῆς δούλων, ἀπεύχεσθαι δίκαιον μὴ ψυέσθαι δεῖ. διαφέρει ἢ τί· ὅπ ἐσὶν, ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μείζων ἀνάγκη, ἢ ὑφ' ἧς πραγμάτων αἰσχρῶν· καὶ μείζω ταύτης ἐκ οἶδ' ὧ τιν' ἂν εἴποι τις· δούλῳ ἢ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμὸς, ἃ μή τις γένοιτο, ὥστε λέγειν ἄξιον. πάντα τοίνῶ τἆλλα εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ λείξας ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύον), τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ' ἐπειδάν τι τῆς πρὸς φίλιππον ἐμπίσῃ, εὐθὺς ἀναπάς τις λέγει, τὸ τίνῶ εἰρῆνῶν ἄ-

γειν, ὡς ἀγαθὸν· καὶ τὸ φέρειν δυώαμιν μεγάλην, ὡς καλεπόν· καὶ διαπάζειν πρὸς τὰ χρήματα βέλον· καὶ τοιούτοις λόγοις, ἐξ ὧν ἀναβάλλοισι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δ' ποιοῦσιν ἐκείνῳ, πρᾶξαι ὅ, τι βούλεται· ἐκ δ' τούτων φεύγετε, ὑμῖν μέν, ἡ σχολὴ καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, ἃ δέδοικ' ὅπως μή ποθ' ἡγήσηθε ἐπὶ πολλῷ χεῖρον· τούτοις δ', αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων, ἐμοὶ δ' οἶμαι, εἰ μὲ εἰρωνίαν ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κἀνθάδε, ἀλλὰ τὸ τοῦ πολέμου πρᾶγμα ἂν δύνηται ἐκεῖνος πιθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶ χαλεπὰ, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν. καὶ τὸ διαπαντᾶσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εἶναι δι' ἧς σωθήσεται κωλύειν, οὐχὶ τῷ συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ πρὸς ὑμᾶς, εἰ διαπαθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστί· τὴν δ' ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς ὑπὸ φιλίππου ἁρπάζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων, τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ, τὰ μὲν οὕτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταλαμβάνοντα, μηδένα πώποτε τῶν εἰπεῖν ὡς ἀδικεῖ καὶ πόλεμον ποιεῖ· τοὺς δὲ μὴ ὑπομένειν, μηδὲ σκοπεῖσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους τὰ πόλεμον ποιεῖν ἀεὶ πᾶσιν; ἐγὼ δι-δάξω· ὅτι τοῖς ὀργιλοῖς ἴσως εἰκὸς ὀλίγοις εἶναι παρ' ὑμῖν, ἂν τι λυπῶσι τὰ πολέμῳ εἰς τοὺς ὑμῖν λέγοντας τὰ βέλτιστα πρᾶξαι βούλονται, ἵνα τούτοις χρήσητε, μὴ φιλίππους ἀμυνόμενοι· καὶ καταγορῶσι μὲν αὐτοὶ, μὴ δίκαιοι δ' ὦσιν ὧν ποιοῦσι γνῶναι· τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν ὡς ἄρα βέλονται πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ ὅτι τούτων ἡ διαδικασία αὕτη ἐστίν. ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι ἀγρεύσαντος Ἀθηναίων ἀδένδρου πόλεμον, καὶ ἄλλα πολλὰ φίλιππος ἔχει τῆς τ' πόλεως, καὶ γνῶ εἰς καρδίαν πέμψει βοήθειαν. εἰ μέντοι κωλύομεν ἡμεῖς μὴ ποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἶη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξηγέσχοι. ἀλλ' ἐπειδὴν ἐφ' ἡμᾶς ἀφῇ τὸν λόγον, τί φήσουμεν· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πολεμεῖν ἡμῖν ἐρεῖ, ὡς οὐδ' ἀφίστημι, οὐδὲ στρατιῶται ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ φρούριον, οὐδὲ τείχη περιβαλεῖν ἀπῶν· οὐδ' ὁλκάδι ἐξαρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῇ ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμυνοῦντας κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν. ἀκουσίως ἄρα πολεμοῦσιν δουλεύειν· ἃ γὰρ ἄλλο γ' οὐδέν ὅτι μεταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι, μήτ' ἄρχειν ἡσυχίαν ἄγειν. καὶ μοὶ δοκεῖ οὐχ ἧττον ἴσως ὑμῖν ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις εἶναι ὁ κίνδυνος· ὃ γὰρ ἐφ' αὑτῷ τὸν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνήγειν· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι, δουλεύσομεν μὲν ὑμεῖς ὅτ' ἐθελήσετε, ὅτ' ἂν ἐθελήσητε, ὅπως ἂν ἐθέλητε· πρᾶγμα δ' αὐτῷ παρέξειν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. ὡς οὖν ἔστιν ἐφ' ἡμῖν ἐχάπαξ ὄντος τοῦ ἀδικοῦντος, προσῆκεν ὅπως γνώσεσθε, καὶ τοὺς τε φράζοντας αὐτοῦ ἐκείνῳ, μισεῖν τε καὶ ἀποτιμᾶσθαι·

παυίσω· ἐ γάρ ὅζιν ἐκ ἔςι τῶν ἔξω τ πόλεως ἐχθρῶν κεφαλῆσαι, πρὶν ἂν τοὺ ἐν αὐλῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς, ὑπηρέλοιῶ τας ἐκείνῳ· δεῖ ἀνάγκη τέτοις ὥσπερ πρεσβύλοις πρεσβαίονται, ὑπερίζειν ἐκείνων· πόθεν γὰρ οἴεσθε νῶν αὐλὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς· ἀδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τῦτο· ἐκ τοὺ μὴ ἄλλοις εὖ ποιοῶ τα, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐξαπατᾶν, ὑμῶν δ' ἀπιλεῖν ἤδη· ὃς θεραλοὺς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγλο εἰς τ νῶν παρῦσ' ὀλεθρον. ἀδ' ἂν εἰπεῖν ἁμάρλο ἀδεὶς, ὅσα τοὺ τολαπόρες ὠλώθισε, πρόπερον δοὺς πολίσλαιαν, ἐξηπάτησε, κὴ πόλλ' ἕτερα· βεβαίως τ νῶν ὑπάρξ, τ βοιωλίαν αὐλοῖς παραδοὺς, κὴ ἀπαλλάξας πολέμε πολλῶ κὴ χαλεπῶ· ὥςε καρπωσάμενοί τινα ἔκασοι τέτων πλεονεξίαν, οἱ μὲ ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάνλες ἴσασιν· οἱ δ' ὅ, τι ἄν ποτ' αμβῇ, πείσε θ'. ὑμεῖς δ', ὧν μὲ ἀπεςέρηδε, σιωπᾶ· δεῖ δ' ἐν' αὖ τῷ τ εἰρήνῃ ποιήσασθε, πόσα ἐξηπάτηδε, πόσων ἀπεςέρηδε· ἐκ ἰφικράλες; ἐκ πύλας; ἐκ ἰὰ τὰ ὀπὶ θράκης; δορίσκον, σέρριον, τ χερρονῆσον ἀυλὸν; οὐ νῶν τ πόλιν τ καρδιανῶν ἔχε κὴ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις κὴ ἐ τ αὐλὸν βόπον ὑμῖν πρεσφέρε θ' ὅτι ἐν μόνῃ τ πασῶν πόλεων τῇ ἡμελέρᾳ ἀδελφα ὑπὸ τ ἐχθρῶν λέλεγμαι δεδο θ' κὴ τ λακόνια χρήμαλ' αὐλὸν, ἀσφαλές ὅζι λέλεγμαι παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφιερημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτ'. ἐκ ἰῶ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν ὀλιγίθῳ τὰ φιλίπτε, μὴ σὺν ὀλιγοπόρων τ πολλῶν ὀλιγθίων, πρὸ πολίσλαιαν καρπᾶθαι. ἐκ ἰῶ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν θεραλίᾳ τὰ φιλίπτε, μηδὲν εὖ πεπονθότος τ πλήθες τ θεραλῶν, πρὸ τοὺ τυράννες ἐκβαλεῖν φίλιππον αὐλοῖς, κὴ τ πυλαίαν ἀποδῶναι. ἐκ ἰῶ ἐν θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τ βοιωλίαν ἀπέδωκε, κὴ τοὺ φωκέας ἀνεῖλεν· δεῖ δ' ἀθλίῳ πν, ὃ μόνον ἀμφίπολιν κὴ τ καρδιανῶν χώραν ἀπεςερηκότες φιλίπτε, δεῖ δὲ κὴ καλασκάζονλος ὑμῖν ὀπτείχισμα τ εὐβοιαν, κὴ νῶν ἐπὶ ζυζάντιον παειόνλος, ἀσφαλὲς ὅζι λέγειν ὑπὲρ φιλίπτε. οἱ γάρ τοι, τέτων μὲ ἐκ πανοχῶν ἔνιοι, τα χὺ πλέσιοι γεγόνασι· κὴ ἐξ ἀνωνύμων κὴ ἀδόξων, ἔνδοξοι κὴ γνώειμοι· ὑμεῖς δ', τὸ ναντίον, ἐκ μὲ ἐνδόξων, ἄδοξοι ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλῆτον ἡδέωμαι, συμμάχες, πίσιν, εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων ἐδ' ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δ' τῶ λέτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχε, κὴ ἐὰν ταῦτα φέρεσθε, ὁ μὲ, εὐδαίμων κὴ μέγας κὴ φοβερὸς πᾶσιν ἔλλησι κὴ βαρβάροις δόξομεν· ὑμεῖς δ', σῶφρονες κὴ ταπεινοὶ δὴ μὲ τ ὠνίων ἀφθονίᾳ, λαμπροί· δὴ δ' ὧν πεσόντε θρασυκαρδίᾳ, καὶ ἀσελγασοί. ἐ τ αὐτ δ' βόπον πρεῖ τ ὑμᾶς, κὴ πρεῖ αὖ τ ἐνίους τ λεγόνλων ὁρῶ βελδιομένους· ὑμᾶς μὲ γὰρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' ἐ δύναν θ' παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, ἐ δεινὸς αὐτοὺ ἀδικεῖν ὁ δεῖνα. εἶτα φησὶν, ὃς ἂν τύχῃ παρῶν· ἐ γὰρ ἐθέλω χαρίζεσθαι, ἐ δὲ κινδυνεύειν ἀλλ' ἄτολμός εἰ καὶ μαλακός. ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲ καὶ δεξιὸς καὶ ἀναιδὴς, ἴσ' ἐιμὶ, μήτε ξυνοίσω· ἀνδρικώτερον μέντοι πολλῷ πάντ τ ἰσαμῶς πολιτευομένων παρ' ὑμῖν, ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι· ὅσις μὲ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παιδῶν ἃ σὺν οἷς τῇ πόλ, χρίν, δημεύ, δίδωσι, καληγορεῖ, ἐ δειμᾷ ταῦτ' ἀνδρία ποιεῖ, δὴ ἔχων ἐνέχυρον τ αὐτῆ

σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ πολιτεύεσθαι ἀσφαλῶς, θερσύς ὄστιν. ὅσπερ δ' ὑπὲρ τοῦ βελτίστου πολλαὶ πρὸς ὑμετέρας ἐναντιοῦται βουλήμασι, κ' μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ ξύμφερον ἀεὶ κ' τὴν τοιαύτην πολιτείαν περιαιρεῖ), ἐν ᾗ πλόγων ἢ τύχη κυρία γίνεται ἢ οἱ λογισμοί, τούτων δ' ἀμφοτέρων ἄπειρον ὑμῖν ἑαυτὸν παρέχει, ὅστις ὄστιν ἀνδρεῖος, κ' χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ὄστιν· ὃς οὐ τὴν παρ' ἡμέραν χάριν τοῦ μέγιστα τὴν πόλεως ἀπολωλεκότες. ὃς ἐγὼ πρίσθαι δέως ζηλοῦμι, ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τὴν πόλεως εἶναι· ὥστ' εἴ πις ἐροίτο με, εἰπέ μοι, σὺ τὴν δὴ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας, ἔχων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κ' τειχομαχίας εἰπεῖν καὶ χορηγίας, καὶ χρημάτων εἰσφορὰς, κ' λύσεις αἰχμαλώτων, κ' τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι· ἀλλ' ὅτι τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πολιτεύομαι. ἀλλὰ δικαίως ἂν ἴσως ὥσπερ κ' ἕτεροι κατηγορεῖν κ' χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν, κ' πάλλα ἃ ποιοῦσιν ἕτοι ποιεῖν, οὐδ' ἐφ' ἑνὶ τούτων πώποτ' ἐμαυτὴν ἔπαξα, οὐδὲ προσῆλθον, οὐδ' ὑπὸ κέρδους, οὐθ' ὑπὸ φιλοτιμίας· ἀλλὰ διαμένων λέγων, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλαττόνων εἰμὶ παρ' ὑμῖν· ὑμεῖς δ' εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητ· οὕτω γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. οὐδέν' ἐμοὶ δοκεῖ δίκαιον τοῦτ' εἶναι πολίτου, παῦτα πολιτεύματ' ἐυρίσκειν, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν προσοφείλω ὑμῖν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ σωφρονέστερον δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τὰ ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον ἀεὶ, μὴ τὸ ῥᾴδιον ἅπαντας λέγειν· ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδίζει· ὀκνεῖ τοῦτο δὲ, τῷ λόγῳ δεῖ προάγειν διδάσκοντα τὰ ἀγαθὸν πολίτην. ἤδη τινῶν πρὸς ἤκουσα καὶ λοιδορούντων, ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δ' οὐδὲν ἄλλο ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει καὶ πράξεώς τινος. ἐγὼ δ' ὡς ἔχω πρὸς τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς κ' οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐκ εἰ νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν, πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα. κ' τοῦθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ῥᾳδίως οἶμαι δείξειν· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι Τιμόθεος ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν, κ' τοὺς εὐβοέας σώζειν, ὅτ' Θηβαῖοι κατεδουλοῦντο αὐτούς· κ' λέγων, εἶπεν οὕτω πως· εἰπέ μοι, βουλεύεσθε, ἔφη, Θηβαίοις ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε κ' τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τριηρῶν; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύσεσθε, εἰς τὴν πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς; οὐκοῦν εἶπε μὲν ταῦτα ὁ τιμόθεος· ἐποίησαν δ' ὑμεῖς. ἐκ δὴ τούτων ἀμφοτέρων τὸ σχῆμα ἐσχήκατε. εἰσὶ, ὃ μὲν εἶπεν ὡς οὐδέποτε τὰ δέοντα οὕτω εἶπε τότε· ὑμεῖς δ' ἀπερράθυμήσατε, κ' μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ' ἂν λοιπὸν γενόσθαι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐκ οἶδ' ἔγωγε. οὕτω τοίνυν κ' περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νυνὶ, κ' περὶ ὧν ἂν ὁδήνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα ὑπομνήμη λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος. ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσαι, καταβοῶν βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν σώζειν, ἐπανορθοῦσθαι εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ οἷς ἄνδρες αἰτιάσονται, τὸ ὅλον καταλύοντας· πρέσβεις ἐκπέμπειν παντάχοσε τοὺς διδάξοντας,

ρυ-

νυθετήσοντας, ωφέξοντας ὅτα ἂν δυώνϑ τῇ πόλει. παρὰ πάντα ταῦτα, τοὺς ὑπὲ τοῖς ωφάγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ παντα χοῦ, ἵν' οἱ μέτριοι καὶ δικαίως ἑαυτοὺς παρέχοντες, εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. κἂν ὕστερον τοῖς ωφάγμασι χρῆσθε, καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων, ἴσως ἂν ἴσως καὶ νῦν ἔτι τὰ λοιπὰ βέλτιω γένοιτο. εἰ μέντοι καθεδεῖσθε ἀχεῖ τὸ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι ἀπουδάζοντες, ἐὰν δέη τί ποιεῖν ἀναδυόμενοι, οὐκ ὀρθῶ λόγον ὅστις ἄνδ τῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ ωφσήκει, δυνήσεϑ τὴν πόλιν σῶσαι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΦΙλιππος ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἐπίδοξα πολλάκις μου ωρέσβεις ἀποστείλαντες, ἵν' ἐμμείνωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ τῇ ὁμολογίαις, ἠδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν, ὥμην δεῖν πέμψαι ωρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἁπάντων δηλῶσαι καθαρῶς· ωρῶτον μὲν γὰρ νικήσας τὸν κήρυκος ἀφικομένου ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἐμὴν, καὶ τοῖς ωρέσβεσιν ἐπετιμήσατε ὅτι τὴν δίκην, ἀνὰ τὸ ἀδικούμενον εἴρξατε δέκα μυριάσι· ἃς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέγνωτε ὑπὸ τῶν ῥημάτων· ἔπειτα δασίων ὑωοδεχομένων τὰς βυζαντίων πείρεις, καὶ τῶν λῃστῶν τοὺς ἁλισκομένους, ἀδὲν ἐφροντίζετε τῶν σῦνθηκῶν διαῤῥήδην λεγουσῶν, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ωοιοῦντας. ἔτι τοίνυν, ωρὸς τοὺς αὐτοὺς χρόνοις διωμοσίους ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, κρωβύλλιν μὲν, καὶ τὸ τιρίσαιν, ἐξωνδραωοδίσατο· τὸν δὲ ωροσεχῆ θρᾴκιν, ἐωόρθησε· τέλος δὲ, εἰς τοῦτο ἦλθε ωαρανομίας, ὥστε ἀμφίλογον ὑπὲρ τῆς αἰχμαλώτων ἐλθόντα ωρεσβευτὴν συλλαβὼν, καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιδείς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἑννέα. καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ εὖ δοκοῦντα ἐποίησε. καὶ τὸ ωαρανομεῖν εἰς κήρυκα, καὶ ωρέσβεις, καὶ τοῖς ἄλλοις τε ωᾶσιν, ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ. καὶ μάλιστα ὑμῖν. μεγαρέων οὖν ἀνδεμόκριτον ἀγόντων, εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὴ εἴργειν αὐτούς· ὑωομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστηϱε, ἀνδριάντα ωρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι ωῶς ἂν δεινὸν, εἰ ἐφ' οἷς ωαθόντες, ὕστερον ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθε ωοιοῦντας· καλλίας τοίνυν ὁ παιανιεὺς ωρατηγὸς, ἃς μὲν ωόλεις ἃς ἐν τῷ ωαλαιστῇ κόλπῳ καλοικουμένας, ἔλαβεν ἅπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας ὔσας. τοὺς δ' εἰς μακεδονίαν ωλέοντας, ἐωόλει, ωάντας ωολεμίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐστηνεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν· ὥστε ἔγωγε ἀωορῶ, τί ωοτ' ἔσται καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι ωολεμεῖν· καὶ γὰρ ὅτ' φανερῶς διαφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεωέμωετε, καὶ τοὺς ωλέοντας ὡς ὑμᾶς, ἐωολεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου καιρῶς ἐποιεῖτε. χωρὶς τούτων, εἰς τοῦτο ωαρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσ-

σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ πολιτεύεσθαι ἀσφαλῶς, θρασύς ἐστιν. ὅσπερ δ' ἰατρὸς τὰ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασι, κ' μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ ἄριστον ἀεὶ κ' τοιούτῳ πολιτείαν περαιρεῖ), ἂν ᾖ πλόνων ἡ τύχη κυρία γίνεσθαι ἢ οἱ λογισμοὶ, ἁπάντων δ' ἀμφοτέρων εὐθύνουν ὑμῖν ἑαυτὸν παρέχει, ὅστις ἐστὶν ἀνδρεῖος, κ' χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν· οὐχ οἱ τὰ παρ' ἡμέραν χάριζόμενοι τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες. ὃς ἐγὼ τηνικαῦτα δέδοικα μὴ, ἂν νομίζῃ ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι· ὡς εἴ τις ἐρεῖ μοι, εἰπέ μοι, σὺ δὴ τί τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας, ἔχων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ' τειρεσιῶν ἐπιεῖν καὶ χορηγίας, καὶ χρημάτων εἰσφορὰς, κ' λύσεις αἰχμαλώτων, κ' τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, ἀδελφὴν ἂν ἁπάντων εἴποιμι· ἀλλ' ὅτι τοιούτων πολιτευμάτων ἀδελφὴν πολιτεύομαι. ἀλλὰ δικαίως ἂν ἴσως ὥσπερ κ' ἕτεροι κατηγορεῖν κ' χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν, κ' πάλλα ἃ ποιοῦσιν ἕτοι ποιεῖν, ἀλλ' ἐφ' ἑνὶ τούτων πώποτ' ἐμαυτὴν ἔπαξα, ἀδὲ προήχθην, ἵνα τοῦτο κέρδος, ἵνα τοῦτο φιλοτιμίας· ἀλλὰ διαμένω λέγων, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν· ὑμεῖς δ' εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἶητε· ἵνα γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. ἀδελφόν γ' ἐμοὶ δοκεῖ δικαίου τοῦ πολίτου, παιδεύειν πολιτεύεσθαι ἐξισοῦν, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν πρόσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δ' ἄλλων ὕσεσθε· ἀλλὰ σωφρονέστερον δεῖ τὴν πόλιν τοῖς ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον ἀεὶ, μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέξειν· ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται· ὅτι τοῦτο δ', πρὸς λόγῳ δεῖ προάγειν διδάσκοντα τὸ ἀγαθὸν πολίτην. ἤδη πίνων πρὸς ἤκουσα κ' λοιδοροῦντος λέγοντος, ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δ' οὐδὲν ἄλλο ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει κ' προέξεώς τινος. ἐγὼ δ' ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς κ' οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐκ εἰ νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν, πλὴν εἰ πεῖσαι τὰ βέλτιστα. κ' τοῦθ' ὅπως τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ῥᾳδίως οἶμαι δείξειν· ἴσως δὲ δόξω τοῦθ' ὅτι ἰδιώτης πρὸς ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ σωφρονεῖν, κ' τοὺς εὐσεβοῦντας σώζειν, ὅτι βαρβάροις κατεδουλώντο αὐτούς· κ' λέγων, εἶπεν οὕτω πως, εἰπέ μοι, συμβουλεύεις, ἔφη, βαρβάροις ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε κ' τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πειρατῶν; οὐκ ἀνασάντες ἤδη πορεύσεσθε, εἰς τὴν πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς; οὐχοὶ εἶπε μὲν ταῦτα ὁ τιμόθεος· ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς. ἐν ᾧ τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰδὼς, ὁ μὲν εἶπεν ὡς οὐδὲν τὰ ἄριστα ὤφελε εἶπε τότ· ὑμεῖς δ' ἀπερράθυμήσατε, κ' μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ' ἂν λῷον γενόσθαι τῆς τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οὕτως. ἔτω τοίνυν κ' περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νῦν, κ' περὶ ὧν ἂν ὁδεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν πρᾶγμα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα ὑπισχνεῖσθαι λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος. ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσαι, καταβοῶσαι βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν δυνάμιν σωτήριον, ἐπανορθοῦσθαι εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται, τὸ ὅλον καταλύοντας· πρέσβεις ἐκπέμπειν παντάχοσε τοὺς διδάξοντας,

ἃ-

γνωθετήσοντας, τοιαῦτα ὅσα ἂν δυνῶνται τῇ πόλει. παρὰ πάντα ταῦτα, τοὺς ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δωροδοκίας κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ, ἵνα οἱ μέτριοι καὶ δίκαιοι ἑαυτοὺς παρέχοντες, εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. κἂν ἔτι τοῖς τοιούτοις χρῆσθε, καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων, ἴσως ἂν ἴσως καὶ νοῦν ἔτι τὰ λοιπὰ βέλτιον φρονοῖτο. εἰ μέντοι καθεδεῖται ἄχει τὸ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι ἀπουδάζοντες, ἐὰν δέ τι ποιεῖν ἀναβυόμενοι, οὐκ ὀρθῶς λόγον ὅστις ἀνὰ τὸ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει, δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΦΙλιππος ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντες, ἵν' ἐμμείνωμι τοῖς ὅρκοις καὶ τῇ ὁμολογίᾳ, ἠδέμιαν ἐποιεῖτε ἐπιστροφὴν, ἀλλὰ μοι δοκεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἁπάντων διελθεῖν καθαρῶς· πρῶτον μὲν γὰρ νικήσας τὸν κήρυκος ἀφικομένου ἐν τῇ χώρᾳ τῇ ἐμῇ, καὶ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε ὅτι τῇ διαλλαγῇ, ἀλλὰ τὰ ἀδικήματα εἴρξατε δέκα μυριάσι· ἃς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέγνωτε ὑπὸ τῶν βημάτων· ἔπειτα θασίων ὑποδεχομένων τὰς βυζαντίων τειρήρεις, καὶ τῶν λῃστῶν τοὺς ἁλισκομένους, ἐδέν' ἐφρουτίζετε τῶν συνθηκῶν διαῤῥήδην λεγουσῶν, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν, περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, χρωβύλλιον μὲν, καὶ τὴν τιρίσαιν, ἐξηνδραποδίσατο· πλὴν ὑπ' εὐτυχίᾳ θράκιλλ, ἐπώρθησε· τέλος δὲ, εἰς τοῦτο ἦλθε παρανομίας, ὥστε ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῆς ἀκαρνανίας ἐλθόντα πρεσβευτὴν συλλαβὼν, καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθεὶς, ἀπελύτρωσε τάλαντων ἑνδέκα. καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ εὖ δοκοῦντα ἐποίησε. καὶ τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα, καὶ πρέσβεις, καὶ τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν, ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ. καὶ μάλιστα ὑμῖν. μεγαρέων οὖν ἀνδρὸς μὲν χρηστοῦ ἀνηγόντων, εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἴργειν αὐτούς· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔχειν, ἀνδριάντα πρὸ τῆς πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰ ἐφ' οἷς πάσχοντες, ὕστερον ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθε ποιοῦντες· καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῖν στρατηγὸς, ἅς μὲν πόλεις ἐν τῇ παραθαλαττίᾳ κόλπῳ κατοικουμένας, ἔλαβεν ἅπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας ὄσας. τοὺς δ' εἰς μακεδονίαν πλέοντας, ἐπώλει, πάντας πολεμίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐστηνεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν· ὥστε ἔγωγε ἀπορῶ, τί ποτ' ἔστι κακοήθεστερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν· καὶ δὴ δῆλοι φανερῶς διαφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεπέμπετε, καὶ τοὺς πλέοντας ὑμᾶς, ἐπώλειτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. χωρὶς τούτων, εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσ-

μηχείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸ πέρσην πρέσβεις ἀπεστάλητε, πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν, ὃ μάλιστα ἅπάντων δεδοικατε· πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν αἴγυπτον καὶ φοινίκην, ἐψηφίσασθε, ἂν ἐκεῖνός τι νεωτερίζῃ, πολεμεῖν ὁμοίως ἐμοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν ἅπασιν αὐτόν. νυνὶ δὲ ἧττον ὑμῖν πρόκειται τὰ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ὑπὲρ συμμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πολέμιοι ὑμῶν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς πεισιστράτου παισὶν ἐπεμέλοντο, ὡς ἐπάγοιεν τὸν πέρσην ὑπὲρ τοῦ ἕλλησιν ὑμεῖς δ' ἂν αἰσχύνοισθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ διεξελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες· μηδὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ χάριτος ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἐμοὶ προσαπόντες, πέρυσι καὶ κεφαλὴν ἐᾶν θεράπης ἀρχήν, ὡς ὄντας ἀθυμαίους ἐγὼ ἧττας, ἃς τότε περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μεταχόντας ὑμῖν, ἔτ' ἐν τῇ σπάρτῃ ὄντας ἀγχαμένους, ἔτ' ἀθυμαίους ὄντας· μηδὲ πέρυσι μέλ' ἐμοῦ σφαλοῦ μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κεφαλὴν ποιοῦμαι, τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβεύταις, ἰδίᾳ μὲν τοῦ ὄρκους ὀμόσαι προθυμούμενον, καλυδῶνα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν ἀποφανόντων αὐτὸν ἀθυμαίαν ἐχθρόν. καίτοι, πῶς δεῖ τοῦτ' ἴσον ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως· ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν δέηται, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν ὑφ' ὑμῶν καὶ σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος· ὧν μὲν δοκῆτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκείνανδα φιλίαν, ὑφ' ἧς κεκρατήκατε πολέμου αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι τοὺς λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας, ἁπλῶς ἅτ' τῶν νόμων, ἅτ' τῶν ψηφισμάτων ἥδιον φρονεῖζειν τῆς ὑμετέρων· οὐ μόνον δ' εἰ δεῖ πάντα τἄλλα παραλιπόντα συνόλως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν συναγόρᾳ τῷ κυπρίῳ, καὶ διονυσίῳ τῷ συρακουσίῳ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἐκβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, νομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν θράκην, ὅσην τήρης καὶ κερσοβλέπτης εἶχεν. εἰ δ', τοῖς μὲν ἐκείνων κεκτήσασι, μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδὲν ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἄν. περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δίκαια, παραλιπεῖν προαιροῦμαι· καθ' ἑλλησιν δὲ φημι βοηθεῖν, γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων· ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, εἰ καλὸν μὲν τὸν συμμάχους μᾶλλον ὑμῶν φρονεῖζοιμι, τὰ πάντα μοι τρόπον ἐνοχλοῦντων, ἢ τῆς βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων. εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐλπίδος πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐγκαλεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μανόν· τὰ δ' ὑστερότατα, πεπαρρησίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετάξατε τῇ στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, ἃς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐν δίκῃ ἱερᾷ ἢ πρεσβεύων· ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὔσης, καταλαβόντες ἀλόντησαν, ὅτε τὸ χωρίον, ὅτε τοὺς φρουροὺς ἀπέλιδοσαν, πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ', ὧν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ πεπαρρήσιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκή-

ψασθε·

φαθε· τὴν δὲ τιμωρίαν ἀκριβῶς εἰδότες· καίτοι, τὴν νῆσον οὔτ' ἐκείνοις, οὔτε ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τ' ληστὴν σώσαντον. εἰ μὲν οὖν αὐτοί φατε ἀδικεῖσθαι σωσάντω, ληστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ ἀλόντων ὑμῶν ἐκεῖνοι κατεκράτησε, τί δεινὸν πεπόνθατε, λαβόντο ἐμοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντο. τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τ' ὑμετέρας πόλεως, καὶ δηλόνο αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες, λαμβάνειν μὲ οὐκ εἶων, ἀπολαβεῖν δὲ σύνεβάλλον· ὅπως ὑπομείνας μὲ τὸ πεπραγμένον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ· μὴ πεισθεὶς δὲ τὸ χωρίον, ὕπατο γθόμαι τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα, παρακαλέμαι χρῆσθαι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς ἵν', εἰ μὲ ἐμὲ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν· ἐὰν δὲ ὑμετέρω χρήσθῃ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντο, ὑμεῖς μ' οὐ πεπείκετε, πεπαρρήσιοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον. τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν· οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν ὑπεβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρήσασθαι τοὺς οὕτως ὑπερφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰ, εἰ πεπαρρησιάσατο ἡ νῆσο, τί πεποίηκεν ἀπατεῶν Ἀθηναίους· εἰ δὲ ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν· εἰς τοῦτο δὲ πεπεβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλόμε τ' ναυσὶν εἰς τ' ἑλλήσποντον παραπλεῖν, ἀναγκάζει αὐτὰς ἀδικεῖσθαι διὰ χρόνου τῇ στρατιᾷ, τ' μὲ κληρόχων, κὴ τὸ πολυκράτους δόγμα πολεμοῦντων ἡμῖν, ὑμῖν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομένων, τὸν δὲ στρατηγοῦ βυζαντίοις τε ἀδικοῦντο, καὶ διαγγέλλοντος ἅπαντας, ὅτι πάλιν αὐτῷ πεστάτητε, ἂν καιρὸν λάβῃ. πιαῦτα δὴ πάσχων, ὅμως τ' πόλεως, καὶ τ' τειρῶν, κὴ τ' χώρας ἀπεχόμην, ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν, ἢ πάντα· κὴ διατετέλεκα πεπαρακαλῶν ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑφ' ὧν αἰτιῶμαι δημόσιος. καίτοι σκοπεῖτε, πότερον καλλιόν ὅτιν, ἔπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθ· κὴ πότερον αὐτοὺς εἰ βεβαιοῦτας, ἢ πείσαι πινας ἑτέρους· κὴ λογίζεσθ' ὡς ἄλογόν ὅτιν ἀδικεῖσθαι, δικαίοις μ' κὴ μυρωνείταις ἀναγκάσαι πεῖ σφίσιν διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺ ἢ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθ περὶ ὧν ἀμφισβητῶσι τ' χόπον τ' τ' ἄλλως τ', κὴ μιγάσκονται, ὅτι νικηθέντες μ', ἐλεῖν ἀποβλεῖτε· κραληπόντες ἢ λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῶν ὄντα. πάντων δέ μοι δοκεῖ ἀδικαλοσώτατον εἶ), διότι πίμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τ' συμμαχίας πάσης, ἵν' ὅσι μάρτυρες, κὴ βουλόμενο ποιήσασθ πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τ' ἐλλιπόντων, ἐλθόντων τοὺ πρεσβεύοντας λόγους ἐλέξαθε ἀδικεῖ τ' πρεσβευόντων, ἐξὸν ὑμῖν, ἢ τ' κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυστυχεῖς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξελέγξαι με φαυλότατον ὄντα τ' ἁπάντων. πρὸ μὲ οὖν δήμου, ταῦτα συνέφερε· τοῖς δὲ λέγουσιν, οὐκ ἐλαττοῖ· φασὶ γὰ οἱ τ' πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμποροι, τὴν μὲν εἰρήνην, πόλεμον αὐτοῖς εἶναι· τὸν δὲ πόλεμον, εἰρήνην· ἢ γὰ συναγωνιζομένοις τοῖς στρατηγοῖς, ἢ συκοφαντοῦντας ἀντιλαμβάνειν παρ' αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τὴν πολιτὴν τῆς γνωμι-

μωτάτοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν τῶν ἐνδοξοτάτοις λοιδορημένοις ὑπὲρ τοῦ βήματος, οὕτω ποιεῖσθε τὴν πρὸς τὸν πλήθους δόξαν ὡς εἰσὶ δημοτικοί. ῥᾴδιον μὲν ἦν ἐμοὶ παῦσαι τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ, μικρὰ πάνυ πεφευγότι, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἔπαινον ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ πρὸ ὑμᾶς εὔνοιαν παρὰ τούτων φανοίμην ὠνούμενος, οἱ πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν, ὥστε καὶ περὶ ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ὑπὲρ ἧς ἡμῖν ἀνταποιουμένων αὐτῆς, οἶμαι πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτούς. εἶτα καὶ ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς κεκτημένων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, ἀλεξάνδρου τοῦ πεφυγότος παρ' ἐκείνου καταχόντος τὸν τόπον; ὅθεν καὶ τὴν αἰχμαλώτων μίσθωσιν ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέθεσαν εἰς Δελφούς. εἶτα τούτων μὲν ἀμφισβητήσειέ τις, ἀξιοῖ δ' γίγνεσθαι τῆς ὕστερον γενομένων κυρίων, οὐ πάρεστι μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς, ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ἀπὸ Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θηβαίων ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι, πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τῆς πεφυγόνων βλαβόντων, ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ὑμεῖς δ' οὔτε πεφυγότι λαβόντες, οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δ' χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, ἀνθ' ὧν ἐστε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιοτάτην ὑπεσχόντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ παρόντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνωκότες δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησαμένοις τὴν εἰρήνην, ἔχοντι δ' ἐμοὶ τὴν πόλιν κατὰ συμμαχίαν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ὁμολογίας. καίτοι, πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κτῆσις, ἢ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθεῖσα ἡμῖν ὑπὸ τῶν πεφυγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμοῦ κεκτημένου, τρίτον δ' συγχωρηθεῖσα ὑφ' ὑμῶν τῶν εἰδισμένων ἀμφισβητεῖν, καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑμῶν πεφροντικόντων. ἃ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν· ὡς δὲ πεῦ πάρεστιν, καὶ διὰ τὴν ἐμοὶ ξυλλαβεῖαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιθεμένων, καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνωμαι κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμύνεσθαι μὴ τοῦ δικαίου· καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος, διαλύσομαι πρὸς τὴν καθ' ὑμᾶς.

ΔΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΙΛΙΠΠΟΝ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ.

ΟΦΙΛΙΠΠΟΣ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν Ὀλυνθίοις, κατηγοροῦν αὐτῶν, καὶ πόλεμον προκηρύττων ἀντικρυς. ὡς ἔτι οὖν ὁ ῥήτωρ πείθῃ τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν· ἀναγκαῖον γάρ· ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸ κίνδυνον, δικαιοτέρους λέγων τοὺς μαχουμένους.

ΔΗΜΟΣ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΛΟΓΟΣ.

ΟΤΙ μ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φίλιππος οὐκ ἐποιήσατο τ εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλλετο τ πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερόν, γέγονεν· ἐπειδὴ γὰρ φαρσαλίοις ἄλον παρέδωκε, καὶ τὰ περὶ φωκέας διῳκήσατο, καὶ τ Θράκην κατεσκέψατο πᾶσ', αἰτίας οὐκ ὄσας πλασάμενος, καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρών, πρῶτ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τ πόλιν, πρῶτ δὲ λόγῳ νυνὶ ὁμολογεῖ διὰ τ ὀπτολῆς ἧς ἔπεμψεν. ὅπου δὲ καὶ μήτε ὀρρωδεῖν ἡμᾶς τ ἐκείνου δυνάμιν, μήτε ἀγωνῶς ἀνίστασθαι πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ ναυσὶ, καὶ πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφειδῶς ὁρμᾶσθαι πρὸς τ πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν· πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς μείζοσιν ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχοις καὶ βοηθοὺς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπερβὰς, καὶ τοὺς ὅρκους ὑφειδὼν, λέλυκεν ἀδίκως τ εἰρήνην· ἔπειθ', οἷς πρότερον ηὐξήθη, φενακίζων ἀεὶ πινας, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος συνεργετήσειν, πάντα ταῦτα διεξῆλυθεν ἤδη· καὶ γινώσκει μὲν ὑπὸ τῆς φεινθίων καὶ βυζαντίων καὶ τῆς ἐκείνοις συμμαχούντων, ὡς ὀπτὸν μὲν προσελθεῖν αὐτοῖς τ αὐτὸν τρόπον οὐκ ἦν πρότερον· οὐκ ἀγνοεῖ δὲ ὑπὸ τῆς θηβαίων δεινὸς ὤν, μὴ οὐκ ἡγεῖσθαι τῆς συμμάχων προαιρέσεως· σπουδεύει δὲ ὑπὸ τῆς θηβαίων, νίκαιαν μὲν φρουρὰ καλέχων, εἰς δὲ τ ἀμφικλυονίαν εἰσδεδυκώς· τὰς δὲ προσβείας τὰς ἐκ πελοποννήσου πρὸς αὐλὸν ἄγων, καὶ τ ἐκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος· ὥστε τῆς αὐτῷ περὶ τῶν φίλων ὄντων, τοῦτ μὲν, νυνὶ πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως· τοῦτ δὲ, μηκέτι προσθύμους εἶναι συναγωνιστὰς, ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι, καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐλόν. ἔτι τοίνυν, ὃ δὲ τοῦτ ἔστι μικρὸν, οἱ χρ τ ἀσίαν σατράπαι καθεζῶτες, ἔναγχος μὲν ξένοις μισθοφόροις εἰσπέμψαντες, ἐκώλυσαν ἁλῶναι πέρινθον. νυνὶ δὲ τ ἔχθρας αὐλοῖς ἐνεστώσης, καὶ τῶν κινδύνων πλησίον ὄντων, εἰ χειρωθήσεται βυζάντιον, μόνον αὐλοὶ προσθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα τῆς πρόσω χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν προσδέξονται· ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες· τηλικαύτην δ' ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς ἐνδείξεις, ὥστε καὶ πρότερον νενίκηκε λακεδαιμονίοις ἐπολεμοῦντας, ὁπότερος προέσθαι τοῦτος ἐποίει κρατεῖν τ ἑτέρων. καὶ νυνὶ μὲν ἡμῶν ἡδόμενος, ῥᾳδίως καὶ πολεμήσει τ φιλίππου δύναμιν. πρὸς τούτοις τοίνυν τηλικούτοις ὄσιν, οὐκ ἐρῶ μὲν ὡς ὑπὸ τ εἰρήνης πολλὰ προσείληφεν ἡμῶν χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦτ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον. ὅσῳ δὲ, ὡς

ὅταν μὲν ἐπ' εὐνοίας τὰ πράγματα σύνεχῃ, καὶ ταὐτὰ πᾶσι συμφέρει τοῖς μετέχουσι τῆς πολέμου, μένει τὰ συναθέντα βεβαίως· ὅταν δ' ἐξ ὑπερβολῆς καὶ πλεονεξίας ἁπάτη καὶ βία κατέχῃ, καθάπερ ἀπὸ τόξου νῦν, μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ τυχὸν πᾶν σῶμα τὰ χάη ἅπαντα διίστησι καὶ διέλυσε. καὶ πολλάκις ἐυρίσκω λογιζόμενος, ὦ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ, συμμαχικὰ πρὸς φιλίππου, πρὸς ὑποψίαν ἥκοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς, καὶ συνηρμοσμένα καλῶς, καὶ δικαίως, καὶ ὡς οἴεταί τις· ὅλως μὲν ἡ μακεδονικὴ δυνάμις, ἐν μὲν πρόσθήκης μέρει, ῥοπὴν ἔχει πολλὴν καὶ χρῆσιν· αὐτὴ δ' καθ' αὑτὴ ἀδύνατός ἐστι, καὶ πρὸς πολιτικὸν ὅλκον πραγμάτων ἐυκατάφορος. ἐπὶ δ' αὐτῷ τούτῳ αὐτὸς τοῖς πολέμοις καὶ τῇ στρατείᾳ, καὶ πᾶσιν οἷς ἄνπερ μέγαν εἶναι νομίσητε, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεπείρηκε· μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν φίλιππόν τε καὶ τοὺς ἀρχομένους. δεῖ γὰρ ἐννοεῖσθε, ὡς ὁ μέν, ὑπὸ δυναστείας δόξης· οἱ δέ, ἀσφαλείας καὶ αὐτῷ μὲν ἐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως· οἱ δ' ἐλεύθεροι ὄντες, καταλιπόντες οἴκοι τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθε, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύετε ὑπὲρ αὐτῶν· ὥστε, τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν μακεδόνων, ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι πῶς διάκειται πρὸς φίλιππον· τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους καὶ τοὺς τῆς ξένων ἡγεμόνας, εὑρήσετε, δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεεῖς δὲ μᾶλλον τῆς ἀδόξων ζωῆς· τοῖς μὲν γὰρ, πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος· οἱ δὲ, τοὺς κόλακας, καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐτοὺς μᾶλλον ἢ τοὺς μάχας δεδίασι καὶ ἐκεῖνοι μὲν, μὴ πάντων ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιταχθέντας· τοῖς δὲ, καὶ τῆς ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν ἐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστι· καὶ χωρὶς ἰδίᾳ φοβεῖσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως συκβέβηκεν. ἔπειδ', τῆς μὲν πολλῶν, ἐπειδὰν ἀμύνασθέ τις, ζημίαν καὶ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ' ὅταν μάλιστα κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σκοπεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι προσήκει τὸ πρόσωπον· καὶ τούτοις, ἂν εἷς εὖ φρονῶν, ἀπιστήσειεν· ὥστε καὶ αὐτὸν φιλότιμον εἶναί φασιν οἱ ξυνδιατείνειν τις, ὥστε ξυλλόγιον τὰ κάλλιστα τῆς ἔργων πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἄχθεσθαι τῆς γραπτῶν καὶ τῆς ἡγεμόναν τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πεπράξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι. πῶς οὖν εἰκὸς ἔστι ταῦτα πιστὰ, πρὸς ἃ ἥδη πολλοὶ χρόνον αὐτῷ πεπλημμέληκασιν· ὅτι νῦν μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δεινὰ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας εἰσὶ τῆς ἀνθρώπων· εἰ δέ τι πταίσει, τότ' ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται πάντα ταῦτα· συμβαίνει γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῖν, ὅταν μὲν ἐῤῥωμένον ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῆς καθ' ἕκαστα συμῤῥῶν· ἐπὰν δ' ἀῤῥωστήσῃ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν φλέγμα, κἂν ἄλλό τι τῆς ὑπαρχόντων ἢ μὴ τελέως ὑγιεινόν· οὕτω καὶ τῆς βασιλειῶν καὶ πασῶν τῆς δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθώσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν· ἐπὰν δέ τι πταίσωσιν, ὃ νῦν εἰκὸς πάσχειν ἐκεῖνον μεῖζον φορτίον ἢ καθ' αὑτὸν ἀράμενον, γίγνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν. εἰ δέ τις

ὑμῶν,

ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν Φίλιππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα, φοβερὸν μὲν νομίζει, καὶ δυσπολέμητον, σώφρονος δ' ἀνδρὸς χεῖται διανοίᾳ· μεγάλη γὰρ ἡ τύχη, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον, ἡ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. κατὰ πολλοὺς μέντοι τρόπους, ἔλοιτ' ἄν τις οὐχ ἧττον τὴν ὑμετέραν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἐκείνου· ἀλλά τοι καὶ τῶν ἀπόντων ἐκ πλείονος χρόνου παρειλήφαμεν τὴν ὑγιαινίαν, ἢ τὸν μόνον, ἀλλὰ συμπολιτεύσαντι φάσκειν, πάντων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Καπλιδσάντων· κἀκεῖνοι μὲν Ἀθηναίοις φόβοις ἔνεχεν· ἡ δ' ὑμετέρα πόλις, ἐκείνη πω τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. ἔτι δὲ, πολὺ πλείοις ἀφορμὰς αὐτὸς ἐγὼ τῆς τῶν θεῶν εὐνοίας ἔχω νῦν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα καὶ δικαιότερα πεφάνοντες. τί πολλ' οὖν ἐκεῖνος ἐπὶ τῷ πρεσβυτέρῳ πολέμῳ πλείω κατόρθωσεν ἡμῶν; ὅτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· παρρησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς, ὁ μὲν αὐτὸς στρατεύεται, καὶ ταλαιπωρεῖ, καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, οὔτε καιρὸν παρεὶς, ὅτῳ ὥραν ὅτου τῶν δεόντων ὀκνήσας· ἡμεῖς δὲ, εἰρήσεται γὰρ ταληθὲς, οὐδὲν πιστεύοντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ, καὶ ψηφιζόμενοι, καὶ πυνθανόμενοι καθ' ἡμέραν, εἴ τι λέγεται νεώτερον. καίτοι, τί γένοιτ' ἂν νεώτερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ, καταφρονῶν Ἀθηναίων, καὶ τολμῶν ὑπερόλαις πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε μικρῷ πρότερον. καὶ τῷ μὲν, ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται· καὶ γὰρ ἄλλα πρὸς τούτοις τῷ παρ' ἡμῶν μητόρων τινὲς, οἱ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἰκαδ' ἐλαμβάνοντες, ὑπ' αἰσχύνου ται φιλιππίζοντες, ὑπ' αἰδέονται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικροῦ λύμματ' ὠνούμενοι. ἡμεῖς δ', ὅτε μὲν ἐκείνου πράγματ' ἦν σπάζειν φρασιδίζομεν, οὔτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, ὅτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι πλεῖν δεῖ. ἔχω δ' ἐγὼ νῦν θαυμαστὸν, εἴτι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον· ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν πράττειν τὰ πάντα πεφάνθαι, ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτῆσαι μέλλοντας. ὧν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χεὶ λαβόντας ἔγνωσιν, καὶ λογισαμένους ὡς ἐπ' ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην· ἔστι δ' ἐκεῖνο καὶ προσηκόντως τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενηνόχε, μηδενὸς μὲν φείδεσθαι, μήτε τῶν κοινῶν, μήτε τῶν ἰδίων· στρατεύεσθαι δὲ, ἐάν που καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅπαντας· χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς αἱμύνουσιν ἢ πρότερον· μὴ γὰρ ὑποτλάβοι τις ὑμῶν, διὰ ὧν ἐν χρησῶν ἐγίνετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὸ πάλιν ἀναλήψεσθαι καὶ γνήσεσθαι βελτίω· μηδὲ νομίσητε ῥᾳθυμοῦντων ὑμῶν ὥσπερ πρότερον, ἐπέρους ἔσεσθ' ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως· ἀλλ' ἐνθυμεῖσθε ὡς αἰσχρὸν ὅτι, τοὺς μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς πόνους καὶ κινδύνους μεγάλους, ὑπομεῖναι λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ, μηδ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδοσαν ὑμῖν, ἐθέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι. ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ

μακεδονίας ὁρμώμενον, ὅτων ἐξ) φιλοκίνδυνον, ὧδ' ἐκ τῦ μείζω ποιῆσαι τὸν ἀγῶνα, καταπτηξῶσι πᾶν τὸ σῶμα, τοῖς πολεμίοις μαχόμενον. ἀθηναίοις δ', οἷς πάντων ὄκνος μηδενὸς ὑπακούειν, ἁπάντων δ' κρατεῖν τοῖς πολέμοις, τούτοις διὰ μαλακίαν ἢ ῥαθυμίαν ἐγκαταλιπεῖν, τὰ τ' τῶν προγόνων ἔργα κ' τὰ συμφέροντα τ' πατρίδ. ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι πάντας ἡμᾶς, ὁπόταν δέῃ τι περὶ τ' πόλεμον ὁντινοῦν καλεῖν δ' τὸν ἄλλοις ἕλλησιν, μὴ λόγοις, ἀλλὰ κ' τοῖς ἔργοις, περὶ τ' ἐκ' ἡμῶν ζυμμαχίαν, ὡς ἅπασι μὲν ὅτι λόγος μάταιος, πράξεων δ' μοιρ ἡγούμεν. τοσούτῳ δ' μάλιστα ὁ παρὰ τ' ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ, περιεῖναι τῆς ἄλλων ἑλλήνων.

ΔΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΥ.

Ο ΛΟΓΟΣ οὗτ' ἐκκλησιαστής ὅτιν, ἀλλὰ ἁπλῶς συμβουλευτικός· ἐκκλησίᾳ δ' ἀγόντων τῆς ἀθηναίων, περὶ τῆς θηβαικῶν χρημάτων, παρελθὼν ὁ δημοσθένης πείθει σύμπαχθῆναι αὐτοῖς, κ' τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατηγοῦντας, κ' τῆς ἑλλάδος προκινδυνεύοντας. κ' συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ὑπὲρ τῆς προγόνων, πολὺ φαυλότερα κ' ταπεινότερα τῆς παλαιᾶς δυνάμεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ, ΗΤΟΙ Ο ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου, κ' ὧν ἕνεκα τ' ἐκκλησίαν ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕτερόν μοι δοκεῖ τ' χαλεπῶν εἶναι, ὅτ' ἐπιπονώτατα τοῖς νέμουσι κ' διδοῦσι τὰ κοινὰ, εὐδοκιμώτατα παρὰ τοῖς ἑλλήνεσιν διὰ τοῦτων ἡγουμένοις τ' πόλιν, ὅτ' σωφρονίζειν κ' παραινέσαι ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρείᾳ τ' λαβεῖν ὄντιν ἕτεροι· κ' τὸ μὲν τὴν πόλει συμφέρον σκοποῦντες, ὅτ' ἐπαινοῦσιν, ὅτ' δυχερὲς εἶναι τὸ φάγμα· δὴ ὡς ἑκάτεροι χρείας κ' φειδοῦς ἔχουσιν. ἐγὼ δ', τοῦτο μὲν, ὅτ' ἀνεισπηδήσαιμι, ὅτ' ἀντειποιμι ὡς ἃ δεῖ λαμβάνειν· παραινῶ μέντοι σκοπεῖν, κ' λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὅπ τὸ ἀργύριον μέν ὅτι τοῦτο, περὶ ὃ βουλεύεσθε, μικρόν· τὸ δ' ἔδος, μέγα, ὁ γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μὴ τοῦ παρόντος αἰσχρὸν ἀφεῖσθαι, κ' τὸ λαμβάνειν καταπροΐεσθε, ἃ μόνον ἃ βλάψετε, δηλαδὴ κ' τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τ' πόλιν, κ' ὑμᾶς αὐτούς. εἰδὲ, τοῦ μὲν λαμβάνειν κ' ἑορτὴ κ' πᾶσα ἀφεῖται πρόφασις· τοῦ δ', ἃ πρὸς τούτοις δεῖ ποιεῖν, μηδὲ τοῦ

λόγου

λόγοις ἀκούειν ἐθελήσετε, ὁρᾶτε μὴ πολὺ, ἃ νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι νομίσητε. ἐγὼ δέ φημι δεῖν· καί μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, μηδ' ἀκούσαι χρὴ ὡς ἔοικε· ὥσπερ τῷ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεψηφίσασθε, ἵνα μὴ δόξητε συλλαχθῆναι καὶ βουλεύσασθαι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκκλησίαν ποιῆσαι, καὶ βουλὴν ἔχειν ἕκαστον αὐτὸν μὴ μόνον ταῦτ' ἀκούειν ἐθέλοντα, μηδὲ καὶ πράττειν βουλόμενον· ἵνα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔχητε, καὶ μὴ τὰ δεινὰ μηδὲ τὰ δεινὰ πυνθάνησθε τί πράττει· καὶ τὰ μὲν πρόσοντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐν τῇ ἰλίῳ πρᾶσσει εἰς ἓν ἕδος ἰόν, καὶ ὅσα ἐν τῷ συμμάχων ὠφέλει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον· τοῦ μὲν ἐν ἡλικίᾳ, σφαλιωτικὸν· τοῦ δ' ὑπὲρ τὰ κατάλοιπον, ἐξελαστικὸν, ἢ ὅπως ἄν τις ὀνομάσαι τοῦτο. στρατεύεσθαι δ' αὐτοὺς, καὶ μηδενὶ τούτων ἀπαχωρεῖν· μηδὲ τὴν δύναμιν τὴν πόλεως ῥᾳθυμίαν εἶναι καὶ κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν' εὐπορῆτε καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε· καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύτης, ἵν' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ ταῦτα ἃ νῦν συμβαίνει, τοὺς στρατηγοὺς κρίνητε. καὶ φείσεσθε ὑμᾶς ἐν τῇ στρατιᾷ τῶν, ὁ δεῖνα τὸ δεῖνα εἰσήγγειλεν· ἄλλο δ' οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν ἡδὺ ἐστὶν· στρατὸν μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φθείρωσι, μηδὲ τὸ τὰ αὐτὰ συμφέρειν ἡμῖν τε καὶ ἐκείνοις ὥσιν οἰκεῖοι· ἔπειθ' οἱ στρατηγοὶ, μὴ ξένους ἔχοντες, τοὺς μὲν συμμάχους ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους μηδὲ ὁρῶσιν· ἀφ' ὧν καὶ μεγάλη ὠφέλειαι, τούτων εἰσὶν ἴδιοι· τὰ δ' ἡμέτερα καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλῃ ἔρχεται τῇ πόλει. μηδὲ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχητε, τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλὰ τοὺς συμμάχους καὶ φίλους, ποιῶσι. χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ τῶν πραγμάτων ὑμετέραν ποιεῖ παρουσίαν· ἄνδρα γὰρ τὸν πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμιον, οἰκείᾳ χειρὶ δυνάμει συμφέρει· καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα, ἀναγκαῖον δοκεῖν· εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχει, καὶ μηδὲν τῶν ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἄλλος ἀντὶ λόγου· νῦν δὲ, πρόσταται μὲν ἀξιοῦτε, καὶ τὰ δόγματα ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις· ἢ γὰρ ταῦτα ἐποπτεύουσι, καὶ φυλάξουσι δυνάμενοι, ὅτε κατεσκευάσθε, ὅτε πλουτίζεσθε· μὴ ὅπως πολλῆς μὲν ἡσυχίας, καὶ ἐρημίας ὑμῖν, ὁ μιτυληναίων δῆμος καταλέλυται· ἐπὶ πολλῆς δὲ ἡσυχίας, ὁ ῥοδίων, ἐχθρός γε ὢν ἡμῶν, φαίη τις ἄν; μηδὲ μείζω χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰς πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ἀπὸ αὐτῆς τῆς αἱρέσεως ἔχθρας, ἢ τὰς πρὸς τοὺς δήμους ἀφ' ὧν ποτ' ἂν ᾖ. μὴ ἴν' ἐκεῖσε ἐπαναλάβω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς σωτηρίαν εἶναι, καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ τε λαβεῖν καὶ τοῦ σῶσαι ἃ πρόσεστιν, σύνταξιν εἶναι. διηγέχθην δ' ὑμῖν περὶ τούτων, καὶ πρότερον καὶ διεξῆλθον, ὡς ἂν σωταχθείητε οἵ τε ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππῆς, καὶ ὅσοι τούτων ἐπίλοιπος ἔστι, καὶ εὐπορία τις ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. ὃ δέ μοι τελευτᾶν ἀδυνάμιαν ἁπάντων παρέσχηκεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· ὅτι πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων ὄντων τούτων ἁπάντων, δημοσίων, ἰδίων δὲ οὐδείς μέμνηται τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν, ἅπαντες. καίτοι, τοῦ μὲν οὐκ ἔστι τέλειον ὃ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίοις εἶναι· τὰ δὲ ἄλλα ἃ μὴ τούτων ὧν εἶπον, δημοσίᾳ βασιλέ-

σπλέους ἀξιά ἐστι χρημάτων, πόλιν τοσούτους ὁπλίτας ἔχουσαν, καὶ τειχίσεις, καὶ ἐπαύλεις, καὶ χρημάτων πρόσοδον, σύντε πίχθαι, καὶ παρεσκευάσθαι. τί οὖν, φαίη τις ἄν, ταῦτα νῦν λέγω· ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὰν τὸ μὲν ἅπαντα μισοφοβεῖν δυχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ σῦν τα χθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι, πρὸ πάντων χρήσιμον εἰς δοκιμάζεται, ἐντεῦθεν ἄρξασθαι τῶν πραγμάτων, καὶ πειθεῖναι περὶ τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφαίνασθαι, ὡς ἔτοιμος ἔχει. ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πειθῆτε τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες, ὅταν εἰς χρείαν αὐτῶν ἔλθητε, ἕτοιμα ὑπάρξει. ἐὰν δ' ἀκαιρίαν ὑπολαμβάνοντες παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι, τότ' ἀναγκασθήσεσθε σπουδάζειν. ἤδη δέ τις εἶπεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς λέγων, ὡς ὑμεῖς οὐ πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων, εἰ ταῦτα γνοίητε. τί δ' ὑμῖν ὑπὸ τῶν δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν; παρελθών, ὑμῶν ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐνέπλησε τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα, καὶ τοὺς προγόνους ἐπῄνεσας καὶ μετεωρίσας, καὶ φυσήσας ὑμᾶς, κατέβη. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ὑμᾶς δημοκρίτου λέγω τι πεῖσαι, πλείω σοῦ ἐπιθυμῶ τὴν πόλιν πρᾶξαι ἀγαθά, ἃς εἰκὸς λέγειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι, πολλοὺς ἂν ἀπιστήσαι ὡς μαίζοσιν, ἢ δυνατὸς ὑμῖν ὑδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμῶν σύνεθίζω δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν βουλόμενόν τι πρᾶξαι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν, τοῦ ὅτου πρῶτον ὑμῶν ἀκούειν· διέφθαρται γὰρ ὅτου πολλὰ καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα ἀκούειν συνείθισθε. ὅπως μὲν δαρυβίσῃ μοι μισθὸς, ὅπως δὲ μὴ δώσει μισθὸς, περὶ ἅπαντα εἶπον· ἀνέωξα τὰς πύλας λῆψε καὶ ἀπόδοσον. οὐκοῦν οἱ παλαιοὶ ἅπαντες, τὸ δίκαιον καὶ ἀληθὲς, τοῦ νόμους οὐκ ὀρθῶς ἔθεσαν· τοιαῦτα ἔλεγον. καίτοι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σκαιὸς ἂν δημηθῆ λέγω, οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες, ἄξια ἐποίουν θανάτου· δημοσθένης δ' ὁ διὰ τούτων καταλύσας, πάλιν, κύπας τὰς ὀφείλεται μισῶν ἐρεβλοῦ, πάντες ἐκόντων, λέγοντες καταλύσας τὸ δῆμον ἐστὶ δεῖ τί φημί; τὸ μὲν ὑφαιρούμενον, δυνάτ' ποιεῖν ἄξια, ὥσπερ ἐκεῖνος· τὸ δῆμον δ' ὁ διὰ τούτων καταλύσας. δημὰ πῶς καταλύεται. ὁ δεῖνα λέγει, ὁδὶ παρρησιάζεται. ἐγὼ δὲ σφάσω ὅπου ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φαῦλοι μὲν ἴσμεν οἱ πολλοὶ, καὶ πόροι, καὶ ἄπλοι, καὶ ἀσυντάκτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἡμᾶς, καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ' ἄλλο μηδείς, ἂν ἂν ὑμεῖς ψηφίζησθε, φρονεῖν· καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐξέλῃ, μηδὲ ἐπαρθοῦν, μηδὲ ἅπαξ πώποτε τοιαῦτα ὄντα φανῇ, ἃ νῦν συμβαίνει, καὶ νῦν δίκαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι παρεῤῥύηκαν πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, ἧς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστὶν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῆς πρὸς δημόλους δίκης ἐστὶ κοινά· ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις, δεῖ κρατεῖν τῆς ἐχθρῶν· καὶ τὸ δι' αὐτῶν ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας· ἃ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι, τοῦ ἐν τοῖς ὅπλοις ποιῆσαι νι-

κἂν. ἀλλ' οἱ μὴ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ψηφίσαθαι, καὶ ἄλλο ὅ,τι βούλεσθε ποιεῖν ὑμᾶς, ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρασκευάζουσι· δεῖ γὰρ, ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβεροὺς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι. εἰ δέ τῳ δοκῶ μείζους ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λόγους, αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς ἔχειν αὐτῷ δοκῶ· τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον, καὶ τοιούτων πραγμάτων, παντὸς ἐνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνεσθαι δεῖ, καὶ τὴν ἀξίαν τὴν ὑμετέραν ἐγγὺς εἶναι, μὴ τὴν τοῦ λέγοντος. ὅπερ δὲ ἐδεῖτε πρὸ ὑμῶν πεπραγμένων ταῦτας λέγει τὰς προφάσεις, ἐγὼ δέδειγμαι ὑμῖν· οἱ μὲν εἰς αἵρεσιν, καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόντες, δοῦλοι τῆς ὑπὲρ τοῦ χειροτονεῖσθαι χάριτος προσέρχονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕνας ὁποσοῦν ἄξιος, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν προσῆκε. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν οἷος εἰς χειρῶν ἔρωτα, νῦν μὲν ἡγεῖται, τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τέγνομα, τὴν ὑπὸ τῶν ἐπιπαρομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἀποτινύων, ἄλλο δ' οὐδὲν κληρονομήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστίν. ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, τὸ λοιπὸν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἔσεσθαι οἱ τῆς πολιτευόμενοι, καὶ ταῦτα ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασι πρὸς τέχνας· καὶ πρότερον μὲν, κατὰ συμμορίας εἰσφέρετε· νῦν δὲ, πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ, ἡγεμών, καὶ στρατηγὸς ἀπὸ τούτου· καὶ οἱ βουλόμενοι μὲθ' ἑκατέρων, τεταγμένοι· οἱ δ' ἄλλοι, προσυνειλεγμένοι· οἱ μὲν, ὡς τύχοι· οἱ δ', ὡς ἐκείνους. πλὴν ἀναγκαῖόν ὑμῖν ἐστιν ἐκ τούτων, ὃ δεινὰ χαλκοῦς, καὶ ὃ δεινὰ ξυλαίμων, εἰς ἢ δύο ἀπὸ τῆς πόλιν· οἱ δ' ἄλλοι, μάρτυρες τῆς τούτων ξυλαιμονίας καθήσθε, τῆς καθ' ἡμέραν ῥαθυμίας, πολλῷ καὶ μεγάλῳ ὑπάρχουσαν ὑμῖν ξυμφορωτέραν τούτοις προσέρχοντες. καίτοι σκέψασθε ὅπως ἐπὶ τῆς προγόνων ταῦτ' εἶχεν· ὃ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις, δι' οἰκείοις, ἐξεστι δὲ προσῆκε προφέρειν εἰδέναι. ἐκεῖνοι θεμιστοκλέα τὸν τῶν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα, καὶ μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον ἐν μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μᾶλλον, ἢ χαλκοῦς ἴσασιν, ἢ ξυναγωνιστὰς ὄντας· ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὐτῶν χρείττους ὄντας ἐτίμων· καὶ γὰρ τοι τῆς ἔργων ἀρετῆς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς ὅστις ἂν εἴποι τοὺς ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν θεμιστοκλέους, ἢ ἀθηναίων· οὐδὲ τοὺς ἐν μαραθῶνι μάχην μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως· νῦν δὲ οἱ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς κέρκυραν εἶλε περδίκκου, καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν ἰφικράτης, καὶ τὸ ἀρεϊναύξον ἐνίκα ναυμαχίαν, χαβρίας· δοκεῖ τε γὰρ αὐτοῖς τῆς ἔργων τούτων ἀπαχωρεῖν τῆς πόλεως τὰ ἐπιβολαῖς ἃς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς, ἐκφέρω τούτων. τὰς μὲν γὰρ πολιτικὰς δωρεὰς, ἐκεῖνοί τε καλῶς ἔνεμον, καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς δὲ τῆς ξένων πῶς· ἐκεῖνοι μέντοι τῷ φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου λόγῳ πρὸς τὸν

ἐπ' ἠϊόνι τῇ πρὸς ἀμφιπόλῃ πόλεμον, διακοσίοις ἢ ἱππεῦσι πενέσαις ἐ-
δίοις ϛονδήσαντι, ὑκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον.
καὶ πρότερον τέτε, περδίκκα τῷ κατ' τὸ βαρβάρε πολέμε ὑπερφατείαν βα-
σιλεύοντι μακεδονίας, τὸν ἀναχωροῦντας ἐκ πελαιέων τ' ϛαρϛάρων ἀπὸ
τ' ἥπτης διαφθείραντι, καὶ τέλεον τὰ πάτχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, ὑκ ἐψη-
φίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον, μεγάλων οἶμαι καὶ θαυμάτων
σεμνοῖ τ' αὐτῷ παρεῖδε ἅπαντες, καὶ πάσης μείζονα ἐυεργεσίας. νυνὶ δ', ὦ
ἄνδρες ἀθηναῖοι, φθόρες ἀνθρώποις οἰκοπερίβολον οἰκόπεδον, θαυμὸν ὤνιον
ἄλλε τινὸς τῶν ὠνίων λαμβάνοντες, ποιεῖτε πολίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπε-
λήλυθε πράτθειν, ὑχ ὅτι τὰς φύσεις ἐσὲ χείρες τ' ἄλλων. ἀλλ' ὅτι, τοῖς μὲ
ἐφ' ἑαυτοῖς παρέσπκε μέγα φρονεῖν· ὑμῶν δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πεπήρηται
τῦτο. ἔστι γ', ὡδέπο' οἶμαι θαυμαστὸν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας, μέγα καὶ
νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ ἐδὲ λαμπρὰ καὶ καλὰ πράττοντας, μικρὸν
καὶ ταπεινὸν φρονεῖν· ὁποῖ' ἄττα γ' ἂν τὰ ὑπὸ τ' διανοήματα τ' ἀνθρώπων ᾖ, τοι-
ῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. σκέψασθε γ', ἄ τις κεφάλαιά ἐν ἔχοι τ'
πραγμάτων εἰπεῖν περὶ τ' τε ἐκείνοις πεπραγμένων, καὶ τ' ὑμῖν, ἂν ἄρα ὑμῖν
αὐτοῖς ἐκ τέτων μεθαυμάσεσθε κρείττοις γενέσθαι. πέντε μὲ τοίνυν καὶ τετταράκον-
τα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἐκεῖνοι ἑκόντων· πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα
εἰς τ' ἀκρόπολιν σύνήγαγον· πολλαὶ γ' καὶ καλαὶ, καὶ πεζῇ, καὶ ναυμαχοῦντες
ἔστησαν τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν φιλοπμούμεθα. καί τοι ταῦτα νομίζετε
αὐτοὺς ϛῆσαι, ὑκ ἵνα θαυμάζωμεν μόνον ἡμεῖς αὐτὰ θεωροῦντες; ἀλλ' ἵνα
καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲ δὴ, ταῦτα· ἡμεῖς γ',
ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπιλελημμένοι, σκέψασθε εἰ ὀλιγαπλήσια. ὑ πλείω-
μὲν ἢ χίλια καὶ πενταπόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τὸν τῶν ἐλ-
λήνων ἀπόρεως; ἐξανήλωνται γ' οἵ τε ἴδιοι πάντες οἶκοι, καὶ τὰ κοινὰ τῆ
πόλει, καὶ τὰ ὀλίγα τῶν συμμάχων; ὃς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχοις ἐπη-
σάμεθα, ὅτι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλασιν; ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μόνον
τότ' εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τἄλλα δ' ἄμεινον; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ τί. βέ-
λεσθε ἐξετάσωμεν; οἰκοδομήματα μέν γε καὶ κόσμον τ' πόλεως, ἱερῶν, καὶ
λιμένων, καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον
ἐκεῖνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λειφθῆναι· περιπύ-
λαια ταῦτα, νεώσοικοι, σταί· τἄλλα, οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν
ἡμῖν παρέδωκαν· τὰς δ' ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει τότε γενομένων, ὥστε
μετοικίας καὶ τῷ τ' πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθοις, ὥστε τὴν θεμιστοκλέους, καὶ
τὴν κίμωνος, καὶ τὴν ἀριστείδου, καὶ μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰ-
κίαν, εἴτις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τ' τῶ γείτονος ὑδὲν σεμ-
νοτέραν ὄσαν. νυνὶ δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲ ἡ πόλις ἡμῶν τὰς
ὁδοὺς ἀσφαλῶς καλασκευάζουσα, καὶ κρηνίας, καὶ κονιάματα, καὶ λήνους, καὶ ἄλοις εἰσ-
πεπομένοις ἅλως ἐπιλιμῶ· πολλῶν γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἵνα ὑμῖν, εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν

αὐτοῖς

αὐτοῖς ὑπολαμβάνετ᾽ εἶ) διοικεῖν· ἰδίᾳ δ᾽, οἱ τ᾽ κοινῶν ἐπίλῳ γε χρημένοι, οἱ μέ, τ᾽ δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατασκευάζασιν, ἐ μόνον τ᾽ πολλῶν ὑπερφανωτέρας· οἱ δ᾽, ἐμοῦ συνεωνημένοι, γεωργοῦσιν, ὅσην ἐδ᾽ ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. τούτων δ᾽ αἴτιον πάντων, ὅτι, τότ᾽ μέ ὁ δῆμος ἐῶ δεσπότης κ᾽ κύριος ἁπάντων· κ᾽ ἀγαπῶν ἐῶ παρ᾽ ἐκείνου τ᾽ ἄλλων ἐνίοις κ᾽ πᾶσι, κ᾽ ἀρχῆς, κ᾽ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαμβάνειν. νυνὶ δ᾽, τἀναντίον· κύριοι μέ τ᾽ ἀγαθῶν εἰσι, κ᾽ διὰ τούτων ἅπαντα θεραπεύ· ὁ δῆμος, ἐν ὑπηρέτου κ᾽ θεσσαλῆς μέρει· κ᾽ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, ἄνδρι αὐτοὶ μεταδιδῶσι, λαμβάνοντες. παραιτοῦμαι, ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ θεάσματα τ᾽ πόλεως ὄζειν, ὥστε εἴ τις ἀναγκοίη τὰ ψηφίσματα ὑμᾶς, κ᾽ τὰς θεάσεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ᾽ ἂν εἰς πιστεύσειε τ᾽ αὐτῆς εἶ) ταῦτα κἀκεῖνα· οἷς, ἃ θεὸς τοὺ καλαισχύντους μεγαλέας ἐψηφίσαθε, ἀποτεμνομένους τ᾽ ὀργάδα ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν, ἃ θεὸς φλιασίους ὅτε ἐξέπεσον τοὺ ναῦχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαγεῦσι· δῆ ἐν πελοποννήσῳ, τοὺ βυλομένους θεραπεύειν. ἅπαντα καλὰ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτα κ᾽ δίκαια κ᾽ τ᾽ πόλεως ἄξια· τὰ ἔργα δ᾽ ἀπὸ τούτων, οὐδαμοῦ. ἔχουσι, τ᾽ μέ ἀπέχθειαν διὰ τ᾽ ψηφισμάτων ἐνφέρειν· τ᾽ δ᾽ ἔργων, οὐδενὸς κύριοι γίγνεσθε· τὰ μέν γὰρ ψηφίσματα, θεὸς τὸ τ᾽ πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε· τ᾽ δυνάμιν δ᾽ ἐκ ἀκόλουθον ὧν ψηφίζεσθε, ἔχετε. ἐγὼ δ᾽ παραινέσαιμι ἂν ὑμῖν· καί μοι μηδεὶς ὀργισθῇ· ἔλαττον φρονεῖν κ᾽ τὰ ὑμέτερα αὐτῆς ἀγαπᾶν θεράποντας, ἢ μείζω δυνάμιν θεραπεύεσθαι. εἰ μὲ οὖν σιφνίοις, ἢ κυθνίοις, ἢ τισὶν ἄλλοις τοιούτοις ἦσι σύνηθες ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἄν. ἐπειδὰν δ᾽ ἦτε ἀθηναῖοι, τὸ τ᾽ δυνάμιν θεραπεύεσθαι παραινῶ· αἰσχρὸν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν, λιπεῖν τ᾽ τῆ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ θεόγονοι παρέδωκαν. θεὸς δ᾽ τούτοις, οὐδ᾽ ἐστὶν ἐφ᾽ ὑμῖν, οὐδ᾽ ἐὰν ἀποστῆναι τ᾽ ἑλλωτικῶν βούλησθε· πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέθεικε κ᾽ τοὺ μέ φίλους τοὺ ὑπάρχοντας, αἰσχρὸν θεσέθαι· τοῖς δ᾽ ὕστερον ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι πιστεῦσαι, κ᾽ μεγάλοις ἀδίκοις γνώσεσθε. ὅλως δ᾽, ὅσῳ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι θεὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔστ᾽ αὐτοῖς ὅταν βέλωσθ᾽ παύσασθαι, τοῦτο κ᾽ ὑμῖν θεὶ ἔσεσθαι. πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς ἕλλησιν. ἔστι δ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κεφάλαιον ἁπάντων τ᾽ εἰρημένων, ἑνὶ ποθ᾽ ὑμᾶς οἱ λέγοντες, ἄστε πονηροὺς, ἄστε χρηστοὺς ποιήσουσιν· δῆ ὑμεῖς τούτους, οἷοις ἂν βούλησθε· ἃ γὰρ ὑμεῖς ὦν ἄστοι βέλεσθ᾽, ποιεῖτε, δῆ ἄστοι ὦν ἄρ᾽ ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἷόν τ᾽. ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ, χρηστὰ βουλομένους, καὶ πάνυ δ᾽ ἔξει καλῶς· ἡ γὰρ ἀδικία ἐρεῖ φαῦλον οὐδέν, ἢ οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσαι, μὴ ἔχοντι τοὺ πεισομένους.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΥ

ΦΗΜΗΣ γὰρ μυρμήκων, ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν τὸν βασιλέα, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος κεκίνηται, καὶ συγκαλεῖται ἀγορὰν περὶ τοῦ Ἑλλησι, καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἐκφέρειν δοκεῖ. ὁ δὲ Δημοσθένης, συμβουλεύει μὴ προσέχειν ταῦτα, ἀλλὰ διαμάχεσθαι τὸν βασιλέα κωλύειν. τοῦτο μὲν γὰρ, φησὶν, ἡ πίστις τοῦ Ἑλλησι συμφέρειν ὑμῖν, ἵνα ἀθλίως ζῶντας τοὺς δουλεύοντας τούτῳ, αὐτοῦ ὁ κίνδυνος ἀεὶ τοῖς συνέχοι. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας σωτηρίαν ἄγεσθαι, καὶ μὴ τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι· καὶ δὴ καὶ διίξεσιν, ὅτι τρόπῳ ἂν σωτηρίαν ἔχοιεν· ὅθεν καὶ τὴν συμμορίαν ὁ λόγος ὀνομάζει· συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, τὸ τὴν λειτουργίαν συντάξαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΣ.

Ι μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι περιαιρεθῆναι κεχαρισμένον ὑμῖν συμφέροντά γε ἐκείνοις ὡς ἐγκωμιάζοισι ποιεῖν· περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν, ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τὸ δοκεῖν εὖ λέγειν δόξαν ἐκφέρονται· τὸν δ' ἐκείνων ἀρετὴν, ἐλάττω τῆς ὑπαρχούσης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ', ἐκείνων μὲν ἐπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι· ἅ πολλοῦ γεγονότος, μείζω τὴν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων, οὐδένες ἄλλοι θαυμάζεσθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἂν μοι δοκῇ τε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσαι· καὶ γὰρ ἔπος ἐστὶ· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέξειν δεινοὶ φανήσεσθαι ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅπως ἔχοι· εἰ δὲ παρῆν εἰς ὅσους δύναιτο διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς θαρσαλέος, καὶ πόσα, καὶ πόθεν προειδεῖσα χρήσιμος ἔσαι νῦν τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φόβος λέλυται. ἐγὼ δὲ τοῦτο, ὃν ἔρασθεὶς τυγχάνω, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ πρεσβεύσας ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα. ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶναι βασιλέα· διὰ ταῦτα θαρσύνω μὲν μόνοις τοῖς ἄλλοις ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι· οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὁρῶ κοινοὺς, ἀλλήλοις ὄντας φίλους· δεῖ δ' ἐτοίμους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ τισὶν αὐτοῖς. ἐν δὲ τούτων τοιούτων ὄντων, νομίζω συμφέρειν ὑμῖν τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ποιεῖν, ὅπως δικαίαν λήψεσθε· θαρσαλέους δέ, ἃ προσήκει πάντα, καὶ τοῦτο ὑπάρχειν τῇ γνώμῃ· ἡγοῦμαι γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς Ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο καὶ σαφὲς, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ὁπλίζεται, καὶ συμμαχήσειν, καὶ μεγάλων χάριν ἕξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμύνο-

μῦνομένοις. εἰ δέ τι ἄλλο τούτων καθεστηκότος, ὃ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ, δέδια, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τύχῃ τις μεθ' ἑκείνων πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ἐφ' ὃν ἡμεῖς ὁρμήσαντες ἐπὶ μὲν τοὺς ἐπιχωροῦντας ἤρξαμεν, εἰ ἄρα ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς Ἕλλησι, χρήματα διδόντι αὐτῷ, καὶ φιλίαν ποιουμένῳ. οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσαντες ἕκαστοι, καὶ τὴν ἄρτιν ἢ γῆν ἔχοντες, ἢ κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόντων. εἰς δὲ ταῦτα καὶ τὰ ἀγνωμοσύνιον, παρὰ μὲν ἡμῖν ἀσθενεῖν τὴν πόλιν ἡμῶν ἀφ' ἑκάστους ἕως τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι καὶ ἡμῖν, πρὸς τὸν βασιλέα τὸν βουλόμενον εἶναι· ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεται μισεῖ τὴν ἰδίᾳ τι συμφέρον τῶν διοικουμένοις, τὴν ἄλλων ἕλλειψιν ἀμελῆσαι· ὑμῖν δὲ, ὑπὲρ ἀδικουμένοις, παρὰ τὴν ἀδικούντων καλὸν ὅτι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαί τινας αὐτὴν ἐπὶ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅτι δ' ὕστερον ταῦτ' ἔχει, σκεπτέον ἐστὶν, ὅπως μήτ' ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσοι, μήτ' ἐκεῖνος ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύοντα ἡγούμεθα τοῖς Ἕλλησι, τῷ τοῖς αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι, πίστιν λήψεται. πῶς οὖν ταῦτα ἔσται· ἂν ἡ μὲν δυνάμις τῆς πόλεως ἐξηπασμένη, καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν ἦ φανερὰ, φαίνηται δὲ δίκαια φρονεῖν ὅτι ταύτην τὴν προαίρεσιν· τοῖς δὲ δρασσομένοις καὶ σφόδρα ἐτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω, ὅτι ἂν ἔστι χαλεπὸν, ἀεὶ ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, δόξαν ἀνδρίας λαβεῖν, ἀεὶ ὅταν κίνδυνός τις ἐστὶν ἢ δεινὸν εἰπεῖν φαίνηται· δεῖ ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν καὶ προσῆκον, ὅτι μὴ τοῦ κινδύνου, τὴν ἀνδρίαν ἐπιδείκνυσθαι· ἐν δὲ τῷ συμβουλεύειν, φρονιμώτερα τοῦ ἄλλου εἰπεῖν ἔχειν. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω, τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα, χαλεπὸν τῇ πόλει· τὸν δ' ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου, ῥᾴδιον ἂν συμβάντα, διὰ τί. ὅτι, τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας, ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τεμπρῶν καὶ χρημάτων καὶ τόπων δεῖσθαι. ταῦτα δὲ πάντα, ἀφθονώτερα ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὑρίσκω· τοὺς δὲ ἀγῶνας, ὑδενὸς ὕστερον τοῦ ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ἀγαθῶν ἀνδρῶν· τούτοις δὲ ἡμῖν καὶ τοῖς παθ' ἡμᾶς κινδυνεύουσι, πλείοις ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον, διὰ ταῦτα παραιτοῦμαι μηδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου πρότερος ἀνελέσθαι· ὑπὲρ δὲ τοῦ ἀγῶνος, ὀρθῶς φημὶ παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν οὖν ἕτερόν τινα τρόπον δυνάμεως, ἢ τοῦ βαρβάρους οἷός τ' ἐπαμύνασθαι· ἕτερόν τινα, ὦ τοῦ ἕλληνας, εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγνώκαμεν ἀντιπαρασκευοι· ἐπεὶ δὲ πάσης παρασκευῆς ἐστὶν ὁ αὐτὸς τρόπος, καὶ δεῖ τὰ εἰς κεφάλαια τῆς δυνάμεως, τοῦ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς ἔσω συμμάχοις βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν, τί τοῦ ὁμολογουμένως ἐχθροὺς ἔχοντες ἑτέρους ζητοῦμεν· μὴ οὐ παρασκευαζόμεθα πρὸς τούτους, ἀμυνούμεθα ἢ κἀκεῖνον, ἐὰν ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐπιχειρῇ. καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἕλληνας· ἐὰν δὲ ἃ κελεύουσιν ὕστερον, μὴ ποιῆτε, οὐκ ἀδέως ἐνίοις ὑμῖν ἐχόντων, πῶς οὐκ εἰκὸς προσδοκᾶν τινὰ ὑπακούσεσθαι· ὅτι νῦν δίκαια ἀκούσαντας παρ' ἡμῶν, ὅτι

ὑπὸ βελεύς βασιλεύς αὐτοῖς; αὐτοὺ γὰρ ἐστὶν ὧν φοβεῖσθε τοὺς λόγους οἶδα δὲ τοῦτο ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι. δεῖν κακῶν μείζων οὐδὲν ἔστ' ὀφθῆναι, τοῦ πρὸς ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἄλλους ἑνίοις διαφορῶν. ἄδηλον οὖν μὴ ἢ ῥᾳθυμήσουσιν οἱ πρέσβεις ἀδικοῦντες. τοῦτ' ἂν ἄρα ἃ νῦν οἰόμεθα ὑμεῖς πεφάνηται, ἄδηλα δήπου τοῦ ἁπάντων ἑλληνικοῦ τοῦ ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσαι ὅσις ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν ἱππέας, ὁπλίτας δ', ὅσους ἂν θέλητε, ναῦς δ' ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ἄχθη καὶ δεήσει, μὴ λέγων ἀσφαλέσθαι ἂν ἡδέως σωθῆναι. ἀκούων, ἐπὶ μὲν τοῦ καλεῖν ἤδη, τὸ δεινὸς κἂν μὴ τύχητ' ἀφαιρεῖν· ἐπὶ δὲ τοῦ μὴ προσβοηθήσασθαι, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν σπεύδειν, δεομένους σώζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντας ὅσιν. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα τοῦ καὶ τὰ προσήκοντα τούτοις λογίζομαι, λόγον μὲν οὐδένα εὐλαβοῦμαι ῥᾳδίως δ' οὐδὲ μάταιον ἔχοντα μῆκος εὑρεῖν· τοῦ μέντοι προσήκειν ὅπως ὡς ἄριστα καὶ τάχιστα γενήσεται, πάνυ πολλὰ πρόσημα ἔχων σκοπῶν. οἶμαι δεῖν ἀκοῦσαι ὑμᾶς αὐτοῦ, ἂν ἀρέσκῃ, ψηφισαμένους. ἔστι τοίνυν, πρόπαν μὲν τοῦ παρασκευῆς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ μέγιστον, ὅτῳ διακεῖσθε τὰς γνώμας ὑμῖν, ὡς ἕκαστον ἑκόντα προθύμως ὁτιοῦν ἂν δέῃ ποιήσοντα· ὅρα τοῦ γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὃν ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἐβουλήθητ', καὶ μὴ ταῦτα τὸ πρόθυμον αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ πρόσηκεν ἡδήσαλο, ἄδηλον πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγε. ὅσα δ' ἐβουλήθητ μέ, μὴ ταῦτα δ' ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος ἃ ποιήσων, τοῦ δὲ πλησίον προέξοντα, ἄδηλον πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. ἐχόντων δ' ὑμῶν οὕτω καὶ παροξυνομένων, τοὺς διακοσίοις καὶ χιλίοις ἀναπληρῶσαι φημι χρῆναι καὶ ποιῆσαι διχιλίους, ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσειμάντας· ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀποδείξητ' τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι τοῦ ὁπλιτῶν, καὶ τοῦ ὀρφανῶν, καὶ τοῦ κληρουχικῶν, καὶ τοῦ κοινωνικῶν, καὶ εἴ τις ἀδυνάλου, ἀφαιρεθέντων, ἐσεσθαι χίλια καὶ διακόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ἐκ τοίνυν τούτων τίμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν, ὥσπερ νυνὶ εἰσὶν, ἑξήκοντα σώματα ἔχουσ' ἑκάστην. τούτων δὲ τοῦ συμμοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω πέντε μέρη καὶ δώδεκα ἄνδρας, ἀνταιτιαπηρῶντας πρὸς τὸν ἐυπορώλαλον ἀεὶ τοὺς ἀπορωτάλους. καὶ τὰ μὲν σώματα, ὅπως φημὶ δεῖν συμπεπάχθαι. δίδου δή, εἴσεσθε, ἐπειδὰν ὅλον τοῦ τρόπον τοῦ συντάξεως ἀκούσητ'. τὰς δὲ βημάρχους, πῶς τοῦ ἅπαντα ἐκείθμιον κελεύω διακοσίας ἀποδείξαντας, καὶ τοῦ πενλήκοντα λοχαγοὺς εἶναι ποιῆσαι μέρη· τοῦ μὲν πρώτου ἑκάλον, πέντε· καὶ τοῦ δευτέρου ἑκατόν, πέντε· καὶ τοῦ τρίτου ἑκάλον, πέντε, ἑκάστῳ μέρει δίδοντας. εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμάτων ἑκάστῃ, τοῦ πενηκοντήρη ἑκατοντάρχην· τοῦ δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτῶν, βέλτιστ' ἀποδοῦναι βάρος. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα ὅπως ἔχοντα ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὰν τὸ πήμημα ὅτι τοῦ χώρας ἑξακισχιλίων τελάντων ἐν ὑμῖν καὶ τὰ χρήματα ἢ συνειλεγμένα, δίκην τοῦτο καὶ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα, ἑκατὸν μέρη· εἶτα πέντε ἑξήκοντα ταλαντιαίας εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων τοῦ εἴκοσι συμμοριῶν ἀποκληρῶσαι· τοῦ δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τοῦ μερῶν, μίαν ἑξήκοντα ταλαντιαίαν ἀποδοῦναι· ὅπως ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δίκη τειμῶν, τοῦ μὲν πάντων, ἑξήκοντα τάλαντα ζημιωτέλη· τειμήσαντες δ' ὧσι δώδεκα. ἐὰν δὲ δίκη

δέκη διακοσίων, τεσσαράκοντα μὲν ἡ τάλαντα, τὰ δ' ἀπάντων συντελουμένα, ἐξ ὧν σώματα τεσσαρακοντα. ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ἡ τάλαντα δ' ἀπάντων διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα διπταρχούμενα. δ' αὐτὸν δὲ τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὰ νῦν ὀφειλόμενα τῶν σκαφῶν. ὅτι τὰς διήρεις τιμήσαντας, ἅπαντα ἐκ τῶν διαγράμματος νεῖμαι κελεύω, μέρη εἴκοσιν. ἔπειτα τοὺς μισθάλλοντας ἐπικληρῶσαι συμμορίαις μέρος ἓν χρησὸν ἑκάστῃ δὲ συμμορίᾳ ἑκάστην, διανεῖμαι τὴν ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον· τοῦ δὲ δώδεκα τοῦ ἐν ἑκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ' εἰσπράξαντας, ἃς τριήρεις ἂν ἕκαστοι λάχωσι παρεσκευασμένας, παρέχειν, τὰ μὲν διαπλοῦν, καὶ τὰ σκάφη, καὶ τοὺς τριπράρχους, καὶ τὰ τῶν σκαφῶν εἰσαγωγεῖα ὅτως ἂν ἄριστ' ἔχωσι καὶ πορίζωσιν, καὶ ὡς ἀσφαλέστατα πλεῖσθαι, πλήρωσις δὲ καὶ σαφὴς ὅδεν ἔσται καὶ ῥᾴδια μὲν ταῦτα λέγω. φημὶ τοὺς στρατηγοὺς, δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως ὡς ἐγγύτατα ἀλλήλων, καὶ τριάκοντα ὧσιν νεώσοικοι. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις, τεττάρων ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων. εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς· τῶν δὲ τριπράρχων ἕκαστον, κατ' ἕκαστον νεώριον, ἵνα ὦσι συμμορίαι δύο, τριήρεις διάκοντα, φυλὴ μία, ὃν ἂν ἡ φυλὴ τόπων λάχῃ, διελεῖν εἰς χαὶ καὶ τὰς ναῦς, ὡσαύτως εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τριτύς, ὅπως ἂν, τῶν μὲν ὅλων νεωρίων, ἐν ἑκάστης μέρος ᾖ τῶν φυλῶν· τῶν δὲ μέρους ἑκάστου τὸ τρίτον μέρος, ἣ τριτὺς ἔχῃ εἰδήτε δὲ, ἄν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τῶν φυλῶν, ὅπως τεταγμένοι ταῦτα ὦσι τῶν τριήρων· εἶτα τριήραρχοι τίνες, καὶ τριήρεις πόσαι. καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλὴ, δέκα δὲ ἡ τριτὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ· ἐὰν δὲ ταῦθ' ὅτως εἰς ὅλην καλασῇ, εἶπ καὶ παρελίπομεν τοῦ· πάντα δὲ ἀκριβῶς πως εὑρεῖν ῥᾴδιον, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὑρήσει καὶ μία σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ μέρους ἕκαστου· ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανερὸν ἔσται, ἤδη παρόδον μὲν οἶδα λόγον ὃν μέλλω λέξειν· ὅμως δ' εἰρήσεται· πιστεύω γὰρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος ταληθῆ καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκὼς φανήσεσθαι. ἐγὼ φημι χρῆναι μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων εἰ γὰρ πόρον ἄν τις λέγῃ, μέγαν καὶ καλὸν καὶ δίκαιον, ὃν, ἐὰν μὴ ἥδη ζητῶμεν, ὑπ' εἰς τοῦτ' ἀπορίας ἥξομεν ἡμῖν ὥστε πολὺ τὸν πορίσαι νῦν ἀποχήσομεν· ἐὰν δὲ ἐῶμεν, ἔσται. τίς οὖν ἔστ' ὁδὸς ὑμῖν ὥστε μὴ ἀπορεῖν, ὑπάρχων τοῦτ' αἰνίξομαι· καὶ ὅμοιον τοῦτο ἐγὼ φράσω, ὁρᾶτε τὴν πόλιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πᾶσι καθ' ἑαυτοὺς; ἐν ταύτῃ χρήματα ἔνεστιν ὀλίγα δέον, πρὸς ἅπασας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δ' οἱ κεκτημένοι, τοιοῦτον ἔχουσι τὸν νῦν, ὡς εἰ πάντες οἱ ἐνταυθοῖ λέγοντες φοβοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεὺς, ὡς πάρεστιν, ὡς ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἄλλως ἔχῃ, καὶ μὴ τῶν λεγόντων ἴσοι τὸ πλῆθος ἦσαν τοῖς χρησμῳδεῖν, ἃ μόνον οὐκ ἂν εἰσενέγκαιεν, μὴ δὲ ἂν δείξαιεν, δὲ ἂν ὁμολογήσαιεν κεκλῆσθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβεῖσθε, ἔστω παράδοξα αἰδοῖνα, ἃ δεῖς ὅτως ἠλίθιός ὅστις, ὅστις οὐκ ἱκανὸν δοίη, καὶ πρᾶτος εἰσενέγκοι. Ἰὼν δὲ αἱρήσει θ' μᾶλλον αὐτὸς, καὶ τὰ ὄντα πάντ' ἀπολωλέναι, ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν σωθῆναι; χρήματα μὲν δὴ φημι δεῖν τότε, ἂν ὡς

ἀληθῶς λέγω· πρόσεχον δὲ, ἵν' ὅτι μηδὲ ζητεῖν παρεντῶ· ὅσα γὰρ νῦν πορίσασθ' ἅν, εἰ μὲν ἐθέλοι δεπορίζειν, πλείω δὴ χίλια τοῦ μηδενός· φέρε γάρ, ἐκπεσόντι εἰσφέρειν ἐρεῖ, ἀκεῖν ἑξήκοντα τάλαντα ἐρεῖ· δηλαδὴ πεντήκοντ' ἦν ἐρεῖ. τὸ δὲ πρῶτον ἑξήκοντ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. καὶ τί τοῦτ' ἐστὶ πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματ' ἄγειν φασὶν ἔνιοι. δηλαδὴ δῶ, βέλεσθε δωδεκάτην ἡμᾶς εἰσοίσειν, πεντακόσια τάλαντα; δηλονότι ἂν ἀνάσχοισθε, ἐάν τι καταβεῖ τι, ἄξια τοῦ πλέμου τὰ χρήματα. δεῖ πίνων ὑμᾶς τἄλλα ἅπαντα διαπράττεσθαι τὰ χρήματα, νυνὶ μὲν ἐᾶν τοὺς κεκλημένους ἔχειν· ἐπαμῦναι δ' ἐν καλλίονι σώζοντας τὴν πόλιν ἐὰν δέ ποθ' ὁ καιρὸς οὗτος ἔλθῃ, τότε ἐκόντων εἰσφερόντων αὐτῆς, λαμβάνειν. ταῦτα γὰρ οὐ δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲ σκέπτειν καλῶς, οὐδὲ συμφέροντα οὐδὲ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγελθῆναι, οὐδὲ φόβῳ ὑπ' ὀλίγων χρήσιμ' ἂν εἰρήνην διὰ τούτων. οἶδα μὲν γὰρ τριακοσίας τριήρεσιν, ἃν ἑκατὸν παρεχόμενοι ὑμεῖς, πρὸς τοὺς γόνους αὐτῶν χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς, ἀνήσεσθαι δ', τριακοσίας αὐτοὺς ὑμᾶς παρεσκευασμένους τριήρεις· ὥστε μὴ νομίσῃ, μηδ' εἰ πάνυ μαίνοιτο, ῥᾴδιον εἶναι, τὴν ὑμετέραν πόλιν ἐκθεῖν ποιήσασθαι. δηλαδὴ μὲν, εἴγε ἐπὶ χρήμασιν αὐτὴν μέγα ἐπέρχεσθαι φέρειν, καὶ τούτων ἀφειμένων ἀφερμῶν ὑμετέρας εὑρήσει ὁμοίως γε χρυσίον, ὡς φασιν, ἄγοντας δ' ἂν ἀνδρῶν ζητήσῃ καὶ πόλεις καὶ τὰ πρέσβεις ὁπλίτας πέμπειν καὶ ἵππους ἐπ' αὐτὴν ἀφροδισίων καὶ πολλὰ λαμβάνῃ· ἡμῶν δὲ τὸ τ' χάρας τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα ἀνέσεσθαι ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ πρὸ ὀλίγου ἐπεδείκνυν ἡμῖν ἔστιν, οἱ ἐν μισθοφόροις τὴν πρόσοδον ὑμῶν μάλιστ' ἂν ἐκπλήξειεν. ἕνος δ' ἂν χρεία πάλιν, ἢν ἔνι δίκην χρήματα δ' ἡμᾶς ὁπλίτην καὶ ἱππέων καὶ ὅτιν' ἐπιθυμεῖ τι, μὴ ξενικὸν πολὺ συνάγεσθαι χρήματα ἔχων ἀληθῆ ἔδ' μοι δοκεῖ ἐγὼ δηλῶσαι, ἐπὶ μὲν Αἴγυπτον, καὶ Φοινίκην, καὶ τινας τῶν ἄλλων Σατραπῶν, πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τὴν ἐλλιπῶν μισθοφορεῖν παρεῖναι, ἵνα ἐπεῖν δ' ἐλθεῖν τινὰ τούτων, ἀφ' ὧν ἐμπορίαν τινὰ ἔχας δ' αὐτὸν πλησιάζοντα, ἀπαλλαγῆναι παρέχοντος πείσας· ἐπὶ δὲ τὰ ἄλλα ἐλαφρὰ, ἔλλιμα ἥδεα ἂν ἐλθεῖν ἡγοῦμαι· πῆ γὰρ αὐτὸς πρόσεισι, μὴ ταῦτα· εἰς φρυγίαν ἐλθών; δουλεύσει· ἢ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινὸς ὅτιν' ἐστὶ πρὸς τὸ Σέρβαιον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας, καὶ βίου, καὶ ἐλευθερίας, καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν ὅτῳ ὄζει δυσχερὲς, ὅστις ἑαυτὸν, γονέας, τέκνους, πατρίδα, ἕνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται· ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι· καὶ μὴν καὶ ἐκεῖνο συμφέρει, ξένους κρατῆσαι τῶν ἐλλιπῶν· οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες, ἐκείνου γε πάλαι χρείττους εἰσί. βέλεται δ' ἐκεῖνος μὴ ἀνελεῖν ἡμᾶς, ἐπ' ἄλλοις δ', ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων εἰ δὲ μή γε, τῶν ὑπαρχόντων πλούτων ἑαυτῷ ἄρχειν. εἰ τοίνυν τις ἡγεῖται δικαίως ἔσεσθαι μετ' ἐκείνου, ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ἡμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος· διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτὸν, οὐδ' ἂν ἀληθὲς ἡδέως, ἐὰν ἄρα δόξαν τι περὶ αὐτῶν ἀκούσητε· ἐγὼ μὲν ἀλλὰ δεῖ τοῦ περὶ πραγμάτων

μάτων μεγάλων σκοπουμένους, μηδένα συμφέροντα λογισμὸν ὑπολιπεῖν διὰ μηδαμίαν ὠφέλειαν. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσαύτην ἀπέχειν δικαίοις τοῖς μετ' ἐκείνου πότ' ἂν ἐλθεῖν ὅπη τοὺς ἕλληνας, ὥστε πολλῶν ἂν χρημάτων εἰ ἔχοιεν δοῦναι, χαρίσασθαί τινα αὐτοῖς καιρόν· διὸ καὶ πάσης ἀναλύσουσι τὰς πρὸς τοὺς ἕλληνας ἀμυδρίας. εἰ δ' ἄρα παντὶ παντὸς ὅπως οἱ θεοὶ φύσει δυσυχεῖς δικαίους εἶναι, ἐκεῖνό γε δήπουθεν ἅπαντες ἐπίστανται, ὅτι δικαίων τὰ ἐκείνου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τῶν ἐχθροὺς, τὰ τῆς ἑλλάδος φρονεῖν. ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ ταύτῃ τὴν τάξιν τοῦ δικαίου, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ὄντας, τῆς εὐδοξοτέρας καὶ ἀσφαλεστέρας εἶναι πρὸς ἅπαντας. ὡς δὲ φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, καὶ ὑπαχθῆναι μᾶλλον ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μοὶ δοκεῖ τῶν ἄλλων δεινὰ ἂν εἰκότως ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρᾶν· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῆς, ὅτι ἕως μὲν ἐκεῖνον κοινὸν ἐχθρὸν ὑπεισῆφον ὠμόνοουν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι· ἐπειδὰν δὲ φίλον αὐτὸν νομίσαντες αὖθις ὑπάρχειν, περὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς, ὅσα ἂν δοκῇ καταρώμενοι εὑρέσθαι αὐτοῖς, πάσαν τὴν πόνον ἀσπάσονται κακά. εἰ δ' ὁ μὲν τύχῃ καὶ τὸ δαιμόνιον, φίλον μὲν ἀλυσιτελῆ, συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβούμεθα μανθανόντως· ἐγὼ μὲν οὐκ ἀδικοῦμαι ἡμῖν αὐτῆς ἕνεκα, καὶ τῆς ἄλλων ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας· ἐπεὶ, εἰκὸς ὁμοδυμαδὸν ἅπαντων ἐπιθέσθαι μόνῳ; οὐδὲ ἀδικεῖν ἂν ἡμᾶς ἔδοξε κεῖνον. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐκ ὄντως ἔχει, φυλάττεσθαί φημι δεῖν, μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ, τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ζητεῖν· ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν, ὑποπτεύσειν ἂν εἰκὸς, τοιοῦτό τι πρᾶγμα· πόλεμον ἢ παρασκευήν τινα πρὸς ἑαυτὸν, εἰκότως ἂν δοκοῖεν διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν, τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. μὴ οὖν ἐξαίσιον, ὡς κακῶς ἔχῃ τὰ ἑλληνικὰ, συκαλοῦντες ὅ τι πλεῖστον δύνασθε, καὶ πολεμοῦντες, ὅτι μὴ λυπήσετε· μὴ ἔχειν ἡσυχίαν, θορυβοῦντες καὶ ὠφελησόμενοι. καὶ βούλεσθε μὲν παρελθόντες περὶ ὑμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μακρὰ, ὡς δοκοῦσιν, ἢ φοβοῦν, ἢ θορυβοῦν πάντες οἱ ἕλληνες καὶ οἱ ἀδικοῦντες· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· μὴ ὅπως, εἰ μὴ τοῖς ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν καὶ ψεύδεσθαι καὶ ἐπορκεῖν, ὥσπερ ἐκείνῳ καλὸν, πάλαι ἂν ὑμεῖς ἐπ' ἐκεῖνον ἐπορεύεσθε νυνί γ', εἴ τι μὴ, ἐκ ἂν ποιήσαιτε ὑμῖν ἕνεκα αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴσθ' ὅτι πᾶσι τοῖς θεοῖς τὰ αὐτὰ λαβεῖν ὠφέλιμον ἐκεῖνον ἦν πέρ ποτ' ὀλίγοις ἐπίστασθε αὐτῷ. καὶ ταῦτ' ἂν ὀπὴ σκοπεῖν αὐτῷ, ἐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλομένους εὑρήσει, ἐπὶ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ ἐπίστασθε πολέμων σύνοιδε τὴν πόλιν εὐδαίμονα, καὶ μεγάλῃ χρησμένῃ· ἐπὶ δὲ τῆς ἡσυχίας, ἵν' ἦσθε πρὸ τούτων, ἐδεμιᾶς τῆς ἄλλων ἑλλήνων πόλεως τοσοῦτον, ὅσον νῦν ἐξαίρετος καὶ μόνη καὶ τοὺς ἕλληνας ὁρᾶν δεομένους, ἢ τοιούτου ἐκουσίου, ἢ ἀκουσίου διαφανῆ. τοῦτον δ' αὐτὸν ἂν οἶδε φανέντα αὐτοῖς εἰ πόλεμον κινοῖη, ὥστε καὶ γράμμα καὶ πρὸ αὐτοῦ τὰ παγγελλόντων ἀκούειν ἕξειν. ἵνα δὴ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ μακρὸν λέγων λίαν ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλεύω φράσας, παύσομαι, θορυβάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας

τας ἐχθρους κελευω· ἀμῦνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα, καὶ πάντας, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ δυνάμει φημὶ δεῖν· ἄρχειν δὲ μηδενὸς, μήτε λόγου, μήτε ἔργου ἀδίκου. τὰ δὲ ἔργα ἡμῖν ὅπως ἄξια τῆς προγόνων ἔσται, σκοπῶμεν, μὴ τοῦ ὅτι τῶ βήματι λόγοις· κἂν ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς τἀναντία πείθουσι συμφέροντα προξενήσετε· ἃ γὰρ ὀργισθέντες αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἁμαρτάνετε.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΥ.

Τὸν συμμαχικὸν καλούμενον πόλεμον πρὸς Ἀθηναίους, Χῖοι, καὶ Ῥόδιοι, καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτοῖς ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δὲ δήμοις συμμαχίδα ποιησάμενοι κατὰ τὴν Ἀθηναίων· εἰσὶν δὲ ὄντες οἱ Ῥόδιοι τῇ νήσῳ, πρὸς ἣν ταύτης ὑπάρχουσι μεγίστων ὀνείων ἔχειν ἐδίκαιων. ὁ δὲ, κατ' ὀλίγον πιστευόμενος ὑπ' αὐτοῖς, ὅπως καλλίω κατὰ τὸν δῆμον συνιστήσατο· καὶ τὴν δημοκρατίαν τοῖς Ῥοδίων καθεῖλε δήμος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέρους πόλιν καθεδούλωσε. συμβουλεύει τοίνυν ὁ δημοσθένης, μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῷ Ῥοδίων, συμφέρειν τοῖς Ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι ὀλίγων τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἀδικήσειν ἡμᾶς Ῥόδιοι, φησίν· ἀλλὰ πρέπον ὄφειν ἡμῖν καὶ ζώπυρος, τὸν, καὶ ἐὰν λυπήσαντάς τι τῶν ἐλλήνων ἐλευθερωῖ, καὶ μὴ μισοκακεῖν ἁμαρτάνοισιν εἰς τὴν πόλιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

ΟΙΜΑΙ δεῖν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλομένους, διδόναι παῤῥησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλόντων. ἐγὼ δὲ οὐδεπώποτε ἡγησάμην χαλεπὸν διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς· ὡς γὰρ εἰπεῖν ἁπλῶς, ἅπαντες ἐπιστάμενοι ὑπάρχειν μοι δοκεῖτε, ἀλλὰ τὸ πράττειν πῖσαι ταῦτα· ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ, καὶ ψηφισθῇ, τοσοῦτον τοῦ παρελθεῖν ἀπέχει, ὅσον πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ἐν οἷς ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ, τοὺς διὰ τέλους αὐτῆς ὄζειν ὑμῖν πολεμήσαντας ἀεὶ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τὴν αὐτῆς σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δὲ ἡδεῖαι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβήσεσθαι γὰρ ὑμῖν ἐὰν ἃ χρὴ βουλεύσησθε περὶ αὐτῶν, τὰς παρὰ τῆς διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας, ἔργῳ μὴ δόξῃ καλῶς ἀπολύσασθε. ἠπάτηνται μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύσῃ αὐτοῖς, χῖοι, καὶ βυζάντιοι, καὶ ῥόδιοι· καὶ διάβασθε σωτέρης ἐφ' ἡμᾶς, τὴν τελευταῖον ἴσχυσι πόλεμον. φανήσεσθε δὲ, ὁ μὲν φυλαξάσας βασθε καὶ πίσας σαώσωλος, φίλος ἐὶ φάσκων βούλεσθαι, τῶν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἀφῃρημένος· οἱ δ' ἀπολέσαντες αὐτοὺς συμμάχους, χῖοι, καὶ βυζάντιοι, τῆς ἀπὸ χήμασιν αὐτῆς ἐ βε-

βου-

ζοπδηκότες. ὑμεῖς ἢ ὃς ἐφοβεῖτο μόνοι τ πάντων τ σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ ἢ τ ταῦτα ὑπὸ πάντων ὀρθῶσαι, ποιήσεται τοὺς πολλοὺς ἐν ἁπάσαις τ πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τ αὐτ σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· ἢ μεῖζον ἔδεν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν, ἢ ἅπαντα πάντων ἐχόντων ἀνυπόπτως τυγχάνειν εὐνοίας. θαυμάζω δ', ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ, ὑπὲρ μὲ αἰσυμνήτου τὰ ναυτία φερόμενον βασιλεῖ τ πόλιν πείθοντας, ὑπὲρ ἢ τ ῥοδίων δήμου φοβουμένους τ αὐτ ἄνδρα τοῦτον. καίτοι, τοὺς μὲ, ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι· τοὺς δ', ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐκείνου μεμερισμένους. οἶμαι ἢ ὑμᾶς μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι ἡνίκα ἐβουλεύεθε περὶ τ βασιλικῶν, παρῆν ἐγὼ πρῶτος παρὼν εἶπα· οἶμαι ἢ κἀμὲ μόνον, ἢ ἅπαν-τες εἰ πεῖν ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ τ πρόφασιν τ φιλανθρωπίας μὴ πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ φιλανθρωπίζοισθε μὲ πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθρούς, ἀμύνοισθε ἢ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ὅτι χρῇ. κἀκ ἐγὼ μὲ ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ' ἐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν, οὐδὲ κὰ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος οἱονεὶ λόγος ἐστί μοι τῷ τότε ῥηθέντι· ἐγὼ γὰρ εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτ ὅλα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι ἅπερ ὑμῖν· ὑπὲρ μὲ τ ἑαυτ πολεμεῖν, ἐάν τις ἐναντιῶται τ ἑλλήνων· ὧν ἢ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μηδ' ἀνθρώπων ἄρχειν τ ἀρχήν. εἰ μὲ οὖν ὅλως ἐγνώκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται, φθάσας κἀκ προκαταλαβών τινας τ ἐν τ πόλεσι προχωρεῖν, ἃ καλῶς ἐγνώκατε ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπὲρ γε τ δικαίων, κὰ πολεμεῖν ἂν τούτου δέῃ, κὰ πάσχειν ὁπῶν ἂν οἵδε τε χέλωνται, προσῆκον μὲ ὑμῶν ἦπον δεῖσθαι τούτου, ὅσῳ μᾶλλον ἂν ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα· ἔτι δ', ἃ προσήκει φρονεῖν δόξει. ὅπερ δ' ἀδύνατον ἔστ' ἐγὼ λέγω νῦν, κελεύων ῥοδίοις ἐλευθερῶν, ἵνα θ' ὑμεῖς ἂν πειθῆτέ μοι, ποιήσετε, τ γεγενημένων ὑμᾶς τι κὰ τ σύνεγγυς χόντων, ὑπομνήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμψατ τριήρη ποτ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βοηθήσουσα ἀειφαρξάνῃ, προσχρέψαντες τῷ ψηφίσματι, μὴ λύουσα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. ἰδὼν δ' ἐκεῖνος, τ μὲ ἀειφαρξάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τ βασιλέως, σάμον ἢ φρουρουμένην ὑπὸ κυπρησίων δήμου, ὃν κατέστησε τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρχος, τῷ μὲ, ἀπέχω μὴ βοηθεῖν, τ ἢ, προσκαθεζόμενον κὰ πολεμήσας, ἡλίσκετο· κὰ μέχρι τ πέμπτου ἡμέρας ἀγένετο πόλεμος διὰ ταῦθ' ὑμῖν· ἃ γὰρ ὁμοίως ἀδεῖς ὑπὲρ τ τ πλεονεκτεῖν πολεμήσειν ἂν, καὶ ὑπὲρ τ ἑαυτῶν· δικ ὑπὲρ μὲ ὧν ἐλαττοῦμαι, μέχρι τοῦ δικαίου πάντες πολεμοῦσιν· ὑπὲρ ἢ τ πλεονεκτεῖν, οὐκ ἔστως· δικ ἐφίεμαι μὲ, ἐάν τις ἐᾷ· ἐὰν ἢ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἠδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγοῦμαι. ὅτι δ' οὐδ' ἐναντιωθῆναί μοι δοκεῖ τῇ προέξει ταύτῃ νῦν ἀρτεμισία, τ πόλεως ὕστερος ὅπου τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀνώσαντες σκοπεῖτε, εἶτ' ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι ταῦτα, εἴτ' κὰ μή. ἐγὼ νομίζω, προάπαντος μὲ ἐν αἰγύπτῳ πάντα ὅσ' ὥρμηκε, βασιλέως, σφόδρα ἂν ἀρτεμισίαν πρᾶξαι ποιῆσαι πρὸ αὐτοῦ, οὐ τῆ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς διατρίβοντα ἐκείνην, μεγάλων εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἵν' ὡς οἰκειότατ' αὐτῇ ὑποδέχοιτο· προάπαν-

τ῀ ᾗ ὡς λέγεται, καὶ διημαρτηκότ῀ οἷς ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἐστὶν, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶναι βασιλεῖ χρησίμως ἐν τῷ παρόντι· τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδοπωῦν αὐξάνειν. ὥστε μοι δοκεῖ, μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν, μὴ φανερῶς αὐτῆς ἐπιβουλεύσης, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν βέλεσθαι. οἶμαι μὲν γὰρ οὐδὲ βοηθήσειν αὐτῷ. ἂν δ' ἄρα τοῦτο ποιῇ, φαύλως καὶ κακῶς· ἐπεὶ καὶ βασιλέα ὅ, τι μέν ποτε ποιήσει, μὰ Δί' οὐκ ἂν εἰδείην ἔγωγε, ὡς οἶδα. ὅτι μέντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γεγένηται, πότερα ἀντιποιήσεται τῆς θαλάττης ἢ ῥᾳδίων, ἢ οὔ, ταῦτα ἂν ἐγχειρίζοιμι· ἐγὼ δ', ὅτι ῥᾳδίων βουλευτέον, ἂν ἀντιποιῆται, μόνον, ἀλλ' ὅτι ὑμῶν αὐτῶν καὶ πάντων τῶν ἑλλήνων. ἐμοὶ μὲν οὖν εἰ δι' αὐτῆς εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ ῥόδιοι, παρήνεσα ἂν ὑμῖν τούτοις ἐλέσθαι, καὶ εἰ πάνθ' ὑπισχνοῦντο ἡμῖν ποιήσειν· ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς, τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν· ἐπειδὰν δὲ τοῦτ' ἐκβιάσωνται, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους τοὺς νῦν μισθοτέροις πιστῶς κεχρημένους, καὶ ἂν ὑμῖν βεβαίοις εἶναι δόξωσι γνώμης συμμάχους. καὶ ταῦτα, καὶ πολλ' εἰπεῖν ἂν, εἰ τῷ ῥόδιον δῆμον μόνον ἡγοῦμαι συμφέρειν. ὅτε γὰρ πρόξενον τὸν ἀνδρῶν, ὅτε ἰδίᾳ ξένον αὐτῶν ἐδείσθε μοι. ἐγὼ μὲν, καὶ εἰ ταῦτα ἀμφότερα λῶν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμαι, εἶπον ἄν· ἐπεὶ ῥοδίοις γε, εἰ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, συγχαίρω τῶν γεγενημένων, ὅτι τὸν κομισθέντα τὰ ὑμέτερ' ὑμῖν φθονήσαντες, πρὸς αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασι· καὶ παρὸν αὐτοῖς ἄλλοτε καὶ βελτίοσιν ὑμῖν αὐτῶν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, βαρβάροις καὶ δούλοις, οἳ εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύουσιν. ὀλίγου δεῖν λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενεγκόντα ταῦτ' αὐτοῖς· εὖ μὲν γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ' εἴ ποτ' εὖ φρονῆσαι ἠθέληκότες ῥόδιοι. σῴζειν δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πολλοῖς αἰτία γίγνεται, τάχα ἂν εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸ λοιπὸν τὸν χρόνον γένοιντο. τοῦτο δή, ὑμῖν μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγοῦμαι. σπουδὴ δὴ χρῆσθαι πρεσβεῖς σώζειν τοὺς ἄνδρας, καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους, ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῆς ὀπτβουλῆς ἁπάντων ἐξημάρτητε, ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δίκην δοῦναι δίκαιον ἂν εἶναι φήσαιτε. ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖνο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλὰς ὑμεῖς πόλεμήσατε πολέμους, καὶ πρὸς δημοκρατίας, καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας, καὶ τοῦτο ἴστε μὲν καὶ αὐτοί· δῆλον δὲ καὶ πρὸς ἑκατέροις ἔσται ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων δὲ ἐστί· πρὸς μὲν τοὺς δήμους, ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, ἃ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μίσεως, ἢ ὅρων, ἢ φιλοτιμίας, ἢ τοῦ ἡγεμονίας· πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τοῦ πλούτου, οὐδενός· ὑπὲρ δὲ τοῦ πολιτείας, καὶ τοῦ ἐλευθερίας· ὥστε ἔγωγε, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς ἅπαντας πολεμεῖν ὑμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους, φίλους εἶναι· πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας, οὐ χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρηνεύειν ποιήσασθαι νομίζω ὁπότε βουλη-

θεῖ-

ανδείητε. πρὸς ὃ τοὺ ὀλιγαρχουμένους, ὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς καὶ ζητοῦντες ἄρχειν, τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ἠρημένοις, εἶνοι γένοιντ' ἄν. θαυμάζω δ', εἰ μηδεὶς ὑμῖν ἡγεῖται, χίων ὀλιγαρχουμένων, καὶ μιτυληναίων, καὶ νικαρέων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέξειν, εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν περὶ τὴν παρ' ἡμῖν πολιτείαν, μηδὲ λογίζεσθαι τόθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπασα τὰ συσπήσεται, τὸ παρ' ἡμῖν δῆμον ἐάσουσιν· ἴσασι γὰρ ὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐπανάξοντας. ὅθεν δὴ κακὸν αὐτῆς ἄντι γένους προσδοκῶσι, τούτοις ἀντέχειν βελήσονται. τοὺ μὲν ἄλλους τοὺ ἀδικοῦντάς τινας, αὐτὴν τ' κακῶς πεπονθότων, ἐχθροὺς ἡγεῖται χρή· τοὺ δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας, καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν, κοινοὺς ἐχθροὺς πάντων νομίζειν, πάντων τὴν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων· ἔπειτα καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δημοκρατουμένους αὐτοὺ, πιέζοντα φερομένους φανερὰς πρὸς τὴν ἀτυχούντων δήμων, οἷα τοὺ ἄλλους ἀξιώσετε φέρεσθαι πρὸς ὑμᾶς, εἴποτε, ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβαίη· καὶ γὰρ, εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειε ῥοδίοις πεπονθέναι, ἀλλ' ὅμως τήδεται ὁ καιρὸς ἐρωτᾶν· δεῖ γὰρ τοὺ εὐτυχοῦντας, πρὸς τὴν ἀτυχούντων ἀεὶ φανερὰς βοηθοῦντας τὰ βέλτιστα, ἐπιδείκνυσθαι. ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις. ἀκούω δ' ἔγωγε πολλάκις ἐνταυθοῖ παρ' ὑμῖν πρεσβέων λεγόντων, ὡς ὅτε ἠτύχησεν ἡ πόλις ἡμῶν, συνεβούλευσάν τινες αὐτοῖς σωθῆναι· ὧν ἐγὼ μόνον ἀφεῖναι ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι. ἐγὼ δ' ἂν ὑμᾶς βουλοίμην δόξαν ἔχοντας τοὺ σώζειν τοὺ ἀτυχήσαντας ἀεὶ, χίους ἀφεῖναι ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανοῦναι· οἳ χώραν ὁμορον τῇ λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, ἐκ ἀπόκνητοι δ' ἐφοβήθητε εὐνοϊκῶς ὑμῖν ἔχοντες φανοῦναι· ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἥδοντας ἐκ λακεδαίμονος ὡς φασιν ἐξαπήσοντάς τινας τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων, ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δύνοντος ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν. εἶτα ἐκ αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲ ἀφεῖναι πλῆθος ἐκ ἐφοβήθη τοὺ λακεδαιμονίων ἀρχοὺ ἐν ἐκείνοις τοῖς χαμεζήλοις, δὲ τοὺ ῥώμου· ὑμεῖς δ' ὄντες ἀθηναῖοι, δάρβαρον ἄνδρωπον καὶ ταῦτα γυναῖκα φοβηθήσεσθε; καὶ μοὺ, οἱ μέ, ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ὅτι πολλάκις ἥττηνται ὑπὸ λακεδαιμονίων· ὑμεῖς δ', νενικήκατε μὲ πολλάκις βασιλέα, ἥττασθε δ' ὐδὲ ἅπαξ, ὥστε τῶν δούλων τοὺ βασιλέως, ὥστε αὐτοὺ ἐκείνου· εἰ γάρ τοι που καὶ κεκράτηκε τ πόλεως βασιλεὺς, ἢ τοὺ πονηροτάτοις τῶν ἑλλήνων καὶ πεφθόταις αὐτῶν χρήμασι πείσας, ἢ ὐδαμῶς ἄλλως κεκράτηκε· καὶ δὲ τοῦτο αὐτῷ συνενήνοχεν· ἀλλὰ μοὺ εὑρήσετε αὐτὸν, τοὺ τε πόλιν λακεδαιμονίων ἀδυνῆ ποιήσαντα, καὶ πρὸ τ αὐτοὺ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς κλέαρχον καὶ κῦρον. ὅτ' δὴν ἐν τοῦ φανερῶς κεκράτηκεν, ὅτ' ἐπιβουλεῦσαι συνενήνοχεν αὐτῷ. ὁρῶ δ' ὑμῶν ἐνίους, φιλίππου μὲ ὡς ἄρα ὐδενὸς ἀξίου, πολλάκις ὀλιγωρήσαντας· βασιλέα δ', ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν, οἷς ἂν

προέλησθαι, φοβουμένους. εἰ γὰρ μὴ, ὡς φαῦλον ἂν ἀμυνόμεθα, τὴν γῆν, ὡς φοβερῷ πάνθ' ὑπείξομεν, πρὸς πίνας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πᾶσι παρατεταγμένοι. εἰσὶ δέ τινες οἱ παρ' ἡμῖν δεινόν ποιοῦσι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς, οἷς προσποιοῦμαι ἂν ἔγωγε, τοσοῦτον μόνον ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν' αὐτοὶ τὰ προσήκοντα περὶ τοῦτο φαίνωνται ποιοῦντες· ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτὸν ὃ δίκαια ποιοῦντα· ὃ γὰρ ὅτι δίκαιον ὄντα πολίτην, τοῦτ' ἀπ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοῦτ' ὑπ' ἐμοῦ ἐπιδεῖξαι φέρε γάρ, πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτε ἐν Βυζαντίῳ ὄφλεις ἐδ' ὁ διδάξων ἐκείνους, μὴ καταλαμβάνειν χαλκηδόνα, ἣ βασιλέως μέν ὄστιν, εἴχετε δ' ὑμεῖς αὐτήν, ἐκείνοις δ' ὕστερον προσήκει· μηδὲ συλυμβείαν πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον ὄσαν, ὡς αὐτοὺς, σωτελῆ ποιεῖν, καὶ Βυζαντίους ὁρίζειν πῶν τόπων χώραν ἀφ' οὗ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται· ὄφλει μανσώλου ζῶντος, ὄφλει τῆς θήκης ἐκείνου, πῶν ἀρτεμισίαν ὄφλεις ἐδ' ὁ διδάξων μὴ καταλαμβάνειν κῶν καὶ ῥόδον καὶ ἄλλας πόλεις ἑτέρας ἑλληνίδας, ὧν καὶ βασιλεὺς ὁ ἐκείνων δεσπότης ἐστὶ σωθήκας ἀπέφηνε τοῖς ἕλλησι· καὶ ὅτι ὧν πολλοὺς κινδύνους καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἕλληνες ἐποιήσαντο. εἰ δ' ἄρα καὶ λέγεται τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οἵ γε πέρσαι οἱ τότοις ὡς ἔοικεν οὐκ εἰσὶν· ἐγὼ γάρ, δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω καταλῦσαι τὸν τῶν δήμων ὑμῶν ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν ὕτοι, βλέπω, προσήκειν οἶμαι προθύμως καταλῦσαι. διὰ τί· ὅτι πάντων μέν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιεῖν ὠφελιμώτατον, αἰσχρὸν ἡμᾶς μόνους μὴ ἐθέλειν. ἀπάντων γὰρ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται προθυμουμένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, ὃ δικαιοσύνην, δὴ ἀναισχυντίαν ἡγοῦμαι· ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὸν παρόντα δυνάμεων καὶ τῶν δικαίων ἀξιουμένους. καὶ τεκμήριον τούτου λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον· εἰσὶ συνθῆκαι δικαίαι τοῖς ἕλλησι πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποιήσαντο ἡ πόλις ἡ ὑμετέρα, ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι καὶ μετὰ ταῦτα ὕστερον λακεδαιμόνιοι, ταύτας ὧν δὴ καταλύουσι· καὶ ταύταις, οὐχὶ ταὐτὰ δίκαια ἀμφοτέρως ὄφειλε· τῶν μὲν γὰρ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις, οἱ νόμοι κοινὸν πάντων μετουσίαν ἔδοσαν καὶ ἴσην, καὶ τοῖς ἀσθενέσι καὶ τοῖς ἰσχυροῖς, τῶν δ' ἑλληνικῶν δικαίων, οἱ κρατοῦντες ὀφείλουσι τοῖς ἥττοσι γίνονται. ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνώκέναι τὰ δίκαια καὶ ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως καὶ πεφύξαι ταῦτα ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν. ἔσται δὴ ταῦτα, ἐὰν ἁπανθήτε κοινοὶ πρόσται τῆς πάντων ἐλευθερίας ὄφλει. εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν ὄφλειν πεφύξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις, εἷς ἀγών ὄστιν ὁ πρὸς τοὺς πρόσθεν ἐχθρούς· ὧν ἐὰν κρατήσωσιν, ἤδη ἐμπεδὸν αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν ὄφλει· ὑμῖν δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δύο· ὅσπερ τε ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ πρόσθεν ὅπερ τότε πρότερος καὶ μείζων· δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλομένους

χρα-

κραλῆσαι τὴν ταναγραίαν τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πρεσβείαν πρεσηρημένων. ὅταν οὖν μηδὲν ἢ διὰ τὸ πλῆθος ἀκονιτὶ τὴν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνῃ. τῶν μέντοι πολλῶν ἀδελφῶν ταύτῃ τῇ τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἵνα μὴ αἱ πρὸς τὴν μισθοδοσίαν αὐτοῖς ὠφέλειαι μᾶλλον ἄπωσι. ἐμοὶ δὲ ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἂν τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐγὼ γοῦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἣν περὶ τὴν ἐν στρατείᾳ τάξεως ἔχετε. τίς οὖν ἐστὶν αὕτη· ὑμεῖς τὴν λειπομένην τὴν ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τάξιν ταχθεῖσαν, ἄπιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι, καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. ἐγὼ δὲ οὐ νῦν καὶ τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λιπόντας, καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς, ἀπίμους τῶν συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι· νυνὶ δὲ, τὴν μὲν συμμαχὼν τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ὑμῖν ὁμωμοκότας, νομίζετε συνοικεῖν τινες· τὴν δὲ πολιτευομένων ὡς ἴστε σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ἡρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε· ἀλλὰ γοῦν ἔχ' ὅ, τι πρὸς καταμορφήσει τούτων, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῶν ὅτι πλήξει, χαλεπὸν εὑρεῖν· ἀλλ' ἀφ' ὁπείων λόγων ἢ πίστεως πρέσβεως ἐπανορθώσεταί τις ἃ νυνὶ ἐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν. ἴσως μὲν οὖν, οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ πρέπει πάντων λέγειν· ἀλλ' ἐὰν ἃ προήρησθε, δοκῶσι ἐπικωλῦσαι συμφέρουσι τινὶ πρέσβει, καὶ τἄλλ' ἂν ἴσως καθ' ἓν ἂν βέλτιον χρῖν. ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ἀντιλαμβάνεσθαι τούτων τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως, καὶ πρέπειν ἄξια τῆς πόλεως, ἐνθυμουμένους ὅτι χαίρετε ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ, καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ· νομίζετε τοίνυν ταῦτα ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, ἵνα θαυμάζητε ταῦτα θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΟΤΕ λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἐν λευκτροις τῆς βοιωτίας, εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησε, δοσάντων ἀρκάδων καὶ προσθηβαίων τοῖς Θηβαίοις, ἀθηναῖοι σύμμαχοι λακεδαιμονίοις ἐγένοντο, δίκαιος αὐτοὺς ὕστερον ἡ λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαχθέντες, καὶ προϊόντες πάλιν εἰς δυνάμιν, ὅτι μεγάλην πόλιν τῆς ἀρκαδίας ἦρχοντο. καὶ τοὺς ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ συμβολείας, κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεμφθεὶς δὲ καὶ οἱ μεγαλοπολῖται) συμβουλοι ἀθηναίοις παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν ῥητωρ, συμβουλεύει μὴ προδοσίαν αἰρεθεῖσι μεγάλην πόλιν, μηδὲ εἰς ἰσχὺν προελθόντας λακεδαιμονίους, συμφέρειν λέγειν τοῖς ἀθηναίοις τὸ μὴ φθονερὸν εἶναι τοῦ λακεδαίμονος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΛΟΓΟΣ ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

Α Μρό περί μοι δοκῶ ἁμαρτάνειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τοῖς ἄρχουσι, καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συμφερόντες ὥσπερ καὶ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, ἀχ ὑμᾶς ὄντες πολῖται, πρὸς ὃς ἀμφότεροι πρεσβεύουσι, κατηγορῶ πᾶσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἵνα δ', τοῦτο μὲν, τῶν ἀφισμένων ἕνεκεν. ἵνα δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέξω, καὶ τὰ βέλτιστα ὑμῖν σκοπεῖν ἀλλὰ φιλονεικίας, τῶν ἐνδάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. νυνὶ δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοιτο τὸ μιγνύσθαι καὶ τὴ φωνῇ λέγειν ἁπλῶς, πολλὰς ἂν οἶμαι, τοῦ μὲν, ἀφηδίας· τοῦ δὲ, λάκωνας αὐτὴν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δὲ, ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστὶ σιωπῶντα πατρίδων καὶ τῶν μὲν, ταῦτα βουλομένων τῶν δὲ, ταῦτα, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ θορυβεῖτε μαθεῖν, χαριεῖσθε μὲν ἀλλοτρίοις· διαβεβλήσεσθε δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· ἐμοὶ δὲ μὴ αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάσχω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ τὰ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, παρέλθειν τινὰ ὑμᾶς ἐξαπατῶντα. τὰ μὲν ἄλλα, ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω· ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑπ' ἀμφοῖν, ἄρξομαι, ἃ κρείττω νομίζω διδάσκειν ἐκεῖνα, καὶ ἂν εἰς ἀντίπαλα, ὡς ἐμοὶ συμφέρει τῇ πόλει καὶ λακεδαιμονίους ἀδυνατεῖν ἐστὶ καὶ βαίους βουλοῖ. ἔστι τοίνυν ἐν μέρει καιρὸν ἑκάστῳ τὰ πρέποντα νυνὶ, εἰ μὲν δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις ἐκεῖνα μέρος, ὥστε βαίους μὲν ὀργίζεσθαι, καὶ θεατῶν καὶ πλουσίων οἰκιδείσων, ἀδυνάτους δὲ λακεδαιμονίους δὲ, εἰ ποιήσουσιν ἀρχαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς καὶ μεγάλην πόλιν οἰκήσουσι, πάλιν ἰσχυρὰς φιλίας. σκοπεῖν τοίνυν, μὴ πρότερον τὰς δὲ φιλίας φοβερὰς καὶ μεγάλας ἐάσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ φύσιν· καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μείζους οἱ λακεδαιμόνιοι φόβῳ, ἢ ὅσῳ τοὺς βαίους ἐλάττους συμφέρει φύεσθαι· ἃ μὲν ἐκεῖνός γ' ἂν εἴποιμι, ὡς ἀνδραποδίζεσθαι ἐσμὲν λακεδαιμονίους ἀντὶ βαίων· ἐγὼ δὲ τοῦτ' ἔστ' ὃ παρασκευάζομαι, μὴ ὅπως μηδέτεροι φύωσιν· μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν· οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μὴ πλείστης ἀδείας εἴημεν. ἀνάγκη δὲ, ταῦτα μὲν οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, δεινὸν δὲ, εἰ πρὸς ὃς παρεσκευάσμεθα ἐν μακεδονίᾳ, τούτοις συμμάχους αἱρησόμεθα· εἶτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία ἐκείνοις, μεθ' ὧν τότ' ἐκινδυνεύομεν; καὶ μοι ταῦτα δοκεῖ· πρὸς δεῖ δέ τι τῶν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσι πάντες εἰρήνην ἄγειν, ἐγὼ βοηθήσομεν τοῖς μεγαλοπολίταις· εἰ δὲ δεήσει· ὥστε, ἐπιτίθεσθαι ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαραταξαμένους. σύμμαχοι δ' ἡμῖν, οἱ μὲν, ὑπάρχουσιν, ὡς φασιν· οἱ δὲ, προσγενήσονται μοι. καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα, ἐὰν δὲ ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται

δεῖν

δεῖν, εἰ μὴ ὑπὲρ τούτων μόνον βουλευτέον, εἰ χρὴ μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι λακεδαιμονίοις, ἢ μή· δίκαιον μὲν οὐκ οὖσχωρῶ δ' ἔγωγ' ἐᾶσαι, καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς τότε τὴν αὐτὴν μεταχρῆσι κινδύνων. εἰ δ' ἅπαντες ὁπίσασθε, ὅτι, ταύτην ἂν ἕλωσιν, ἴασιν ἐπὶ μεσσήνην, φράσατω λιτς ἐμοὶ τὴν νῦν χαλεπὸν τοῖς μεγαλοπολίταις, λίτόθ' ἡμῖν συμβουλεύσῃ ποιεῖν. δεῖ· ἔδοξεν ἐρεῖ. καὶ μὴν πάντες ὁπίσασθε ὡς, καὶ παραινούντων τούτων, καὶ μὴ βοηθητέον. καὶ διὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὀμωμόκαμεν μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶ καλοικειδῆ πόλιν τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, πολέμαν τὴν ἀρχὴν κακλίονά καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσασθε, τὴν μὴ ὀπτὲ ἐπειν ἡμᾶς ἀδικεῖν λακεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ μεγάλης πόλεως, ἢ τὴν ὑπὲρ μεσσήνης. νῦν μέν γε, δοκεῖν δόξει ἀφεῖσι, καὶ τὴν εἰρωνίαν ἀσφάλειαν εἶ βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνευσατ καὶ παρετάξασθε. τότ δ' εὔδηλοι πᾶσιν ἐστὲ, ὑπὲρ τὰ δίκαια μᾶλλον, ἕνεκα μεσσήνην εἶ βουλόμενοι, ἢ τὴν πρὸς λακεδαιμονίους φόβον. δεῖ δ', σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ πρόσθεν τὰ δίκαια συμφέροντα ἔχειν δ', ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔσται ταῦτα. ἔστι τοίνυν καὶ τοιοῦτος λόγος παρὰ τὴν ἀντιλεγόντων, ὡς νομίσαντ ὠφελητὸν ἡμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ. εἰ δ' τοὺς δοκοῦντας ἂν ἡμῖν, ἐχθροὺς ἐσ' αὐτὸν νῦν κλησόμεθα, ὃν οὐκ ἔξομεν συμμάχους. ἐγὼ δ', δὲ μὴ νομίσαντ ὠφελητὸν εἶναι, τοὺς ἐχθροὺς ἡμῖν ἐσεῖν λακεδαιμονίους νῦν, ἐὰν ποιησώμεθα συμμάχους ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν εἶ φίλους, μόνοις δ' εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πίσασιν ἡμᾶς, ὅτ' ἐκινδύνευον λακεδαιμόνιοι, βοηθεῖν αὐτοῖς· οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες, ἔπεισαν ὑμᾶς, πάντων πελοποννησίων ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς, καὶ μὲν ὑμᾶς ἀξιούντων ὑπὲρ τοὺς λακεδαιμονίους ἰέναι, τοὺς μὲ, μὴ προσδέξασθαι, καὶ διὰ τοῦθ', ὅπερ ἴσως ἄτοπον αὐτοῖς, ὅτι δικαίως ἦλθον· ὑπὲρ δὲ τὰ λακεδαιμονίων σωτηρίας, καὶ χρήματα εἰσφέρειν, καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύειν· καίτοι, εἰ δ' ἂν ὑμεῖς ἠθελήσατε δι' πω σώζειν αὐτὸς, εἰ τοῦτο προὐλέγομεν ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν ὅ, τι ξύμβαλον θ', πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτ καὶ ἀδικεῖν, ὑδεμίαν χάριν ὑμῖν ἔξειν τὴν σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἔστι τοῖς λακεδαιμονίων ὑπερχειρήμασι, τὸ τοὺς ἀρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι, πρόσθεν δ' πω πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ' ἡμῶν εἰς τοὺς ἐκάστοτε ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν ἀδικεῖν κωλύον θ' νῦν, ὀργίζεσθαι. ὥστε πῶς βοηθήσουσιν ὑμῖν ἐπ' ὠφελητόν· ἢ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων δέξοισιν εἶ· ὦ, μὰ τοὺς θεούς, ἔγωγε οὐκ ὀρῶ. θαυμάζω τοίνυν τὴν λεγόντων τὴν λόγον τοῦτον, ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα ἀρκάδας καὶ ταῦτα προσέξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει, καὶ οὐδὲν ἔχειν πρὸς ἡ πόλις· ἐμοὶ δοκεῖ τἐναντίον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. διὰ τί· ὅτι τὴν ἁπάντων οὐδένα ἀντιστῆναι οἶμαι, ὡς οὐ καὶ λακεδαιμονίοις, καὶ προσθεν δικαίοις, καὶ τὸ πολεμεῖν εὐβουλίας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ μὴ ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο, ἕνεκα καὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ βουλομένη προσθεν. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ τοὺς ἀδικουμένους σώζειν. εἰ τοίνυν τοῦθ' ὅπως ἔχει, οὐκ ἔτ' ἂν ἡμεῖς εἰμεν οἱ μεταβαλλόμενοι· δὲ οἱ μὲν δέλοντες τοῖς

δικαίοις ἐμμένειν· καὶ φανήσεσθε τὰ πράγματα διὰ τοῦτο ἀεὶ πλεονεκτεῖν βουλομένους, μετοδιώκοντα, οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν. δοκοῦσι δέ μοι λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν· νυνὶ γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν, πλείους μὲν τειφυλίας τινὰ κομίσασθαι φλιασίους ὄντας, τὸ τριηκόσιον· ἄλλους δέ τινας τῶν Ἀρκάδων, τὸ αὐτὸ· καὶ τὸ ὡρωπὸν ἡμᾶς οὐχ ἵνα ἑκάστοις ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν· οὐδὲ ὀλίγου δεῖ· ὀφείλοιεν δ' ἂν φιλάνθρωποι μεγάλοι εἶναι· ἀλλ' ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν, ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται ταῦτα, ἃ φασιν αὐτῶν εἶναι· ἵν' ἐπιδὰν ἴωσιν ὅπλα μεταπέμψωνται, καὶ αὐτοὶ συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς ἔτι καὶ βοηθῶσι πρόθυμοι, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν πρὸς ὧν ἔφασαν ἕκαστοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμφόρους λαβόντες ἐκείνους. μὴ γὰρ ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. ἐγὼ δ' οἶμαι τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν καὶ χαρὶς τοῦ καθυφεῖναι λακεδαιμονίοις τινὰς ἀρχάδων, ὡρωπὸν ἂν κομίσασθαι· καὶ μετ' ἐκείνων ἐν τοῖς δίκαια ποιεῖν ἐθέλουσι, βοηθοῦντων· καὶ μὴ τῶν ἄλλων τῶν ἐχθρῶν δεῖν βεβαίως ἐᾶν ἔχειν τὰ ἀλλότρια. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' εὔδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι μὴ λακεδαιμονίους ἐῶνλες πλοπόννησον καταστρέψασθαι, οὐχ οἷοί τ' ἐσόμεθα ὡρωπὸν λαβεῖν, αἰρεπώτερον εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν ἡγοῦμαι τὸν ὡρωπὸν ἐὰν ἢ λακεδαιμονίοις μεταπέμψωνται πρέσβεις καὶ πλοπόννησον. οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι δεῖν τοῦτο μόνον ἡμῖν εἶναι λόγον πρὸς ἐκείνους. ἀλλ' ἐάσω τοίνυν πολὺν εἰπεῖν μοι· πρὸς πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κίνδυνον ἡμῖν γένεσθαι· ἀλλὰ μήν, ἃ γέ φασι πεπρᾶχθαι διὰ θηβαίους τῆς μεγαλοπολίτας ἐναντία πρὸς ὑμᾶς, ἄτοπον, νὴ Δί' ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι· βουλομένων γὰρ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τἐναντίον εὖ ποιῶσιν ὑμᾶς, βασκαίνειν· καὶ σκοπεῖν, ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται· καὶ μὴ γιγνώσκειν, ὅτι ὅσῳ ἂν ἀπουδαιοτέρους τύπτωσι θηβαίους γε λυπημένους ἀποδείξωσι, τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν, εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς στρατεύσουσι ἦλθον, ἢ θηβαίους, ἀπεστέρησαν· δοκῶ δ' οἶμαι ταῦτα μέν ὅτι δεύτερον ἀνδρώπων βουλομένων, ἑτέρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δ' ὅσα ἂν ἐν λογισμῷ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς πολλοὺς ὑμῶν οἶομαι ταῦτα φῆσαι, ὅτι εἰ λήψονται μεγάλην πόλιν λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει μεσοπήν· εἰ δὲ μὴ ταύτην λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς προσλαμβεῖν, τῆς δὲ λακεδαιμονίων πλεονεξίας μὴ ἐπιτρέπειν, ἣν νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς θηβαίων σώσωμεν συμμάχους· τούτους μὲν πρέσθαι, πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς τοὺς θηβαίους, καὶ πρόσθεν ἐν φόβῳ καθεστάναι τὴν ἡμῶν αὐτῶν· οὐδ' ἔγωγε ἀδελὲς τοῦτο ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν μεγάλην πόλιν λακεδαιμονίους, καὶ πάλιν ἡττᾶσθαι μεγάλους· ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νυνὶ, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πόλεμον ἀραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὸ πρότερον ὂν αὐτοῖς δυνάμιν· ὧν δ' ὅτ' ἐκείνην εἶχον, ἀφέροντο, ταῦτ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες ἢ ἐγὼ, φοβοῖσθ' ἄν, εἰκότως. ἥδεως δ' ἂν πυθοίμην παρ'

λεγόν-

λεγόντων, καὶ τοὺς θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς λακεδαιμονίους, πότερα δὴ ἑκάτερα μισοῦσιν, ἃ δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν συμφερόντων ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν λακεδαιμονίων θηβαίους, ὑπὲρ δὲ θηβαίων λακεδαιμονίους, ἑκάτερα εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, ἀδετέροις ὡς μαινομένοις πιθέσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ὑμῶν φήσουσι, πότερα τὸν καιρὸν τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν ἴσως γὰρ δεῖ θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν, ἵνα δὴ λακεδαιμονίους ἰσχυροὺς καθέλωμεν καὶ πάνυ γε ἀγαθὸν· ὡς δ', ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ἅπαντες τοῦθ', ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ θέλωσι, μέχρι τούτου ἐξαίρουσι μὴ προδιδόναι· πῶς γὰρ ἀδικοῦσιν, εὐσεβοῦσι φανερῶς· ἄλλως τε καὶ τινες ὠφέλειαι, καὶ τὸ πῦρ, τὸ λυμαινόμενον πάνδ' εὑρήσομεν· καὶ ταύτην ἀρχὴν ἅπαντα τὸν κακὸν τὸ μὴ θέλειν τὰ δίκαια πρᾶξαι φαίνεται· ἵνα πίνω μὴ τοῦτο ἐμποδὼν γένηται, τὸ, τοὺς θηβαίους γενέσθαι μικρούς, τὰς μὲν πατρίδας καὶ τὴν ὀρχομενὸν καὶ τὰς πλατειὰς κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν· καὶ συμπράττωμεν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν· ταῦτα γὰρ καλὰ καὶ δίκαια μὴ προϊεμένην πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστώσας· τὴν δὲ μεγάλην πόλιν καὶ τὴν μεσόγειαν μὴ προϊώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι, μηδ' ὑπὸ τῇ προφάσει τῇ θεσπιέων καὶ πλαταιέων, τὰς ἴσας καὶ καλοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας προϊέμενοι· κἂν ἡ προδιδοῦσα ταῦτα ἀδικῇ ὅστις βουλήσεται παύσασθαι θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν· εἰ δὲ μή, προέσθαι μὲν ἑκουσίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους, εἰκότως, ὅπερ ἡγοῦνται καὶ ἐκείνων κατοίκισιν ἑαυτοῖς ὄλεθρον φέρειν· εἶτ' ἀνήνυτα πράγματα ἕξομεν αὐτοί· τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τὰς μὲν ἴσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δὲ ἀνηρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν. λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὡς δεῖ τὰς σπάρτας καθελεῖν τὰς πρὸς θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι· οἱ δέ, φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι σπάρτας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ πιοιῶ τὴν φιλίαν· τοὺς δὲ βοιωτοὺς τοὺς ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ', εἰ τὰ μάλιστά εἰσι πιῶται, ὡς δίκαιόν ἐστι φημὶ δεῖν ἅμα τούτους τε ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς σπάρτας, καὶ λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην. ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότ' ἤδη μὴ τὴν ἐθελόντων ἡμᾶς γίνεσθαι· εἶτε δὲ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς, οἱ μεγαλοπολῖται ἐπὶ τοὺς θηβαίων συμμαχίαν ἕξονται, φανερὸν ἤδη πᾶσιν ἔσται τὴν πλεονεξίαν τὴν θηβαίων· ἐπὶ δὲ δίκαιον αἱρήσομεν, εἴτε συμμάχοις ἀδόλοις ἡμᾶς τὴν μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων, μὴ ἐθελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ λακεδαιμόνιοι, δῆλοι ἤδη πᾶσιν ἔσονται, ἐφ' ἵνα θηβαῖοι κατοικισθῶσι ποιεῖν ἐμποδὼν, ἵνα τῷ πολέμῳ τούτῳ προσεκπόνητοι θηβαίοις, τὴν πλουτόνησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωνται. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τὸ μὲν θηβαίων συμμάχους εἶναι τῶν λακεδαιμονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται· εἰ δὲ καταστρέφονται λακεδαιμόνιοι τούτους αὐτῶν, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερὸν, καὶ ταῦτ' ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου, ὅτι θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ὄντες λακεδαιμονίους ἀεὶ ἔχων· λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτῶν, ἐφ' ἡμᾶς ἐχώρουν.

το. οἶμαι τίνων ἐγωγε κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅπως μὴ πρεσβεύσαμένων μὲν ὑμῶν ὑπὲρ τῆς μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἡμῖν μὲν λακεδαιμονίοις εὐδύς ὅδιον ἔσται· ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἤδη ποτὲ καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως ἔσονται. ἐὰν δὲ πρεσβεύσησθε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς· τὸ δὲ συμβησόμενον καὶ τῆ τῶν κινδύνων λογισμὸν μετενεγκόντες, σκοπῶμεν ὅπως Θηβαίων καὶ λακεδαιμονίων. ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν οἱ Θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, ἐκ ἔσον μείζους τοὺς δέοντας οἱ λακεδαιμόνιοι, τούτοις ἔχοντες ἀνθυπάλους, τοὺς Ἀργείους, ἐγγὺς οἰκοῦντας· ἐὰν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα οἱ Θηβαῖοι, καὶ σωθῶσι καὶ μὴ πέσωσιν, ἀλλ' οὖν ἀδυνάτους γε ἔσονται ἡμῖν συμμάχους γεγενημένους τε δὴ, καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένους· ὥστε παντάχῃ συμφέρει μήτε πρεσβεύειν τοὺς Ἀργείους, μήτε δι' αὐτοὺς, ἂν ἄρα σωθῶσι, πρεσβυτέρους δοκεῖν, μηδὲ δι' ἄλλους τινὰς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς, οὔτε φίλων ὕστερος, οὔτε μισῶν ἥδιον, εἰρηκα· ἀλλ' ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· καὶ παραινῶ μὴ πρεσβεύειν μεγαλοπολίτας, μηδ' ἄλλων ἁπλῶς μηδένα τῆς ἐλαττόνων τοῦ μείζονος.

ΤΕΛΟΣ.

MVSEVM BRITANNICVM